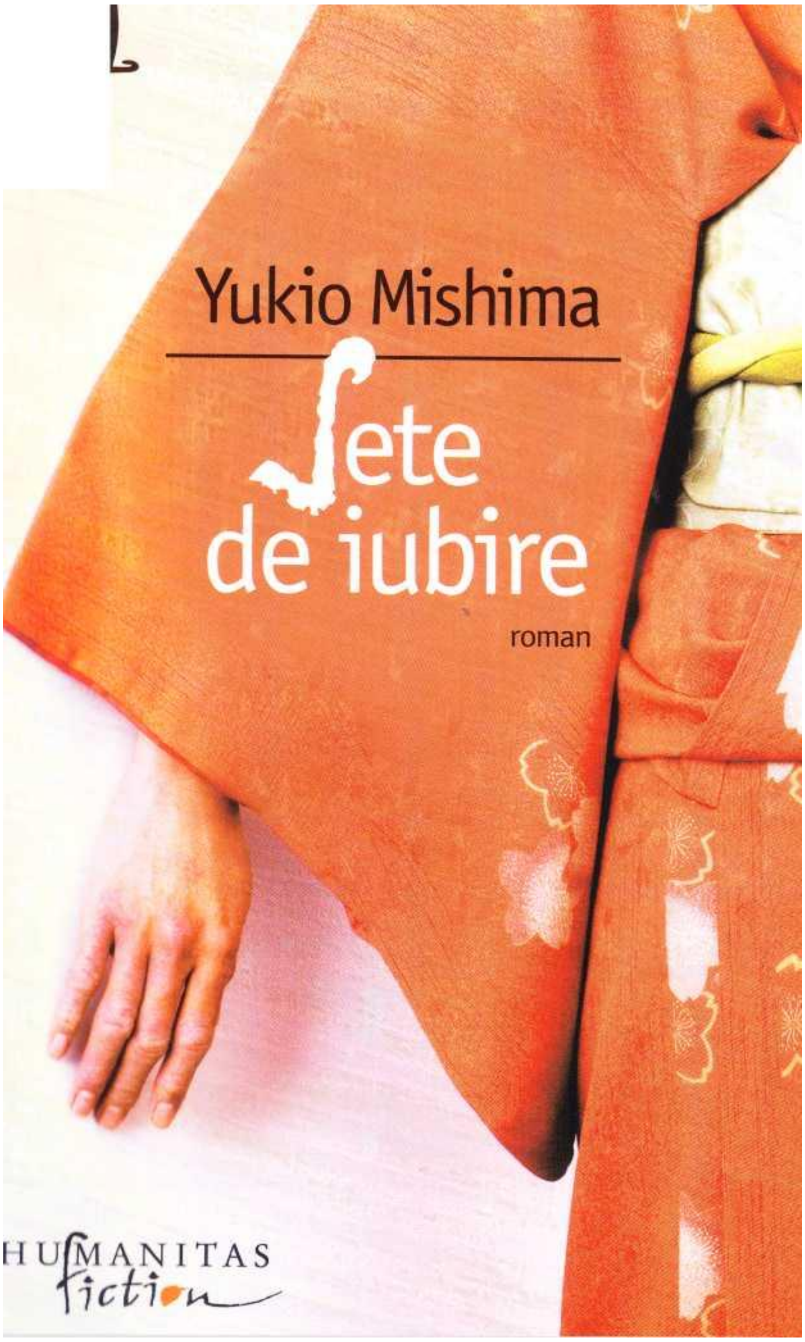
Raftul

Denisei

YUKIO MISHIMA

Sete de iubire

Traducere din japoneză şi note de
IULIANA OPRINA

HUMANITAS Fiction

De trei ori nominalizat la Premiul Nobel pentru Literatură, prozatorul, poetul şi dramaturgul Yukio Mishima este unul dintre scriitorii japonezi emblematici ai secolului trecut. Kimitake Hiraoka, pe numele său adevărat, s-a născut în 1925 laTokyo într-o familie de samurai şi începe să scrie încă de la vârsta de doisprezece ani. La şaisprezece debutează în prestigioasa revistă literară *Bungei-Bunka.* Pentru a-şi ascunde identitatea faţă de tatăl său, adept al unei educaţii stricte, în conformitate cu cerinţele tradiţiei, adoptă pseudonimul Yukio Mishima. În 1943 se înscrie la Facultatea de Drept a Universităţii Imperiale din Tokyo. Cinci ani mai târziu îi apare primul roman, *Confesiunile unei măşti*(Humanitas Fiction, 2011), care îl propulsează în rândul celor mai cunoscuţi scriitori ai noii generaţii. Mishima începe astfel o carieră literară fulminantă, publicând în ritm constant romane, printre care se numără: *Sete de iubire* (1950), *Tumultul valurilor*(1954; Humanitas Fiction, 2010), *Templul de aur* (1956; Humanitas, 2000; Humanitas Fiction, 2013), *După banchet*(1960; Humanitas, 2004), *Soare şi oţel*(1970; Humanitas, 2008). *Zăpada de primăvară*(1968; Humanitas Fiction, 2009), primul volum al tetralogiei *Marea fertilităţii,*este urmat de romanele *Cai în galop*(1969; Humanitas Fiction, 2010), *Templul Zorilor*(1970; Humanitas Fiction, 2011) şi *Îngerul decăzut* (1970; Humanitas Fiction, 2012). Autor prodigios, a scris numeroase povestiri şi treizeci şi trei de piese de teatru. Întreaga viaţă a lui Mishima a fost marcată de preocuparea obsesivă pentru codul onoarei samurailor (vezi eseul său *Calea samuraiului,* apărut în 1967; Humanitas, 2007). Aceasta îl va împinge pe 25 noiembrie 1970, ziua în care încheie ultimul volum al tetralogiei *Marea fertilităţii,* la gestul sinuciderii rituale prin seppuku.

Redactor: Raluca Popescu

Coperta: Angela Rotaru

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Elena Dornescu

DTP: Emilia Ionaşcu, Carmen Petrescu

Tipărit la R.A. Monitorul Oficial

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MISHIMA, YUKIO
Sete de iubire / Yukio Mishima; trad.: Iuliana Oprina.
- Bucureşti: Humanitas Fiction, 2013
ISBN 978-973-689-616-3
I. Oprina, Iuliana (trad.)
821.521-31 = 135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Capitolul 1

În ziua aceea, Etsuko s-a dus la magazinul universal Hankyū şi a cumpărat două perechi de şosete din lână. Una bleumarin, alta maro. Erau simple, fără model.

Deşi bătea drumul până la Osaka, îşi făcea cumpărăturile la magazinul Hankyū din staţia terminus, apoi se răsucea pe călcâie, se urca din nou în tren şi se întorcea acasă. Nu se ducea la film, nu se oprea la un ceai, iar de luat masa nici nu încăpea vorba. Nimic nu-i era mai nesuferit lui Etsuko decât forfota de pe străzi.

Dacă ar fi vrut, i-ar fi fost foarte simplu să coboare scările din staţia Umeda şi să ia metroul până în Shinsaibashi sau Dotonbori. Sau, dacă ieşea din magazin şi traversa intersecţia, să fi poposit drept pe ţărmurile acestui mare oraş, măturate de valurile prosperităţii, unde tinerii lustragii strigau necontenit de pe marginea drumului: „Hai la lustru! Hai la lustru!"

Pe Etsuko, născută şi crescută la Tokyo, o înspăimânta cumplit acest oraş plin de negustori înstăriţi, vagabonzi, industriaşi, agenţi de bursă, prostituate, traficanţi de opiu, funcţionari, huligani, bancheri, autorităţi locale, consilieri municipali, actori de teatru, ţiitoare, neveste zgârcite, gazetari, artişti de cabaret, chelneriţe şi lustragii. Sau oare, în fapt, nu oraşul în sine o îngrozea pe ea, ci însăşi viaţa? Viaţa - această mare nesfârşită, încărcată de fel şi fel de resturi plutitoare, capricioasă, violentă şi totuşi de un albastru veşnic limpede.

Etsuko şi-a deschis sacoşa de pânză şi a aruncat şosetele în ea. În acel moment, un fulger a scăpărat în dreptul ferestrelor deschise. A urmat un tunet solemn, care a făcut poliţele din sticlă să tremure uşor.

O rafală de vânt a năvălit înăuntru şi a răsturnat un mic suport care

anunţa reduceri. Vânzătoarele au dat fuga să închidă geamurile. În magazin era destul de întuneric. Luminile aprinse în miezul zilei au părut să-şi înteţească deodată strălucirea. Însă ploaia încă nu dădea semne să se pornească.

Etsuko şi-a trecut sacoşa pe braţ. Şi-a dus palmele la obraji, iar toartele din bambus i-au alunecat de la încheietură în jos pe braţ, zgâriind-o. Avea obrajii foarte fierbinţi. Era un lucru care i se întâmpla des. Fără vreo cauză anume şi, desigur, fără să fie un simptom de boală, începeau deodată să-i ardă, cuprinşi de flăcări. Etsuko şi-a frecat faţa încinsă cu palmele ei odinioară delicate, acum pline de bătături şi arse de soare, pe care tocmai delicateţea care încă se mai ghicea în ele le făcea să pară şi mai aspre. Obrajii i s-au înfierbântat si mai tare.

Deodată, Etsuko s-a simţit în stare de orice. În stare chiar şi să traverseze intersecţia, să calce drept înainte, ca pe o trambulină, şi să plonjeze în mijlocul străzilor. La acest gând, cu privirea aţintită asupra şuvoaielor de oameni care se perindau printre raioane, netulburaţi de mormanele de marfă, Etsuko s-a lăsat prinsă în vâltoarea unei reverii fugare. Firea ei optimistă o împiedica să-şi imagineze nenorociri. De aici se trăgea toată laşitatea ei.

Oare de unde prinsese ea atâta curaj? De la tunet? De la cele două perechi de şosete pe care tocmai le cumpărase? Etsuko a pornit în grabă către scări, croindu-şi drum prin mulţime. Scările erau înţesate de oameni. A coborât la etajul unu, apoi a ajuns la parter, în holul din apropierea ghişeelor de bilete pentru linia Hankyu.

S-a uitat afară. În acest răstimp, de unul sau două minute, se pornise un potop cumplit. Apa inundase trotuarul, de parcă ar fi plouat de cine ştie câtă vreme, iar stropii furioşi făceau clăbuci.

Etsuko s-a apropiat de ieşire. Îşi recăpătase calmul, se linişise si simţea o oboseală care îi dădea o uşoară ameţeală. Nu avea umbrelă. Nu mai putea să iasă afară. Dar nu despre asta era vorba. Nu mai simţea nevoia să o facă.

S-a oprit lângă uşă şi a încercat să distingă şirul de magazine de pe

partea cealaltă a străzii, dincolo de semnele de circulaţie şi de tramvaie, care dispărea cu repeziciune, înghiţit de ploaie. Stropii băteau până la ea, udându-i poalele chimonoului. Era multă forfotă în dreptul uşii. Un bărbat a intrat alergând, cu servieta pe cap. O femeie îmbrăcată în haine occidentale a dat buzna, cu părul acoperit cu o eşarfa. Parcă dădeau cu toţii năvală lângă ea. Etsuko era singura uscată. În jurul ei se adunase o mulţime de bărbaţi şi femei, pesemne funcţionari, uzi leoarcă. Bombănind sau glumind, aceştia s-au întors cu un oarecare aer de superioritate către potopul prin care tocmai goniseră. Apoi, o vreme, şi-au îndreptat laolaltă chipurile tăcute către cerul încărcat. Etsuko s-a alăturat si ea celor uzi si şi-a înălţat privirea către văzduhul ploios. Rafalele se năpusteau cu furie din înalturi ameţitoare, în ropote ordonate, parcă ţintind către chipurile lor. Tunetele se retrăseseră în depărtare, dar vuietul năprasnic al potopului amorţea urechile şi inimile. Nici claxoanele stridente ale maşinilor care treceau pe stradă şi nici ţipetele sparte ale difuzoarelor din gară nu reuşeau să-i ţină piept.

Etsuko a părăsit grupul de oameni adăpostiţi de ploaie şi s-a aşezat la coada lungă şi tăcută din dreptul unui ghişeu de bilete.

Gara Okamachi de pe linia Hankyu-Takarazuka se afla la o distanţă de treizeci-patruzeci de minute de Umeda, punctul terminus din Osaka. Trenurile rapide nu opreau în ea. Oraşul Toyonaka oferise adăpost multor sinistraţi de război, refugiaţi de la Osaka, iar la periferie se construiseră numeroase locuinţe sociale, ceea ce făcuse ca populaţia oraşului să se dubleze după război. Maidenmura, locul în care locuia Etsuko, se afla chiar în oraşul Toyonaka din prefectura Osaka. În sensul strict al cuvântului, nu se putea numi o zonă rurală.

Cu toate acestea, ca să cumperi ceva mai răsărit şi la un preţ rezonabil, trebuia să pierzi mai bine de o oră bătând drumul până la Osaka. În ziua aceea, chiar înaintea echinocţiului de toamnă, Etsuko venise cu gândul să cumpere un pomelo, pe care voia să-l depună ca ofrandă la altarul budist pentru soţul ei, Ryosuke, deoarece fusese fructul

lui preferat. Din nefericire însă, nu mai găsise pomelo la raionul de fructe din magazinul universal. Nu ţinea atât de mult să cumpere unul încât să iasă şi să caute în altă parte, dar tocmai când era gata să se avânte pe străzi, mânată poate de mustrări de conştiinţă sau de vreun imbold tăcut, o oprise ploaia. Asta era tot. Nu se întâmplase nimic altceva.

Etsuko a urcat într-un tren personal în direcţia Takarazuka şi s-a aşezat. La fereastră, ploaia cădea neîncetat. Mirosul de cerneală de tipar împrăştiat de ziarul de seară al unui călător care stătea în picioare în dreptul ei a trezit-o din reverie. Etsuko s-a uitat pe furiş în jur. Nu era nimic în neregulă.

Fluierul conductorului a şuierat, iar trenul s-a pus în mişcare cu un scrâşnet de lanţuri grele care se freacă între ele. Urma să înainteze alene din staţie în staţie, repetând aceste mişcări monotone.

Ploaia s-a oprit. Etsuko a întors capul şi a rămas cu privirea aţintită asupra razelor de lumină care se strecurau printre nori. Poposeau asupra străzilor de la periferia oraşului aidoma unor mâini întinse, albe şi neputincioase.

Etsuko mergea ca o femeie însărcinată. Avea un pas exagerat de lent. Nu era conştientă de acest lucru şi, cum nimeni nu îi atrăgea atenţia ca să şi-l corecteze, devenise semnul său distinctiv, ca foaia de hârtie prinsă de un ştrengar pe gulerul prietenului său.

De la gara Okamachi a trecut prin dreptul porţilor *torii* ale templului Hachiman, a luat-o pe străduţele comerciale ale orăşelului, iar când a ajuns, în sfârşit, în zona în care casele se mai răreau, din pricina mersului ei atât de lent, lumina amurgului o învăluia deja.

În cartierul de locuinţe sociale, luminile erau aprinse. Deşi era mai scurt, Etsuko evita întotdeauna drumul care străbătea această aşezare mohorâtă, cu nenumăratele ei locuinţe cu aceeaşi formă, la fel de mici, adăpostind aceleaşi vieţi, cu aceeaşi sărăcie. Încăperile acelea în care se vedea atât de clar, fiecare cu bufetul ieftin pentru ceai, măsuţa joasă, radioul, pernele de şezut pe jos, îmbrăcate în muselină, bucatele

sărăcăcioase din care aproape că distingeai şi cel mai mic amănunt, cu aburul lor dens, toate o enervau pe Etsuko. Imaginaţia ei se hrănea doar cu fericire şi de aceea mintea sa refuza să vadă sărăcia.

Drumul se întunecase. Insectele începeau să târâie, iar băltoacele îi aţineau calea din loc în loc, oglindind lumina stinsă a amurgului. De-o parte şi de alta se întindeau lanuri de orez care se legănau în adierea umedă a vântului. Spicele cu capetele lor plecate, unduind întunecat, îşi pierduseră sclipirea pârguită a amiezii şi se înfăţişau acum ca o mulţime nenumărată de plante năucite.

Ajunsă la capătul drumului inutil de întortocheat şi obositor, aşa cum se întâlnesc prin părţile rurale, Etsuko a ieşit într-un drumeag care mergea de-a lungul pârâului, despărţit de el printr-un crâng de bambus. Se afla deja în Maidenmura. Zona care se întindea de aici şi până la Nagaoka era renumită pentru cultivarea bambusului *moso.* O deschizătură în acel desiş ducea către un pod de lemn peste pârâu. Etsuko a traversat podul, a trecut prin dreptul casei fostului arendaş, a urcat treptele din piatră care coteau printre arţari şi feluriţi pomi fructiferi, mărginite de un gard viu din plante de ceai, şi a ajuns la reşedinţa familiei Sugimoto. La prima vedere, părea o vilă somptuoasă, dar stăpânul casei, o fire foarte econoamă în tot ce făcea, folosise în locurile mai puţin vizibile materiale de construcţie ieftine şi fără pic de eleganţă. Etsuko a deschis uşa glisantă din hol. Din camera din spate răsunau râsetele copiilor lui Asako, cumnata ei.

„Iar râd copiii! La ce s-or fi hlizind atât? N-am să le dau voie să mai râdă atât de obraznic!” şi-a zis ea, fără să-şi propună nimic concret, şi a lăsat sacoşa pe podea.Yakichi Sugimoto cumpărase trei hectare de pământ în Maidenmura în 1934, cu cinci ani înainte să se retragă de la Navele Comerciale Kansai.

Yakichi era fiul unui arendaş de la periferia oraşului Tokyo. După ce terminase facultatea, luptându-se cu greutăţile financiare, se angajase la Navele Comerciale Kansai, la sediul central din Osaka, aflat în Dojima, şi se căsătorise cu o fată din Tokyo. Deşi el rămăsese în Osaka, unde avea

să-şi petreacă mai bine de jumătate din viaţă, pe cei trei fii ai săi îi trimisese la studii în Tokyo. În 1934 devenise director general, iar în 1938, preşedintele firmei, urmând ca un an mai târziu să se retragă din funcţie.

Veniţi la înmormântarea unui vechi prieten, soţii Sugimoto au fost vrăjiţi de unduirea blândă a colinelor care împrejmuiau Sălaşul Sufletelor Hattori, noul cimitir municipal. Întrebând pe cineva, au auzit pentru prima dată numele Maidenmura. Au găsit un teren în pantă, împădurit cu bambus şi castani, prielnic pomilor fructiferi. În 1935 şi-au construit aici o vilă modestă şi au lăsat livezile în sarcina grădinarilor.

Cu toate acestea, nu s-a dovedit a fi locul la care se aşteptau soţia şi fiii săi, o vilă în care să se stabilească şi să ducă un trai tihnit, aşa că a rămas un simplu refugiu unde Yakichi îşi aducea familia cu maşina de la Osaka la fiecare sfârşit de săptămână, ca să se bucure de soare şi să cocheteze cu grădinăritul. Fiul cel mare, Kensuke, un diletant apatic, se opunea din răsputeri acestor îndeletniciri pline de elan ale tatălui său, pe care le dispreţuia din adâncul sufletului, dar se lăsa mereu târât de el şi dădea cu sapa, fără tragere de inimă, alături de fraţii săi.

Printre oamenii de afaceri din Osaka, nu puţini erau cei care, mânaţi de zgârcenia lor tipică şi de un soi de pesimism senin, strâns legat de vitalitatea specifică celor din zona Kyoto-Osaka, preferau să-şi construiască o casă într-o zonă retrasă din munţi, unde pământul şi socializarea nu costau prea mult şi unde puteau să se bucure de grădinărit, decât o vilă într-o staţiune renumită cu izvoare termale sau de la malul mării.

După ce s-a pensionat, Yakichi Sugimoto s-a stabilit în Maidenmura, loc al cărui nume se trăgea de la *maiden*, „câmp de orez“, şi *mura*, „sat“. Solul din această regiune, care în vechime fusese acoperită de mare, era extraordinar de fertil, iar cele trei hectare de pământ produceau fel de fel de fructe şi legume. Familia arendaşului şi cei trei grădinari îl ajutau pe horticultorul amator la muncile pământului şi, în câţiva ani, piersicile familiei Sugimoto ajunseseră la mare căutare prin pieţele de la oraş.

Yakichi dispreţuia războiul, dar dispreţul său era aparte. El era de

părere că oamenilor de la oraş le lipseau înţelepciunea şi capacitatea de a privi în viitor şi de aceea erau nevoiţi să îndure raţiile proaste şi să cumpere orez de pe piaţa neagră, pe când el ştiuse să anticipeze şi tocmai de aceea putea acum să ducă un trai tihnit, autonom. Punând astfel totul pe seama clarviziunii sale, chiar şi pensionarea sa obligatorie îi părea acum un gest întreprins cu vedere către viitor, drept care expresia aceea de suferinţă şi silă de pe chipul altor afacerişti pensionaţi, aidoma celei a unui prizonier, lui îi rămăsese străină. Vorbea batjocoritor la adresa armatei, cu aerul celui care insultă în glumă pe cineva cu care nu are nimic de împărţit. Zeflemeaua lui a căpătat amploare atunci când a procurat de la un prieten din comandamentul militar din Osaka un medicament nou, creat de armată, pentru pneumonia acută a bătrânei sale soţii, dar care nu îi ameliorase nicidecum starea, ba chiar o băgase în mormânt.

El cosea iarba, el ara pământul. În vinele lui reînviase sângele de ţăran, iar pasiunea sa faţă de pământ se înteţise. Acum că nici soţia şi nici societatea nu mai erau cu ochii pe el, nu s-ar fi dat în lături nici să-şi sufle nasul cu mâna. Constituţia lui de ţăran iesise la suprafaţă din străfundurile trupului său îmbătrânit, încorsetat în bretele, veste sobre şi lanţuri de aur, iar de sub chipul său îngrijit peste măsură se ivise un obraz de ţăran. Dacă l-ar fi văzut acum, subalternii lui de odinioară ar fi înţeles că privirea sfredelitoare şi sprâncenele încruntate care îi îngroziseră într-atât erau, de fapt, tiparul unui chip de fermier bătrân.

Într-un anumit sens, era prima dată în viaţa lui când avea pământ. Până atunci deţinuse terenuri pentru locuinţe şi la fel percepuse şi această nouă proprietate, însă acum începea să o vadă drept „pământ". În el se deşteptase instinctul de a concepe avuţia doar sub această formă şi simţea că realizările sale în viaţă căpătau pentru prima dată o formă concretă, tangibilă, care să-i facă sufletul să vibreze. Cu gândirea tipică celor parveniţi, acum considera că dispreţul său faţă de tatăl lui şi blestemele la adresa bunicului se trăgeau din faptul că ei nu deţinuseră nici măcar o prăjină de pământ. Dintr-o dragoste care aducea mai mult a

sete de răzbunare, Yakichi ridicase la templul familiei din locul său de baştină un monument funerar pentru strămoşi, ridicol de mare. Soarta însă a făcut ca primul îngropat acolo să fie Ryosuke. În aceste condiţii, mai bine l-ar fi construit în Sălaşul Sufletelor Hattori, în apropiere.

Când veneau de la Tokyo în rarele lor vizite, fiii lui erau nedumeriţi de transformarea tatălui. Imaginea pe care o păstrau în sufletul lor băiatul cel mare, Kensuke, mijlociul, Ryosuke, şi mezinul, Yusuke, era, cu unele mici deosebiri, imaginea clădită cu grijă de răposata lor mamă. Deprinsă fiind cu nesuferitele uzanţe ale clasei de mijloc din Tokyo, din care se trăgea ea, aceasta nu-i permiţea soţului său să se afişeze în lume altfel decât ca un om de afaceri din rândurile nobilimii. Până la ultima suflare, ea îi interzisese categoric să-şi sufle nasul cu mâna, să se scobească în nas, să plescăie, să soarbă supa sau să scuipe în cenuşa din sobă. Acestea erau genul de apucături rele care, intrate în gura lumii, i-ar fi putut atrage cine ştie ce poreclă usturătoare.

Din punctul de vedere al fiilor săi, transformarea lui Yakichi era ceva jalnic, prostesc, deplasat. Din înfierbântarea lui ai fi zis că retrăia vremurile când era director la Navele Comerciale Kansai, însă de data aceasta îi lipsea maleabilitatea afaceristului, rămânând doar o vanitate dusă la extrem. Vocea lui era aidoma vocii mânioase a unui ţăran care fugăreşte un hoţ de legume.

Sufrageria de douăzeci de *tatami*[1] era decorată cu bustul din bronz al lui Yakichi. Pe unul din pereţi trona portretul său în ulei, care purta semnătura unui artist de seamă din Kansai. Atât bustul, cât şi tabloul te duceau cu gândul la fotografiile care apar pe primele pagini ale broşurilor voluminoase care marchează cincizeci de ani de la înfiinţarea unei corporaţii, înfăţişând lista cronologică a preşedinţilor care s-au perindat la conducerea acesteia.

Ceea ce fiilor săi li se părea deplasat era faptul că cerbicia vană şi

---

[1] Rogojină din paie, cu dimensiuni de aprox. 180x90 cm, folosită şi ca unitate de măsură a suprafeţei

afectarea exagerată care se citeau pe chipul bustului încă mai erau adânc înrădăcinate înlăuntrul acestui moşneag de la ţară. Ocările pe care el le scuipa la adresa armatei cu aroganţa grosolană a micului moşier erau luate de sătenii simpli şi cinstiţi drept dovezi sincere de patriotism, care îi atrăgeau şi mai mult respect din partea lor.

Ironia sorţii a făcut ca tocmai fiul cel mare, Kensuke, cu tot dezgustul său faţă de Yakichi, să fie cel care s-a întors cel mai repede să trăiască alături de tatăl său. Scăpat de încorporare datorită astmului cronic de care suferea, Kensuke ducea o viaţă de trândav, însă şi-a dat seama că nu se putea eschiva complet de serviciul militar, drept care s-a grăbit să se înroleze în Maidenmura, la oficiul poştal, prin intermediul tatălui său. Se mutase acolo alături de soţia sa şi fricţiunile erau de aşteptat, însă Kensuke reuşea să se strecoare cu agilitate de sub tirania arogantului său tată. În acest scop, se folosea cu succes de cinismul cu care era înzestrat.

Pe măsură ce războiul lua amploare, toţi cei trei grădinari fuseseră trimişi pe front, însă unul dintre ei, un tânăr din Hiroshima, îl adusese în locul lui pe fratele său mai mic, care abia terminase şcoala primară. Băiatul acesta, pe nume Saburo, fusese crescut de mamă în religia Tenrikyo. La festivalurile mari din aprilie şi octombrie, se întâlnea cu mama lui la aşezământul pentru credincioşi din Tenri, se îmbrăca într-un *happi*[2] pe spatele căruia scria cu alb „Tenrikyo" şi mergeau împreună să se închine la Marele Templu.

Etsuko şi-a lăsat sacoşa pe podea şi a scrutat întunericul din cameră, ca să surprindă parcă ecoul pe care-l produsese gestul ei. Râsetele copiilor răsunau necontenit. Ascultând cu atentie, Etsuko şi-a dat seama că ceea ce luase drept râs erau, de fapt, plânşete care cutremurau întunericul din holul pustiu. Probabil că Asako se luase cu gătitul şi îi lăsase de izbelişte. Asako, soţia lui Yusuke, aflat încă în Siberia, se mutase aici împreună cu cei doi copii ai săi în primăvara anului 1948, exact cu un

---

[2] Jachetă tradiţională din bumbac indigo, cu un blazon pe spate, purtată de obicei la festivaluri.

an înainte ca Etsuko să-şi piardă soţul şi să li se alăture, la invitaţia lui Yakichi.

Etsuko a dat să se îndrepte către camera ei de şase *tatami,* când a observat lumina care răzbătea prin ferestruica de deasupra uşii. Nu-şi amintea s-o fi lăsat aprinsă.

A deschis uşa glisantă. De la biroul ei, unde stătea cufundat într-o carte, Yakichi s-a întors speriat către nora lui. Judecând după scoarţele roşii din piele care i se întrezăreau din braţe, Etsuko şi-a dat seama numaidecât că îi citea jurnalul.

— M-am întors, îl anunţă ea cu o voce veselă.

În ciuda scenei neplăcute pe care o surprinsese, chipul său împrumutase o cu totul altă expresie faţă de cea pe care o avea în singurătate, iar mişcările sale căpătaseră sprinteneala unei fetişcane. Femeia aceasta rămasă fără soţ era un om cu mintea la cap.

— Bine-ai venit! Te-ai întors târziu, răspunse Yakichi, neputând să spună sincer „te-ai întors devreme". Mi s-a făcut o foame cumplită. N-aveam ce să fac, aşa c-am luat o carte de la tine, să citesc.

Cartea pe care i-a arătat-o era un roman, schimbat pe furiş cu jurnalul ei, o traducere împrumutată de Etsuko de la Kensuke.

— Dar e prea grea pentru mine, nu pricep o iotă.

Yakichi era îmbrăcat cu o pereche de nădragi vechi pe care îi purta la muncile câmpului, o cămaşă în stil militar şi vesta de la un costum vechi. Ţinuta lui nu suferise nici o modificare în ultimii ani, însă modestia lui aproape servilă era o schimbare uriaşă faţă de cum fusese el în timpul războiului, aşa cum Etsuko nud ştia. În plus, corpul i se mai şubrezise, privirea îşi pierduse agerimea, iar buzele lui, pe care odinioară şi le strângea arogant, nu mai aveau aceeaşi fermitate. În timp ce vorbea, în colţurile gurii îi apărea spumă albă, ca la botul unui cal.

— Nu am găsit pomelo. Am căutat peste tot, dar nu am găsit.

— Păcat.

Etsuko s-a aşezat pe *tatami* şi şi-a vârât mâinile pe sub brâu. Dedesubtul lui, fierbinţeala pricinuită de mers rămăsese captivă ca într-o

seră. Şi-a simţit pieptul umed de transpiraţie. O sudoare rece şi grea, ca cea din timpul somnului, care plutea dinspre ea, impregna aerul.

Îşi simţea tot corpul strâns neplăcut, ca într-o chingă. Aşezată pe *tatami,* şi-a relaxat dintr-odată postura. În asemenea momente, cei care nu o cunoşteau puteau să-i interpreteze greşit atitudinea. Chiar şi Yakichi o luase de câteva ori drept un semn de cochetărie, dar ştia că era un gest inconştient, pe care îl făcea atunci când era istovită, şi atunci se abţinea să-i facă avansuri.

Relaxată, Etsuko şi-a scos *tabi*[3] din picioare. Erau stropite cu noroi şi aveau talpa uşor înnegrită. Yakichi tot căuta ceva de spus.

— Ce te-ai mai murdărit!

— Da, a fost drumul prost.

— A tras o ploaie zdravănă. Şi la Osaka a plouat, nu?

— Da, cât am fost eu la cumpărături prin Hankyu.

Etsuko şi-a amintit vuietul asurzitor al potopuluişi văzduhul încărcat şi dens care parcă preschimbase întreaga lume într-un şuvoi de apă.

N-a mai spus nimic. Aceasta era singura ei cameră, aşa că şi-a schimbat chimonoul în faţa lui Yakichi, fără să se sinchisească de el. Curentul nu avea putere şi becul din încăpere lumina foarte slab. Între Yakichi care nu spunea nimic şi Etsuko care se mişca fără zgomot, singurul sunet care s-a auzit a fost foşnetul brâului de mătase desprins de la brâu, care a răsunat ca ţipătul unei vietăţi.

Yakichi n-a reuşit să îndure mult timp tăcerea. Simţea reproşul mut al lui Etsuko. A cerut să mănânce, apoi s-a întors în camera lui de opt *tatami,* despărţită de a ei doar printr-un hol.

Etsuko s-a îndreptat către birou legându-şi brâul de Nagoya pe care îl purta de obicei. Cu o mână şi l-a petrecut la spate, ţinându-l strâns, iar cu cealaltă a răsfoit alene paginile jurnalului. Un zâmbet uşor maliţios i-a înflorit pe buze. „Tata nu ştie că jurnalul ăsta e fictiv. Cine să-şi dea

[3] Şosete tradiţionale japoneze, cu degetul mare despărţit.

seama că e un fals? Nimeni nu şi-ar imagina că cineva poate disimula într-atât ceea ce simte.“

Jurnalul s-a deschis chiar la însemnările zilei precedente. Etsuko şi-a aplecat chipul peste paginile întunecate şi a început să citească.

Miercuri, 21 septembrie

Azi nu s-a întâmplat nimic deosebit. S-a dus căldura înăbuşitoare a verii, iar grădina răsună de târâitul insectelor. De dimineaţă am fost la punctul de distribuţie din sat, să iau raţia de *miso*[4]. Copilul celor care lucrează acolo s-a îmbolnăvit de pneumonie, dar penicilina şi-a făcut în cele din urmă efectul şi se pare că o să scape. Ştiu că nu mă priveşte, dar tot am răsuflat uşurată.

Când trăieşti la ţară, trebuie să ai un cuget simplu. Am reuşit şi eu să capăt experienţa acestei vieţi şi m-am maturizat. Nu mi se pare plictisitor. Nu mă mai plictisesc. Chiar deloc. Acum înţeleg şi eu starea de linişte şi pace pe care o simt ţăranii când termină de trudit la ogor. Învăluită în dragostea caldă a tatei, mă simt din nou ca la cincisprezece, şaisprezece ani.

În lumea asta, nu trebuie decât să ai un cuget simplu şi un suflet curat. Eu una cred că nu ai nevoie de nimic altceva. În lumea în care trăim, sunt trebuincioşi doar cei care muncesc punându-şi trupul în mişcare. Viaţa la oraş te aruncă într-o mlaştină de uneltiri care îţi distruge sufletul. Eu am bătături în palme. Sunt mâini adevărate, pentru care tata m-a lăudat. Eu nu mai cunosc mânia şi nu mai cunosc tristeţea. Amintirile tragice care m-au chinuit atât de mult, ale morţii soţului meu, mi-au mai dat pace în ultima vreme. Mângâiată de lumina bogată a toamnei, inima mi-e plină de bunăvoinţă şi mă simt recunoscătoare pentru tot.

Mă gândesc la S. Ea e în aceeaşi situaţie ca mine şi mi-a devenit o tovarăşă de suflet. Şi ea şi-a pierdut soţul. Când mă gândesc la nefericirea ei, mă simt şi eu consolată. S. e o văduvă cu un suflet

---

[4] Pastă din soia fermentată

într-adevăr curat, simplu şi frumos, aşa că sigur se va recăsători la un moment dat. Mi-aş dori să stau de vorbă cu ea pe îndelete înainte să o facă, dar ea e în Tokyo şi nu prea avem ocazia să ne întâlnim. Mi-ar plăcea să-mi trimită măcar o scrisoare, dar...

„Chiar dacă au aceeaşi iniţială, l-am schimbat în femeie, aşa că nu se înţelege. S. apare cam frecvent, dar nu e cazul să mă tem de lucrurile care nu se pot dovedi. Pentru mine, acesta e un jurnal fals, dar nimeni nu e atât de sincer încât să poată deveni complet fals." Etsuko încercă să rescrie însemnarea în minte, căutând să găsească ceea ce gândea cu adevărat când aşternuse pe hârtie acele cuvinte pline de ipocrizie.

„Şi dacă rescriu pagina, nu înseamnă că o să reflecte întocmai ceea ce simt cu adevărat."

Justificându-se astfel, Etsuko a refăcut în gând însemnarea.

Miercuri, 21 septembrie

S-a mai sfârşit o zi chinuitoare. Mă minunez şi eu că am reuşit să trec de ziua asta. De dimineaţă am fost la punctul de distribuţie din sat, să iau raţia de *miso.* Copilul celor care lucrează acolo s-a îmbolnăvit de pneumonie, dar penicilina şi-a făcut în cele din urmă efectul şi se pare că o să scape. Mare păcat! Dacă-i murea copilul femeii ăleia care atâta mă vorbeşte de rău pe la spate, m-aş fi simţit şi eu măcar un pic consolată.

Când trăieşti la ţară, trebuie să ai un cuget simplu. Cu toate astea, familia Sugimoto, cu inimile lor putrezite, slabe, pline de vanitate sensibiloasă, fac viaţa la ţară din ce în ce mai chinuitoare. Eu iubesc inimile simple. Nimic nu mi se pare mai frumos pe lume decât un suflet simplu, care sălăşluieşte într-un trup simplu. Dar, când stau în faţa hăului care se cască între astfel de suflete şi sufletul meu, ce pot eu să fac? Ce poate fi mai greu decât să vezi reversul unui ban de aramă fără să-l întorci? Cel mai simplu e să iei un ban negăurit şi să-l perforezi. Iar asta înseamnă sinucidere.

Eu mă apropii, iar şi iar, hotărâtă să îmi pun viaţa în joc. El fuge.

Fuge în depărtări infinite. Iar eu rămân din nou singură, abandonată într-o mare de plictis...

Bătăturile din palmele mele nu sunt decât o farsă stupidă.

Cu toate acestea, Etsuko se ghida după ideea că lucrurile nu trebuie luate prea în serios. Dacă umbli desculţ, îţi răneşti tălpile. Aşa cum ai nevoie de încălţări ca să mergi, ca să trăieşti ai nevoie de convingeri preconcepute. Etsuko şi-a continuat monologul în sinea ei, întorcând absentă paginile.

„Şi totuşi eu sunt fericită. Sunt fericită. Nimeni nu mă poate contrazice. În primul rând, *nu există dovezi*

Etsuko a continuat să răsfoiască paginile învăluite în penumbră. Filele albe veneau una după alta. Încă una şi încă una până când, într-un final, un an din acest jurnal fericit s-a încheiat.

Mesele în casa Sugimoto se desfăşurau după un obicei straniu. Kensuke si soţia lui, care locuiau la etaj, Asako şi copiii, care ocupau un colţ de la parter,

Yakichi şi Etsuko, din alt colţ de la parter, apoi Saburo şi Miyo, din camerele servitorilor, luau cu toţii masa separat. Miyo pregătea orezul pentru toate cele patru grupuri şi fiecare în parte se ocupa de restul de mâncare. Obiceiul acesta ciudat era dictat de egoismul lui Yakichi. Celorlalte două familii le dădea lunar o anumită sumă de bani şi îi lăsa să se descurce cum puteau, însă nu socotea necesar să urmeze şi el un regim restricţionat. Pe Etsuko, rămasă fără nimeni pe lume după moartea lui Ryosuke, o chemase acolo doar în ideea că se va ocupa de gătit. Motivaţia lui fusese cât se poate de simplă.

Yakichi oprea pentru el cele mai bune legume şi fructe, iar ce rămânea împărţea celorlalte familii. Doar el avea dreptul să culeagă castanele din castanul sălbatic, care era cel mai gustos dintre toţi. Ceilalţi nu aveau voie să se atingă de el. Etsuko era singura cu care le împărţea.

Când Yakichi s-a hotărât să-i acorde lui Etsuko acest uriaş privilegiu, probabil că nişte intenţii ascunse se conturaseră deja înlăuntrul lui.

Oferindu-i o parte din cele mai bune castane sălbatice, cei mai buni struguri, cele mai bune *fuyugaki*[5], cele mai bune căpşuni şi cele mai bune piersici, Yakichi considera că merită în schimb orice recompensă.

Aceste favoruri pe care Etsuko le-a primit atât de repede după sosirea ei au atras invidia şi gelozia celorlalte două familii. Invidia şi gelozia au dat naştere numaidecât unei bănuieli maliţioase. Aceste clevetiri nu chiar neîndreptăţite au părut să-i dea de gândit lui Yakichi şi să-i influenţeze comportamentul. Dar, când vedeau că faptele le confirmă atât de bine bănuielile, până şi celor care le glăsuiseră le venea greu să le mai dea crezare.

De ce ar fi dispusă o femeie care şi-a pierdut bărbatul nici de un an să se arunce în braţele socrului?

Era încă foarte tânără si avea sanse să se recăsătorească.

Şi atunci de ce să aleagă de bunăvoie un comportament prin care să-şi îngroape a doua jumătate a vieţii sale? Ce putea ea să găsească atât de bun la un bătrân trecut de şaizeci de ani încât să vrea să i se ofere? Rămasă fără nimeni pe lume, să fi invocat motivul atât de des întâlnit în ultima vreme, şi anume că „n-aveam ce mânca“?

Diversele speculaţii au înălţat din nou în jurul lui Etsuko un zid care stârnea curiozitatea celor din jur. Plictisită, apatică, dar cu o nonşalanţă făţişă, cât era ziua de lungă, Etsuko se plimba încolo şi-ncoace între aceşti pereţi, ca o pasăre singuratică, fără aripi.

Kensuke şi soţia lui, Chieko, luau masa de seară în sufrageria de la etaj. Chieko se căsătorise cu el pentru că vibra în ton cu cinismul lui, iar cum acest ecou îi oferea portiţe de scăpare, nu se simţea deloc dezamăgită de viaţa lor conjugală, cu toate că vedea trândăvia extraordinară a soţului său. Aceşti tineri literaţi trecuţi de prima tinereţe se căsătoriseră convinşi fiind că „cea mai mare prostie pe lume e să te căsătoreşti". Şi totuşi, cei doi încă mai şedeau unul lângă altul pe

[5] Varietate de kaki, fruct al unui arbore exotic, cu pulpa moale şi dulce.

pervazul ferestrei boltite de la etaj şi citeau cu voce tare poeme în proză de Baudelaire.

— Bietul tata, a ajuns şi el la o vârstă, dar necazurile nu mai contenesc, zise Kensuke. Am trecut mai devreme prin faţa camerei lui Etsuko şi am văzut lumina aprinsă, deşi o ştiam plecată. Intru tiptil şi, ce să vezi, dau de tata, care îi citea absorbit jurnalul, pe furiş. Era atât de captivat, încât nici nu şi-a dat seama că stăteam în spatele lui. Când l-am strigat, s-a speriat de era să sară în sus. Şi-a venit apoi în fire şi s-a uitat urât la mine. Arăta aşa de fioros, încât mi-a adus aminte de când eram copil şi mi-era frică să mă uit la el când se înfuria. Mi-a zis apoi: „Dacă te prind că-i sufli o vorbă lui Etsuko despre jurnal, vă dau pe amândoi afară din casă".

— Oare ce l-o fi îngrijorat de s-a apucat să-i citească jurnalul?

— Probabil a observat că în ultima vreme Etsuko nu mai are stare. Dar încă nu s-a prins că e îndrăgostită de Saburo. Eu unul aşa cred. Etsuko e fată isteaţă, nu se trădează ea în jurnal.

— Saburo? Mie una îmi vine greu să cred, dar am un mare respect pentru spiritul tău de observaţie, aşa că o iau ca atare. Dar nici cu Etsuko nu ştii niciodată. Dacă ar spune şi ea ce are de spus şi ar face ce vrea să facă, am putea şi noi s-o ajutăm cumva şi i-ar fi şi ei mai uşor.

— E interesant cum lucrurile nu ies mereu aşa cum îţi propui. Tata şi-a cam pierdut mândria după ce a venit Etsuko, nu ţi se pare?

— Nu, dânsul s-a demoralizat de când cu reforma agrară.

— Asta asa e. Tata e fiu de arendaş si, când şi-a dat seama că are pământul lui, nu şi-a mai încăput în piele de mândrie, ca un soldat promovat la subofiţer. Şi-a formulat bizarul principiu de viaţă conform căruia cine nu are pământ şi vrea trebuie să muncească vreo treizeci de ani la o firmă navală şi să ajungă până în funcţia de preşedinte acolo. Îi plăcea la nebunie să garnisească tot acest proces cu cât mai mult zbucium şi supliciu. În timpul războiului, tata a avut multă putere. Pălăvrăgea despre generalul Tojo de ziceai că e vreun amic vechi, care fusese şmecher şi scosese bani mulţi din acţiuni. Pe atunci eu eram funcţionar la

poştă; stăteam drepţi şi-l ascultam. Tata n-a fost moşier nerezident, aşa că n-a suferit pierderi mari cu reforma agrară de după război, dar când un arendaş ca de-alde Okura a cumpărat pământ pe nimica toată şi a ajuns proprietar, el a primit o lovitură foarte grea. De atunci tot zice el: „Dacă e pe-aşa, mai bine nu mă mai speteam şaizeci de ani". Într-un fel, tata şi-a pierdut raţiunea de a fi când au apărut roiurile de indivizi care s-au văzut moşieri stând cu braţele în sân. El are o latură foarte sentimentală şi îi place din cale afară să se vadă drept un martir al vremurilor. Dacă în momentul cel mai rău al depresiei sale veneau cu un mandat de arestare pentru crime de război şi-l duceau la Sugamo, nu se ştie cât ar fi reîntinerit.

— Orice-ai zice, Etsuko e norocoasă că nu ştie ce tiranic a fost tata. Ea are o latură foarte întunecată amestecată cu una foarte senină, dar chiar si aşa, lăsându-l pe Saburo la o parte, nu pot să înţeleg nici în ruptul capului cum a putut să ajungă iubita socrului, când nici n-a ieşit încă din doliu.

— Dar să ştii că e o femeie surprinzător de simplă şi fragilă. E ca o salcie care nu opune rezistenţă vântului. Ţine orbeşte la ideea de statornicie şi de aceea nici nu observă că între timp partenerul i s-a schimbat. Scuturată de vântul plin de praf, nu mai vede că cel de care se agaţă luându-l drept soţul ei e, de fapt, altcineva.

Kensuke era un adept al scepticismului, care se fălea cu o viziune extraordinar de limpede asupra vieţii.

Cele trei familii şi-au petrecut seara în aceeaşi manieră distantă. Asako a fost ocupată cu copiii, apoi s-a culcat devreme, odată cu ei.

Kensuke şi soţia lui nu au coborât la parter. De la ferestrele de la etaj se vedea în zare colina pe care erau presărate, ca nişte grăunţe de nisip, luminile din cartierul de locuinţe sociale. Marea întunecată de câmpuri de orez care se întindea până acolo crea impresia că luminiţele veneau de la un oraş aflat pe coasta unei insule, un oraş cuprins de un tumult solemn, neîncetat. Îţi puteai închipui că în acel oraş se desfăşura o reuniune religioasă, liniştită, la care oamenii neclintiţi stăteau cufundaţi

în transă, cuprinşi de extaz. Deşi îţi era limpede că viaţa de acolo era şi mai monotonă, şi mai searbădă decât cea de aici, puteai să-ţi imaginezi că sub acele lumini se înfaptuia o crimă, în tăcere, cu răbdare şi calm, nespus de încet. Dacă Etsuko ar fi privit astfel cartierul de locuinţe sociale, nu i-ar mai fi provocat dezgust. Puzderia de lumini te ducea chiar cu gândul la un roi de insecte adunate în jurul unui copac uscat, odihnindu-şi aripile în tăcere.

Când şi când se auzea ţignalul trenurilor de pe linia Hankyu, reverberând ici şi colo pe câmpurile întunecate. Te ducea cu gândul la un stol de păsări nocturne care trec în zbor către cuibul lor cu o viteză ameţitoare, ţipând ascuţit. Ţignalul trenului, cu fâlfâitul său de aripi, cutremura văzduhul nopţii. Era acea vreme din an când, dacă îţi ridicai privirea la auzul sunetului, zăreai la orizont un fulger albăstrui brăzdând mut cerul şi pierind în noapte.

După cină, nimeni nu a trecut prin camerele ocupate de Etsuko şi Yakichi până s-au dus la culcare. Pe vremuri, Kensuke venea ca să-şi mai omoare timpul stând cu ei la palavre. Asako îşi lua copiii şi îi mai vizita. Uneori se adunau cu toţii şi îşi petreceau seara vesel, dar pe măsură ce mutra acră a lui Yakichi a devenit tot mai evidentă, paşii lor s-au retras. Lui Yakichi nu-i convenea să fie deranjat în orele pe care le avea la dispoziţie doar alături de Etsuko.

Dar asta nu înseamnă că făceau cine ştie ce. Uneori îşi petreceau seara jucând *go.* Etsuko învăţasejocul de la Yakichi. Era singurul lucru la care Yakichi se pricepea şi cu care se putea da grozav în faţa unei femei tinere, învăţând-o. Iar în seara aceasta cei doi stăteau aşezaţi în faţa tablei de *go.*

Etsuko îşi învârtea necontenit degetele prin vasul cu piese, simţind cu plăcere greutatea rece a pietrelor care îi atingeau unghiile, dar ochii ei nu se dezlipeau nici o clipă de la tablă, de parcă erau posedaţi. Atitudinea ei o făcea să pară captivată de joc din cale afară, însă ea era doar vrăjită de liniile negre care se intersectau cu o precizie lipsită de orice sens. Uneori Yakichi se îndoia şi el că entuziasmul ei se datora

jocului. Stătea şi se uita la femeia aceasta singură, cuprinsă de bucuria unei uitări de sine indecente, fără jenă, cu buzele întredeschise, scoţându-i la iveală dinţii ascuţiţi, de un alb care îi dădea o uşoară paloare.

Din când în când, Etsuko punea piatra zgomotos pe tablă, ca şi cum ar fi izbit ceva. Ca şi cum ar fi lovit un câine care atacă. În astfel de momente, Yakichi se uita pe furiş la nora lui cu o privire suspicioasă şi îşi aşeza piatra uşor pe tablă, dojenitor.

— Câtă forţă! Parcă am fi la duelul Musashi Miyamoto[6] cu Sasaki Kojiro de la Ganryujima.

În spatele lui Etsuko s-au auzit paşi străbătând coridorul. Nu era pasul uşor al unei femei, dar nu aveau nici apăsarea mohorâtă a unui bărbat între două vârste. Erau nişte tălpi care sfârâiau de tinereţe şi sub care podeaua holului cufundat în întunericul nopţii scotea un scârţâit asemănător cu un geamăt sau un ţipăt.

Degetele lui Etsuko au înţepenit pe piatra de *go* pe care urma s-o aşeze pe tablă. Abia reuşea s-o mai ţină în mână. Degetele începuseră să-i tremure involuntar şi trebuia să strângă bine piesa între ele. Etsuko s-a prefăcut că se gândeşte îndelung. Dar mutarea nu era grea şi risca să-i trezească suspiciuni lui Yakichi dacă zăbovea prea mult.

Uşa glisantă s-a deschis şi Saburo doar şi-a iţit capul înăuntru, rămânând afară îngenuncheat.

— Noapte bună! îl auzi Etsuko spunând.

— Îhî, mormăi Yakichi, aplecându-se să aşeze o piesă pe tablă.

Etsuko îi privea degetele noduroase, bătrâne şi urâte. Nu i-a răspuns nimic lui Saburo şi nici nu s-a întors către el. Uşa s-a închis, iar paşii s-au retras în partea opusă camerei lui Miyo, către încăperea de trei *tatami*, orientată către apus.

---

[6] Ronin celebru (1584-1645), cunoscut pentru arta cu care mânuia sabia.

Capitolul 2

La ţară, urletele câinilor răsună înfiorător în noapte. Maggie, seterul bătrân, era legată în şopronul din spate. Prin crângul de la marginea livezii trecea o haită de câini vagabonzi. Maggie şi-a ciulit urechile şi a slobozit un urlet cumplit, prelung, exprimându-şi parcă propria însingurare. Foşnind prin frunzele bambuşilor pitici, câinii s-au oprit şi i-au răspuns. Etsuko i-a auzit si s-a trezit.

Trecuse abia o oră de când reuşise să adoarmă. Un somn lung era datoria pe care încă o mai avea de îndeplinit ca să întâmpine dimineaţa. Etsuko a căutat o speranţă care să o lege de ziua de mâine. Putea fi orice, una oricât de mică sau de banală. Fără o astfel de speranţă, nu poţi supravieţui nopţii. Ceva rămas de cârpit pe a doua zi, biletele pentru călătoria care avea să înceapă, *sake*-ul rămas pe fundul sticlei - lucruri pe care oamenii le aduc ofrandă zilei de mâine. Astfel li se îngăduie să întâmpine zorile. Ea ce avea de oferit? Da, cele două perechi de şosete, una bleumarin, alta maro. Acest cadou pentru Saburo avea să fie totul pentru ea, în ziua ce urma. Aidoma unei femei pioase, ea găsise un înţeles pur în deşertăciunea dorinţei sale. Etsuko a apucat strâns cele două fire delicate, unul bleumarin şi unul maro, şi a rămas astfel agăţată de ziua de mâine - un balon enigmatic, pântecos, negru şi mohorât — fară să se gândească unde avea să o poarte. Lucrurile la care nu se gândea erau fundamentul fericirii ei, raţiunea ei de a fi.

Încă îşi mai simţea trupul învăluit în atingerea degetelor uscate şi noduroase ale lui Yakichi. Era o senzaţie care nu se ştergea după o oră sau două de somn. Femeia care a cunoscut mângâierea unui schelet nu mai poate scăpa de ea. Pe pielea ei stăruia senzaţia unui strat de piele imaginar, transparent, acoperit parcă într-o acuarelă invizibilă anumitor ochi, nezvântată bine, mai subţire decât crisalida lepădată de un fluture.

Dacă s-ar fi mişcat, ar fi văzut-o cum crapă peste tot în întuneric.

Odată ce ochii i s-au mai obişnuit cu bezna, Etsuko s-a uitat împrejur. Yakichi nu sforăia. Ceafa goală îi lucea slab, ca o pasăre jumulită. Ticăitul ceasului de pe raft şi ţârâitul greierilor de sub podea ofereau nopţii un contur pământesc. Fără ele, această noapte apăsătoare, care o asalta pe Etsuko şi o împresura cu o teamă sufocantă, ca pe o muscă prinsă în gelatină, n-ar mai fi fost de pe acest tărâm.

Cu greu, Etsuko şi-a ridicat uşor capul. Sideful uşiţelor de la vitrină strălucea albăstrui.

Şi-a închis ochii, strângând puternic pleoapele. O amintire i-a reînviat în minte. Se întâmplase doar cu o jumătate de an în urmă. La scurt timp după ce venise în această casă, începuse să se plimbe des de una singură, fapt care îi făcuse imediat pe săteni să o catalogheze drept excentrică. Etsuko îşi continuase plimbările solitare, fără să-i pese. Încă de atunci oamenii au observat mersul ei ca de femeie gravidă şi au conchis că avea un trecut destrăbălat.

Dintr-un colţ al proprietăţii familiei Sugimoto se vedea, dincolo de pârâu, întreaga cuprindere a cimitirului Sălaşul Sufletelor Hattori. În afara perioadei de *higan*[7], extrem de puţină lume venea la morminte. După-amiaza, nenumăratele pietre funerare albe, înşiruite pe vasta suprafaţă terasată, proiectau mici umbre pe pământ. întinderea cimitirului, plină de unduiri şi împrejmuită de coline împădurite, oferea o privelişte curată şi luminoasă. Când şi când, se zărea în depărtare piatra de granit de la vreun mormânt strălucind în bătaia soarelui, în sclipiri albe de cuarţ.

Etsuko iubea în mod aparte întinderea cerului de deasupra cimitirului şi liniştea cărării ample care îl străbătea. Pacea aceea luminoasă, de un alb imaculat, alături de mirosul ierbii şi al mugurilor de copaci tineri, o făcea să-şi simtă sufletul mai dezgolit ca niciodată.

---

[7] Sărbătoare budistă care se desfăşoară timp de o săptămână, la echinocţiul de primăvară şi de toamnă.

Era vremea la care se culegeau ierburi. Etsuko se plimba pe malul pârâului, adunând steluţe şi coada calului în mâneca de la chimono. Într-un loc, pârâul ieşise din matcă, inundând iarba. Acolo a găsit pătrunjel. Cursul apei trecea pe sub un pod în dreptul porţii cimitirului, acolo unde se sfârşea şoseaua de beton care pornea de la Osaka.

Etsuko a înconjurat parcela rotundă cu iarbă din faţa intrării în cimitir şi s-a îndreptat către cărarea pe care o apuca de obicei. Se minuna şi ea de acest răgaz care i se îngăduia. Îl simțea ca pe o grațiere.

A trecut pe lângă nişte copii care se jucau cu mingea. Puţin mai departe a ajuns într-o porţiune acoperită cu iarbă, încă nemarcată cu pietre funerare, aflată dincoace de gardul care străjuia malul pârâului. A dat să se aşeze, dar a observat silueta unui tânăr întins pe iarbă cu faţa în sus, cufundat în lectura unei cărţi pe care o ţinea ridicată în dreptul ochilor. Era Saburo. Simţindu-i umbra pe faţă, acesta s-a ridicat cu repeziciune în capul oaselor.

— Doamna Sugimoto! a exclamat el.

În acel moment, din mâneca lui Etsuko s-a revărsat pe faţa lui un potop de steluţe şi de coada-calului. Felul în care expresiile s-au succedat pe chipul lui Saburo i-a oferit lui Etsuko bucuria unei clarităţi înviorătoare, cum simţi în faţa unei ecuaţii simple, uşor de dezlegat. Când a văzut florile căzându-i pe chip, a luat-o drept o glumă a lui Etsuko şi s-a ferit de ele cu mişcări exagerate. Apoi a dedus din expresia ei că fusese o simplă întâmplare, nicidecum o glumă. într-o clipită, privirea lui a devenit spăşită şi serioasă. S-a ridicat, apoi s-a lăsat în patru labe şi a ajutat-o pe Etsuko să le strângă la loc.

„După aceea, eu l-am întrebat aşa“, şi-a reamintit Etsuko:

— Ce făceai?

— Doamnă, citeam o carte!

Roşu la faţă, Saburo i-a arătat cartea de povestiri. Tonul său i-a sunat cumva milităresc lui Etsuko, dar a socotit că nu avea cum să fi fost în armată pentru că abia împlinea optsprezece ani. Născut în Hiroshima, el încerca de fapt să-şi mascheze inflexiunile dialectale şi să imite cât mai

bine limba literară.

Apoi, Saburo i-a mărturisit că se dusese în sat să ia raţia de pâine, iar Etsuko tocmai ce îl prinsese trăgând chiulul, în drum spre casă. Pledoaria lui era mai degrabă imploratoare decât defensivă.

— N-o să te pârăsc, i-a promis Etsuko.

Îşi amintea cum l-a întrebat despre distrugerile provocate de bomba atomică de la Eliroshima. Saburo i-a spus că ai lui locuiau în afara oraşului şi că nu păţiseră nimic, dar că, dintre rudele lui, o familie întreagă pierise. Aici discuţia s-a încheiat. Saburo a dat s-o întrebe ceva, dar s-a sfiit s-o mai facă.

„Când l-am văzut prima dată pe Saburo, arăta de vreo douăzeci de ani. Nu-mi aduc aminte câţi ani să-i fi dat atunci, privindu-1 cum stătea întins pe iarbă, în cimitir. Arăta în floarea tinereţii. Cămaşa lui din bumbac, peticită toată, era descheiată la piept şi avea mânecile suflecate. Poate se simţea jenat de cât de zdrenţuită o fi fost pe la manşete. Avea nişte braţe grozave, cum băieţii de la oraş nu au până la douăzeci şi cinci de ani. Braţe arse de soare, pline de firişoare de păr auriu, parcă ruşinate de propria lor maturitate."

Etsuko l-a privit dojenitor. Era o căutătură care ei nu i se potrivea, dar nu avea încotro. Oare el ghicise ceva? Nu, era imposibil. El n-o percepea decât ca pe încă o femeie nesuferită, venită să locuiască în casa nesuferitului de stăpân. Şi vocea lui! Vocea aceea nazală, calmă şi melancolică, şi totuşi atât de copilăroasă! Cuvintele acelea rostite unul câte unul, ca smulse cu cleştele de pe buzele lui tăcute. Cât de simple şi naturale, cărnoase ca nişte fructe sălbatice...

Cu toate acestea, când l-a întâlnit a doua zi, Etsuko a putut să-l privească fără nici o emoţie — zâmbind, fără reproş în ochi.

Aşa e... nu se întâmplase nimic. Apoi, într-o bună zi, la o lună după ce sosise aici, Yakichi a rugat-o să-i cârpească o haină şi nişte pantaloni vechi, pe care le purta la câmp. Cum o tot zorea, Etsuko a stat până târziu ca să termine. La unu noaptea, oră la care ar fi trebuit deja să doarmă, Yakichi a venit la ea în cameră. I-a lăudat hărnicia, şi-a tras pe el haina pe

care tocmai i-o terminase de cârpit, apoi a pufăit o vreme din pipă, în tăcere.

— Dormi bine în ultima vreme? a întrebat-o el.

— Da, aici e linişte, nu ca la Tokyo...

— Minţi, a insistat el.

— Adevărul e că în ultimul timp nu pot să dorm deloc, a răspuns Etsuko sincer. Cred că e prea multă linişte.

— Nu se poate aşa. Mai bine nu te chemam încoace, s-a lamentat Yakichi, adăugând o notă de amărăciune din tonul fostului director.

Când Etsuko s-a hotărât să-i accepte invitaţia şi să se mute în Maidenmura, se aştepta deja să vină o noapte ca aceasta. Ba chiar şi-o dorise. Ea ar fi vrut să-şi urmeze soţul în moarte, aidoma unei văduve indiene. Jertfirea închipuită de ea era un lucru straniu, un sacrificiu nu pentru moartea soţului, ci pentru gelozia ei. Însă ceea ce îşi dorea ea nu era o moarte banală, ca oricare alta, ci una foarte lentă, care să se întindă pe o lungă perioadă de timp. Sau poate că ceea ce căutase ea era o cale prin care să se asigure că nu va mai simţi nicicând gelozia care o măcina? Oare în spatele acestei dorinţe macabre, care parcă râvnea după carne putrezită, mustea de fapt o posesivitate aprinsă, o lăcomie fără o ţintă anume?

Moartea soţului ei... Încă mai vedea aievea dricul tras în spatele Spitalului de Boli Contagioase, în ziua aceea de toamnă târzie. Muncitorii au ridicat pe umeri sicriul. Camera mortuară de la subsol, jilavă, mirosind a tămâie, a mucegai şi a moarte, cu flori artificiale de lotus alb, înnegrite de praf şi tremurând lugubru, cu rogojini umede, puse pentru priveghi, cu un pat din piele scorojită pe care stătuse cadavrul, cu altarul în care plăcuţele memoriale se perindau una după alta, ca într-o sală de aşteptare — din camera aceea, muncitorii au ridicat pe umeri sicriul şi au urcat rampa din beton. Unul dintre ei era încălţat cu bocanci milităreşti, care scrâşneau pe suprafaţa de beton cu tălpile lor bătute cu ţinte. Uşa din spate s-a deschis...

Etsuko nu mai văzuse niciodată o lumină atât de emoţionantă şi de

copleşitoare ca avalanşa care a năvălit înăuntru în acel moment.

Acea lumină pătrunzătoare de început de noiembrie inundase totul în jur, ca un şuvoi de apă cristalină. Poarta din spate a spitalului se deschidea către oraş - o depresiune plată, complet distrusă de război. În depărtare se zărea terasamentul liniei ferate Chuo, năpădit de buruieni veştejite. Jumătate de oraş era înţesat de case noi din lemn si case în curs de construcţie, iar jumătate era încă devastat, îngropat în iarbă, gunoaie şi moloz. Lumina de noiembrie pusese stăpânire pe toată întinderea lui. Pe şosea treceau biciclete cu ghidoanele strălucind în soare. Şi din grămezile de moloz se zăreau scânteieri orbitoare, ca de cioburi de sticle de bere. Lumina aceasta se revărsase ca o cascadă asupra lui Etsuko şi a coşciugului pe care îl însoţea.

Cu perdeluţele trase peste geam, dricul a pornit motorul. Etsuko a urcat în urma sicriului.

Până la crematoriu nu s-a mai gândit nici la gelozie si nici la moarte, ci doar la lumina covârşitoare care o izbise. Ţinea în poală un mănunchi de flori de toamnă. Erau crizanteme, rămurele de *Lespedeza,* campanule şi mărăriţe, moleşite după priveghi. Etsuko le-a lăsat să-i păteze hainele de doliu cu polen galben.

Oare ce simţise când o împresurase lumina? Eliberare? De gelozie? De nenumăratele nopţi fără somn, de puseurile de febră ale soţului, de Spitalul de Boli Contagioase, de delirurile lui din miez de noapte, de duhoare, de moarte?

Se simţise oare şi mai geloasă pentru că exista pe lume o asemenea lumină covârşitoare? Iar asta pentru că gelozia era unica emoţie la care de multă vreme tot revenea, iar şi iar? Senzaţia de eliberare ar trebui să fie un sentiment proaspăt, de negare neîncetată, prin care negi chiar şi eliberarea însăşi. În clipa în care un leu este eliberat din cuşcă, lumea lui e mai vastă decât a unuia care a fost dintotdeauna liber. Cât era captiv, pentru el nu existau decât două lumi, cea din cuşcă şi cea din afara ei. Dar, când i se dă drumul, leul rage, răneşte oameni, îi înfulecă. E nemulţumit, pentru că nu există şi o a treia lume, o lume în care să nu fie

nici în cuşcă, nici în afara ei. Însă ceea ce simţea Etsuko nu avea nici o legătură cu aceste lucruri. Sufletul ei nu cunoştea decât afirmarea.

Lumina care se revărsase asupra ei prin uşa din spate a spitalului n-o luase decât ca pe o teribilă risipă a cerurilor, care se pogora inevitabil pe pământ. În obscuritatea dinăuntrul dricului se simţise mai în largul ei. De fiecare dată când maşina se zdruncina, se auzea ceva zăngănind în interiorul sicriului. Să fi fost pipa lui preferată, pusă înăuntru lângă el, lovindu-se de scândurile de lemn? Trebuia s-o fi înfăşurat în ceva. Etsuko a atins giulgiul alb care învelea sicriul în dreptul locului din care venea zgomotul. În acel moment pipa a amuţit, de parcă şi-ar fi ţinut respiraţia.Ridicând perdeaua, Etsuko a văzut un alt dric în faţa lor, încetinind şi virând către un larg spaţiu betonat, de prost gust, mărginit de bănci şi de o clădire exagerat de mare, ca un fel de furnal. Era crematoriul.

Etsuko îşi amintea ce gândise în acel moment: „N-am venit aici ca să-mi incinerez soţul, ci gelozia".

Însă, odată ars cadavrul soţului său, însemna oare că şi gelozia ei avea să se stingă? Gelozia era ca un virus pe care îl căpătase de la soţul ei. Un virus care îi măcina carnea, şi nervii, şi oasele. Ca să o distrugă, nu-i rămânea altceva de făcut decât să meargă şi ea în pântecele acelui furnal, împreună cu sicriul.

Timp de trei zile înainte să se instaleze boala, soţul ei nu venise acasă. La serviciu se ducea. Lui Ryosuke nu-i stătea în fire să se lase atât de acaparat de o idilă încât să lipsească de la muncă. Pur şi simplu nu suporta să se întoarcă acasă, unde îl aştepta ea. Etsuko se ducea şi de cinci ori pe zi la telefonul public din apropiere şi rămânea în faţa lui ezitând. Dacă suna la firmă, îi răspundea cu siguranţă. Iar la telefon nu îi vorbea niciodată aspru. Dar scuzele lui dulci şi moi, ca torsul pisicii, rostite intenţionat cu accentul lui gângurit de Osaka, îi aminteau lui Etsuko de atenţia cu care îşi stingea ţigara în scrumieră şi îi sporeau durerea. Prefera să audă din gura lui insulte, În ciuda faptului că era un bărbat mare de statură, pe care ţi-l puteai lesne închipui aruncând vorbe

de ocară, Ryosuke continua să-i facă, pe un ton blând, promisiuni pe care nu avea să le ţină. Iar Etsuko nu putea să se împotrivească. Şi atunci, decât să le audă din nou, mai bine se abţinea să-i telefoneze.

„Nu prea pot să vorbesc acum, dar aseară m-am întâlnit în Ginza cu un prieten vechi, care m-a invitat la o partidă de *mahjong.* Lucrează la Ministerul de Comerţ şi Industrii, deci nu puteam să fiu nepoliticos cu el... Cum? Da, vin diseară acasă. Cum se termină programul, o iau spre casă... Deşi s-a adunat cam mult de lucru... Dacă să pregăteşti cina? Din partea mea, poţi să faci cum vrei. Cum ai tu chef. Dacă mănânc deja până mă întorc, mai mănânc o dată acasă şi gata... Trebuie să închid. Kawaji zice că îl deranjez cu telefonul... Aha, da. Am înţeles... Bine, la revedere.

Filfizon cum era, lui Ryosuke îi plăcea să afişeze printre colegi un aer de boem. Etsuko aştepta şi tot aştepta. Însă el nu venea. În rarele nopţi când se întorcea acasă, îi reproşase ea vreodată ceva, îl luase la rost? Nu, ea doar îşi privea soţul cu ochi trişti. Ochii aceştia ca de căţeluşă, plini de tristeţe mută, îl înfuriau pe Ryosuke. O vedea aşteptându-l ca un cerşetor cu mâna întinsă, care cere de pomană. În toată aşteptarea ei, Ryosuke mirosea spaima şi dezolarea unei căsnicii reduse la un schelet urât, despuiată de orice fărâmă de viaţă. Atunci îi întorcea spatele lui masiv şi nepăsător şi se prefăcea că doarme. Într-o noapte de vară, în timp ce dormea, a simţit buzele soţiei atingându-l şi a plesnit-o. I-a tras o palmă peste obraz mormăind „neruşinato!“ cu limba împleticită de somn.

A făcut-o fără pic de milă, ca şi cum ar fi strivit un ţânţar.

În vara aceea începuse totul. Ryosuke descoperise plăcerea de a-i stârni gelozia lui Etsuko.

Etsuko vedea tot mai multe cravate pe care nu le ştia. Într-o dimineaţă, Ryosuke şi-a chemat soţia în faţa oglinzii şi i-a cerut să-i lege cravata. Cuprinsă de bucurie şi de nelinişte, lui Etsuko îi tremurau degetele şi nu reuşea să-i lege nodul cum trebuie. Când a terminat, Ryosuke s-a tras de lângă ea, iritat.

— Cum ţi se pare? Uite ce imprimeu frumos are!

— Aoleu, nici n-am observat! E nouă. Ţi-ai cumpărat-o tu?

— Ce mutră faci! De parcă n-ai fi observat-o până acum.

— Iţi vine bine...

— Da, îmi vine bine.

Eşarfa de damă care se întrezărea din sertarul lui Ryosuke, lăsat aşa parcă intenţionat, parfumul ieftin în care era îmbibată din belşug... Şi alte lucruri, mult mai scandaloase, care răspândeau în casă un aer greu, înţepător... Etsuko a luat fotografiile înfăţişând o femeie, pe care el şi le înşirase pe birou, şi le-a ars cu chibritul, una câte una. La asta se şi aştepta soţul ei. Când s-a întors acasă, a întrebat ce s-a întâmplat cu fotografiile. Etsuko stătea în faţa lui cu arsenic într-o mână şi un pahar cu apă în cealaltă. Ryosuke i-a smuls pastilele din mână, iar ea s-a dezechilibrat şi a căzut peste oglindă, tăindu-se la frunte.

Cât de aprinse au fost îmbrăţişările lui în noaptea aceea! Ce furtună capricioasă, de o noapte! Ce caricatură zeflemitoare a fericirii!

În noaptea în care s-a hotărât din nou să se otrăvească, soţul ei s-a întors acasă. Două zile mai târziu, boala s-a declanşat... Două săptămâni mai târziu era mort...

— Mă doare capul. Îmi crapă de durere!

Ryosuke se oprise în hol. Etsuko a crezut că s-a întors ca s-o chinuie, împiedicând-o să se otrăvească. În seara aceea nu mai simţea obişnuita bucurie la întoarcerea soţului, bucurie care o exaspera. Şi-a sprijinit cu răceală mâna de uşa glisantă şi s-a uitat în jos la el, cum stătea aşezat pe jos, fără să se mişte. S-a simţit mândră de ea. Deşi era o mândrie greu câştigată, ademenită cu moartea, nici nu şi-a dat seama că din mintea ei se evaporase deja gândul la moarte.

— Ai băut?

Ryosuke a clătinat din cap şi şi-a ridicat ochii către ea. Nici el nu-şi dădea seama că ochii lui împrumutaseră privirea ca de căţeluşă a soţiei, care întotdeauna îi provocase dezgust. Era o privire moleşită şi febrilă, ca a unui animal bolnav care îşi priveşte stăpânul implorator, scâncind, neînţelegând ce se petrece cu el. Probabil că Ryosuke simţea, pentru prima dată, că ceva greu de înţeles prindea contur înlăuntrul lui. Era

boala, dar nu era vorba doar de atât.

Cele şaisprezece zile care au urmat au fost cea mai fericită perioadă din viaţa lui Etsuko. Voiajul de nuntă şi moartea soţului, cât de asemănătoare erau aceste scurte perioade de fericire! Acum călătorea alături de el pe tărâmul morţii, însoţită de aceeaşi dorinţă şi durere insaţiabile, neobosite, acelaşi supliciu al trupului şi sufletului pe care le simţise în voiajul de nuntă. Soţul ei zăcea cu pieptul dezgolit, chinuit de coşmaruri provocate de febra mare, înhăţat de mâinile pricepute ale morţii, tânguindu-se ca o mireasă. În ultimele zile, când creierul îi era asaltat de boală, se ridica deodată în capul oaselor, de parcă ar fi făcut un exerciţiu de gimnastică, şi râdea în gura mare, dezvelindu-şi limba pârjolită de sete şi dinţii pătaţi în culoarea argilei roşii de sângele care i se scurgea din gingii. Aşa râsese în dimineaţa de după prima lor noapte, în camera de la etajul întâi al Hotelului Atami. Deschisese geamul şi se uita la unduirea blândă a pajiştei. La hotel mai stătea o familie de nemţi, care aveau un ogar mare. Băieţelul lor, de vreo cinci sau şase ani, se pregătea să scoată câinele la plimbare. Deodată, ogarul a zărit o pisică strecurându-se prin umbra unei tufe şi a luat-o la goană după ea. Băiatul a uitat să dea drumul lanţului şi s-a trezit târât pe fund pe iarbă. Văzându-l, Ryosuke a izbucnit într-un râs vesel şi cristalin. Hohotea fără reţinere, dezvelindu-şi dinţii. Nu-l mai văzuse niciodată râzând cu atâta poftă.

Etsuko şi-a încălţat papucii şi a dat fuga la fereastră. Grădina cobora într-o pantă iscusit meşteşugită, încât părea să se unească direct cu plaja. Cum sclipea iarba în lumina dimineţii! Cum scânteia marea de la capătul grădinii! Apoi au coborât împreună în holul hotelului. Într-o tăviţă de scrisori fixată pe un stâlp se găseau pliante de călătorie multicolore, iar pe ea era lipit un semn care îi îndemna pe clienţi să le ia gratuit. Ryosuke a apucat unul din mers şi, în timp ce aşteptau să vină micul dejun, l-a transformat rapid într-un avion. Masa lor era lângă o fereastră care dădea spre grădină. „Fii atentă!“ i-a zis soţul ei şi i-a făcut vânt pe geam avionului către mare... Ce stupid! Nu era decât unul dintre nenumăratele

lui şiretlicuri de a încânta o femeie şi a intra în graţiile ei. Doar că, la acel moment, Ryosuke voia sincer să-şi încânte proaspăta mireasă, voia sincer să-i sucească minţile. Câtă sinceritate!

Etsuko avusese avere. Familia ei, compusă doar din tată şi fiică, era o familie veche şi înstărită, care se trăgea dintr-un ilustru general de pe vremea războaielor civile şi pentru care averea era o adevărată obsesie. Războiul se sfârşise. Venise apoi taxa pe proprietate, iar după moartea tatălui, moştenirea lui Etsuko se redusese la o sumă surprinzător de mică, sub formă de acţiuni. Însă în dimineaţa aceea, la Hotelul Atami, formau un cuplu adevărat, ei doi şi atât. Apoi febra lui Ryosuke le readusese solitudinea în doi. Etsuko se desfăta din plin cu această fericire nemiloasă şi neaşteptată pe care o gusta din nou. Se delecta cu ea până la ultima fărâmă, cu lăcomie, cu disperare. Grija cu care îşi oblojea soţul avea ceva care te făcea să-ţi fereşti privirea.

A durat mult timp până i s-a pus diagnosticul de febră tifoidă. Multă vreme s-a crezut că era vorba de un caz mai aparte de guturai încăpăţânat. Dureri de cap neîncetate, insomnie, lipsa poftei de mâncare... Cu toate acestea, cele două simptome iniţiale ale tifosului, febra tot mai mare şi pulsul neregulat, nu s-au manifestat. În primele două zile l-a durut capul şi s-a simţit moleşit, dar nu a făcut febră. După ce s-a întors atunci acasă, în ziua următoare nu s-a mai dus la serviciu.

Toată ziua aceea şi-a petrecut-o, în mod straniu, dereticând cuminte prin casă, ca un copil plecat să se joace acasă la altcineva. O nelinişte nefamiliară a încolţit din moleşeala lui febrilă. Etsuko a intrat în biroul lui de şase *tatami*, aducându-i cafea. L-a găsit lungit pe jos, în obişnuita lui ţinută de casă bleumarin cu alb, cu braţele şi picioarele răşchirate. Îşi tot încerca buzele cu dinţii, muşcându-le neîncetat. Nu erau umflate, dar avea senzaţia că i se umflau.

— Nu vreau cafea, a zis el, dând cu ochii de Etsuko.

Văzând-o că ezită, a adăugat:

— Trage-mi în faţă nodul de la brâu. Mă râcâie şi nu-l suport... Mie mi-e prea greu să trag de el.

De multă vreme Ryosuke nu mai suporta să-l atingă. Nu-i plăcea nici să-l ajute să-şi pună pe el sacoul de la costum. Ce să fi fost cu el în ziua aceea? Etsuko a aşezat tava pe birou şi a îngenuncheat lângă el.

— Ce stai aşa, ca o maseuză? s-a răţoit el.

Etsuko şi-a petrecut un braţ pe sub el, a apucat nodul slab legat şi l-a răsucit în faţă. Ryosuke nici n-a încercat să se ridice vreun pic. Trunchiul lui masiv apăsa arogant pe mâna subţirică a lui Etsuko. O durea încheietura, dar tot îi părea rău că atingerea avea să ia sfârşit în doar câteva clipe.

— N-ai vrea să te întinzi pe pat, decât să stai aşa, pe jos? Să-ţi scot aşternutul?

— Lasă-mă în pace! Aşa îmi place mie să stau.

— Temperatura cum mai e? A mai crescut?

— E la fel, normală.

În acel moment, Etsuko a îndrăznit să facă un gest care a surprins-o până şi pe ea. Şi-a lipit buzele de fruntea lui, ca să-i verifice temperatura. Ryosuke n-a spus nimic. Ochii i se mişcau moale pe sub pleoapele lăsate. Fruntea lui aspră, mânjită de grăsime... o frunte pe care tifosul şi-a pus apoi amprenta, împiedicând-o să mai transpire, pârjolind-o, o frunte care a fost cuprinsă de nebunie şi care, în final, a căpătat paloarea pământie a cadavrului.

În noaptea următoare, temperatura lui Ryosuke a crescut subit la 39,8. S-a văitat de dureri de spate şi de cap. Îşi rostogolea necontenit capul pe pernă, căutând răcoare, iar faţa de pernă s-a umplut de grăsime şi de mătreaţă. Din noaptea aceea, Etsuko i-a pus sub cap o pernă cu apă. Mai putea să înghită doar lichide, şi pe acelea cu greu. Etsuko a stors nişte mere şi i-a dat să bea sucul cu un biberon. Când a venit doctorul să-l vadă în dimineaţa următoare, a spus că e doar un guturai.

„Aşa mi-am văzut soţul venind încet către mine, ajungând în faţa mea. Parcă priveam un vreasc adus de apă la mal, chiar la picioarele mele. M-am aplecat şi am inspectat în detaliu acest trup straniu, chinuit, de la suprafaţa apei. Mersesem zi de zi pe ţărmul mării, ca o nevastă de

pescar, şi îmi dusesem viaţa singură, aşteptând. Apoi, la un moment dat, am găsit un leş adus de ape, plutind printre stânci, într-un golfuleţ. Am văzut că încă mai respira. Dar l-am scos imediat din apă? Nu, nu l-am scos. Doar am stat, cu ardoare, cu dedicare şi pasiune, fără somn şi fără tihnă, aplecată asupra apei şi nu m-am mişcat. M-am uitat la acest trup încă însufleţit până ce apa l-a înghiţit de tot şi n-a mai gemut, nu s-a mai tânguit, n-a mai suflat aer fierbinte. Ştiam ce avea să se întâmple. Dacă-l readuceam la viaţă, acel vreasc adus de apă m-ar fi azvârlit el pe mine cât ai clipi şi ar fi dispărut în depărtări infinite, purtat de maree. Iar de data asta nu s-ar mai fi întors la mine niciodată.

L-am îngrijit cu o pasiune lipsită de vreun ţel, dar cine ar fi ştiut? Cine ar fi ştiut că lacrimile pe care le-am vărsat pe patul lui de moarte deplângeau despărţirea de pasiunea care mă mistuise zi de zi?"

Etsuko şi-a amintit de ziua în care a închiriat o maşină şi s-a dus să-l interneze în clinica unui prieten de-ai lui, doctor internist, din Koishikawa. Apoi şi-a amintit cum, trei zile mai târziu, a apărut în vizită femeia din fotografii şi cât de violent s-a certat cu ea... Cum de aflase? Oare de la vreun coleg de serviciu care venise să-l vadă? Dar colegii nu aveau de unde să ştie. Sau poate că femeile adulmecă boala ca un câine? Apoi a mai venit una. A venit trei zile la rând. Apoi alta. Uneori femeile se intersectau şi plecau aruncându-şi priviri pline de dispreţ... Etsuko nu voia să-i tulbure nimeni oaza de solitudine în doi. În Maidenmura a trimis o telegramă despre starea lui gravă abia după ce Ryosuke şi-a dat suflarea. Etsuko îşi amintea bucuria care a cuprins-o în ziua în care boala soţului a fost diagnosticată. Fiind o clinică, aveau doar trei saloane, la etaj. La capătul holului era o fereastră - o fereastră ternă, de la care se vedea priveliştea ternă a oraşului. Cum mirosea holul a crezol! Lui Etsuko îi plăcea acel miros. Ori de câte ori soţul ei aţipea, ea străbătea holul încoace şi-ncolo, inspirându-l cu nesaţ. Îi plăcea mai mult izul de dezinfectant decât aerul de afară. Substanţa aceea curăţa boala şi moartea nu prin moarte, ci prin viaţă. Ei îi mirosea a viaţă. Un miros corporal, chimic, intens şi brutal, care înţepa plăcut nările, ca briza dimineţii.

De zece zile temperatura soţului ei nu scădea sub patruzeci de grade. Etsuko stătea necontenit alături de acest trup din care febra se chinuia să găsească o cale de scăpare. Ryosuke gâfâia agitat, cu nările fremătând, ca un alergător care se apropie de finalul maratonului. În patul acela, viaţa lui se întruchipa într-un corp în mişcare, care alerga neîncetat, asiduu. Iar Etsuko... Etsuko îl încuraja de pe margine.

„Hai, încă un pic! Încă un pic!"

Cu ochii daţi peste cap, Ryosuke căuta să rupă banda cu mâinile, dar degetele lui nu reuşeau să apuce decât marginea păturii, caldă ca un culcuş din fân şi impregnată cu mirosul animalului care a dormit în el.

Când a venit la controlul de dimineaţă, doctorul i-a dezvelit pieptul agitat de respiraţia violentă. Febra din pielea lui încinsă parcă stătea să izbucnească aidoma un gheizer de sub degetele care îl palpau. Oare nu e boala doar o exacerbare a vieţii? Doctorul i-a apăsat pieptul cu stetoscopul de fildeş îngălbenit, lăsând în urmă uşoare pete albe. Pe pielea care se congestiona numaidecât, Etsuko a observat nişte punctuleţe trandafirii, mărunte şi opace, conturându-se din loc în loc.

— Acestea ce sunt? l-a întrebat ea.

— Asta e rozeolă, i-a răspuns doctorul pe un ton iritat, strecurând totuşi o notă de familiaritate în glas. Vine de la roză, trandafir. Vă explic eu mai târziu.

După ce a terminat controlul, doctorul a condus-o pe Etsuko afară din salon şi i-a spus dezinvolt:

— E febră tifoidă. Tifos. Au venit, în sfârşit, rezultatele de la analiza de sânge. De unde s-o fi pricopsit Ryosuke cu aşa ceva? Mi-a zis că a băut apă dintr-o fântână când a fost plecat în delegaţie, de-acolo i s-o fi tras. Dar e în regulă. Dacă îl ţine inima, nu e nici o problemă. E un caz de tifos un pic mai aparte şi diagnosticul a întârziat. Facem azi actele şi mâine îl transferăm la spitalul de specialitate. Aici nu avem cameră de izolare.

Doctorul ciocănea cu degetele lui uscate în peretele pe care era lipit un afiş cu regulamentul pentru prevenirea incendiilor, aşteptând pe jumătate plictisit ca femeia aceasta încercănată, răpusă de oboseală, să

înceapă să se tânguiască şi să pledeze: „Domnul doctor, vă implor, nu faceţi înştiinţarea! Lăsaţi-l să stea aici! Domnule doctor, o să moară dacă îl mutăm! Viaţa unui om e mai importantă decât legea. Vă rog, nu-l trimiteţi la Spitalul de Boli Contagioase, nu acolo! Vorbiţi să-l primească în aripa de carantină la Spitalul Universitar!" Doctorul aştepta cu o curiozitate deductivă să audă o astfel de pledoarie tipică ieşind de pe buzele ei.

Însă Etsuko tăcea.

— Aţi obosit, a spus el.

— Deloc, a răspuns ea pe un ton care putea fi interpretat drept plin de vitejie.

Lui Etsuko nu-i era teamă că putea să ia boala şi probabil ca acesta a fost şi singurul motiv pentru care nu s-a molipsit. S-a întors pe scaunul de la marginea patului lui Ryosuke şi şi-a văzut mai departe de andrelele ei. Se apropia iama şi îi împletea un pulover soţului. Dimineaţa era frig în salon. Şi-a scos un *zori*[8] din picior şi şi-a frecat cu şoseta căputa celuilalt.

— Au aflat ce boală am, nu? a întrebat Ryosuke respirând sacadat, cu o intonaţie ca de băieţel.

— Da.

Etsuko s-a ridicat ca să-i tamponeze cu o batistă înmuiată în apă buzele uscate, brăzdate de crăpături. Dar n-a mai făcut asta, ci şi-a lipit obrazul de al lui. Obrazul lui nebărbierit ardea la atingere, încins ca nisipul de pe plajă.

— Stai liniştit. Te pune Etsuko pe picioare. Nu te îngrijora. Dacă mori tu, o să mor şi eu. (Cine să afle de acest jurământ fals? Singurul martor pe care îl avea era Dumnezeu, în care Etsuko nu credea.) Dar n-o să se întâmple aşa ceva. Sigur te faci bine!

Etsuko i-a sărutat înnebunită buzele crăpate, de pe care i se revărsa necontenit răsuflarea fierbinte, ca un şuvoi de aer cald venit din

---

[8] Sandale plate din paie, textile sau lemn, fixate de picior printr-o bucată de material trecută printre degete.

măruntaiele pământului. Etsuko i-a umezit buzele însângerate, aspre ca nişte trandafiri plini de spini. Chipul lui se zvârcolea sub al ei...

Clanţa învelită în tifon s-a mişcat şi uşa s-a întredeschis. Etsuko s-a retras de lângă el. O asistentă i-a făcut semn din ochi să o urmeze. Etsuko a ieşit. Sprijinită de fereastra din hol stătea o femeie îmbrăcată într-o haină de blană şi o fustă lungă.

Era femeia din fotografii. La prima vedere, părea să fie metisă. Avea dinţi frumoşi, ca o dantură falsă, şi nări modelate ca nişte aripioare. Celofanul umed în care era învelit buchetul de flori din mâna ei i se lipea de unghiile stacojii. în postura ei se simţea ceva chinuit, ca de animal care se străduieşte să meargă în două picioare. Părea să aibă aproape patruzeci de ani, o vârstă la care ridurile fine din colţul ochilor năvălesc deodată ca o oaste pregătită de ambuscadă. Altfel, i-ai fi dat douăzeci şi cinci, douăzeci şi şase de ani.

— Bună ziua, a spus ea.

Vorbele ei ascundeau un uşor accent, greu de identificat.

Lui Etsuko i-a părut a fi genul de femeie pe care bărbaţii nătângi o apreciază considerând-o enigmatică. Aceea era femeia care o chinuise pe ea. Etsuko n-a reuşit să asocieze imediat suferinţa cu această întrupare a ei. Suferinţa ei evoluase dincolo de o astfel de formă concretă şi (mai ciudat fie spus) se transformase în ceva creativ. Femeia aceasta era ca un dinte cariat pe care îl scosese. Nu o mai durea. Aidoma unui bolnav care s-a vindecat de o presupusă boală măruntă şi care se confruntă pentru prima dată cu o adevărată maladie letală, Etsuko se simţea mai degrabă umilită la gândul că o asemenea femeie era sursa chinului său.

Femeia i-a întins o carte de vizită cu numele unui bărbat, spunându-i că a venit în locul soţului său. Pe cartea de vizită era numele unui director de la firma la care lucra Ryosuke. Etsuko i-a spus că nu o poate lăsa să intre pentru că nu se permit vizitele. La auzul acestor cuvinte, o umbră a traversat ochii femeii.

— Dar soţul meu mi-a spus să îl văd şi să aflu în ce stare este.

— Într-o stare care nu îi permite nimănui să îl vadă.

— Dar soţul meu n-o să fie mulţumit decât dacă îl văd.

— Dacă vine dânsul, poate să îl vadă.

— De ce el să poată şi eu nu? Ce spuneţi nu are nici o logică. Îmi vorbiţi de parcă aţi fi suspicioasă de ceva.

— Atunci, dacă vă mai spun o dată că nimeni nu are voie să intre, sunteţi mulţumită?

— Îmi vorbiţi cam ciudat. Cine sunteţi, soţia? Soţia lui Ryosuke?

— Eu sunt singura femeie care îi spune soţului ei „Ryosuke".

— Vă rog, daţi-mi voie să îl văd! Vă implor! Uitaţi, e o nimica toată, dar am adus ceva de pus la capul patului.

— Vă mulţumesc.

— Doamnă, vă rog, daţi-mi voie să îl văd! Cum se simte? E rău?

— Nu se ştie dacă o să trăiască sau o să moară.

Râsetul batjocoritor cu care Etsuko a însoţit aceste cuvinte a atins-o pe femeie. Uitând de orice politeţe, i-a răspuns arogant:

— Bine atunci, mă duc să-l văd şi singură!

— Dar poftiţi! Dacă pe dumneavoastră nu vă deranjează, staţi cât doriţi, i-a zis Etsuko peste umăr, conducând-o către salon. Ştiţi ce boală are soţul meu?

— Nu.

— Tifos.

Femeia s-a oprit, schimbându-se la faţă.

— Tifos? a îngăimat ea.

O femeie ignorantă, fără doar şi poate. Reacţia ei de şoc era ca a unei neveste care aude de tuberculoză şi începe să strige, „Doamne, apără şi păzeşte!" Ar fi fost în stare chiar să-şi facă cruce. Târfă josnică ce era! Ce mai aştepta? Etsuko i-a deschis uşa amabil. S-a bucurat când i-a văzut reacţia surprinsă. Ba chiar a tras scaunul mai aproape de capul soţului ei şi a poftit-o să se aşeze.

Femeia a intrat în salon cu paşi timizi. Etsuko abia aştepta ca soţul ei să vadă groaza de pe chipul ei.

Femeia a început să-şi scoată haina, dar nu ştia ce să facă cu ea. Era

periculos să o pună pe vreun loc plin de bacterii. Era periculos şi să i-o înmâneze lui Etsuko, pentru că ea sigur îl ajuta pe Kensuke să-şi facă nevoile. Până la urmă s-a hotărât că e mai sigur s-o ţină pe ea. A îmbrăcat haina la loc, apoi a tras scaunul mult în spate şi s-a aşezat.

Etsuko i-a spus soţului său numele de pe cartea de vizită. Ryosuke doar a aruncat o privire către femeie, fără să spună nimic. Femeia s-a aşezat picior peste picior. Tăcea şi ea, palidă la faţă. Din spatele ei, Etsuko urmărea atent expresia de pe chipul lui. Stătea în picioare ca o soră medicală. Neliniştea o sugruma. „Şi dacă el n-o iubeşte deloc pe femeia asta, eu ce mă fac? Tot chinul meu ar fi în van. Ar însemna că între noi n-a fost decât un joc fără sens de-a torturatul, iar întreg trecutul meu se reduce la o luptă stupidă cu morile de vânt. Dacă nu găsesc în ochii lui măcar o fărâmă de dragoste faţă de femeia asta, eu nu mai rezist. Dacă el n-o iubeşte nici pe ea, nici pe vreuna dintre celelalte trei femei cărora nu le-am dat voie să intre... Mi-e groază să mă gândesc!"

Întins pe spate, Ryosuke s-a foit sub plapuma de puf, care era gata-gata să cadă. Când şi-a mişcat genunchii, plapuma a alunecat de pe pat. Femeia şi-a ferit uşor genunchii. Nici n-a întins mâna. Etsuko a dat fuga şi a aranjat-o la loc.

În aceste câteva secunde, Ryosuke şi-a întors faţa către femeie. Ocupată cu plapuma, Etsuko n-a putut să se uite către el. Însă intuiţia i-a spus că în acel răstimp cei doi şi-au făcut cu ochiul. Un gest batjocoritor la adresa ei... Bolnavul acesta, cu febră mare de atâta vreme, zâmbea si îi făcea cu ochiul femeii...

Etsuko ghicise asta nu prin intuiţie, ci mai degrabă din felul în care se mişcase obrazul soţului său în acel moment. Percepând acel gest, s-a simţit uşurată, o uşurare imposibil de înţeles pentru cineva care s-ar fi folosit de o judecată obişnuită.

— O să te faci tu bine. Ai inima tare, nu te răpune nimeni, a zis deodată femeia cu francheţe în glas.

Un zâmbet blând a înflorit pe obrazul nebărbierit al lui Ryosuke (să-i fi zâmbit el astfel lui Etsuko măcar o dată?), apoi a zis, cu răsuflarea

înteţită:

— Păcat că nu pot să-ţi dau ţie boala. Tu i-ai face faţă mai bine decât mine.

— Vai, cum poţi să spui aşa ceva?

Femeia s-a uitat pentru prima dată către Etsuko, râzând.

— Eu... eu n-o să rezist, a adăugat el.

O tăcere nefastă s-a aşternut în jur. Femeia a început deodată să râdă. Avea un râs de parcă ciripea...

Câteva minute mai târziu, a plecat.

În noaptea aceea, au apărut semnele unei afecţiuni cerebrale. Bacilii tifici îi atacau creierul.

Din sala de aşteptare de la parter se auzea radioul dat tare. Jazz gălăgios.

— E insuportabil! Cum pot să dea radioul aşa tare când sunt aici oameni grav bolnavi ca mine... bolborosea Ryosuke, acuzând o durere puternică de cap.

Becul din încăpere era acoperit cu un *furoshiki*[9], ca să nu-i deranjeze ochii bolnavului. Etsuko se căţărase pe un scaun şi legase bucata de muselină fără să ceară ajutorul unei asistente. Lumina care răzbătea prin ea proiecta pe chipul lui Ryosuke o umbră străvezie, nesănătoasă. Învăluiţi în umbra aceasta, ochii lui congestionaţi înotau în lacrimi, plini de mânie.

— Dau o fugă până jos şi le spun să-l închidă, a zis Etsuko şi s-a ridicat, lăsând andrelele.

Când a ajuns la uşă, din spatele ei s-a auzit un geamăt cutremurător.

Parcă fusese urletul unui animal strivit. Etsuko s-a întors către el şi l-a văzut ridicat în capul oaselor. Strângea plapuma în mâini ca un bebeluş şi se uita către uşă cu o privire fixă, neliniştită.

Auzindu-l, asistenta a intrat în salon. A ajutat-o pe Etsuko să-l

[9] Bucată de material care se împătureşte în diverse forme, folosită pentru împachetat sau transportat obiecte.

întindă la loc pe spate, ca pe un scaun pliant, şi i-a băgat braţele la loc sub plapumă. Bolnavul s-a lăsat aşezat, gemând încontinuu. După o vreme a început s-o strige, căutând-o din priviri:

— Etsuko! Etsuko!

Din toate numele pe care putea să le strige, soţul său îl alesese pe al ei. În gestul lui, Etsuko nu a văzut voinţa lui proprie, ci pe a ei. Avea convingerea stranie că el îi strigase numele respectând o regulă impusă de ea.

— Mai spune o dată!

Asistenta se dusese să-l anunţe pe doctor şi nu mai era în încăpere. Etsuko se aplecase asupra lui şi îi zgâlţâia pieptul cu cruzime. Ryosuke a strigat-o din nou, gâfâind din greu:

— Etsuko! Etsuko!

Târziu, în noaptea aceea, Ryosuke a ţâşnit din pat bolborosind „E beznă! Beznă! Beznă!" şi a răsturnat sticluţele cu medicamente şi paharul de pe masă. A călcat apoi desculţ pe cioburi şi tălpile i s-au umplut de sânge. Trei bărbaţi, printre care şi omul de serviciu, au venit în fugă şi l-au imobilizat.

A doua zi i s-a injectat un sedativ şi a fost cărat cu targa până la o ambulanţă. La cele şaizeci şi cinci de kilograme ale lui, nu era deloc uşor. În plus, ploua încă de dimineaţă. Etsuko a însoţit targa de la uşa clinicii şi până la poartă, ţinând o umbrelă deschisă deasupra lui.

Spitalul de Boli Contagioase... Câtă bucurie a simţit ea când a văzut apropiindu-se prin ploaie clădirea aceea mohorâtă, dincolo de podul de oţel care îşi proiecta umbra asupra şoselei hârtopite... Aveau să înceapă viaţa pe o insulă pustie, viaţa ideală pe care

Etsuko şi-o dorise. Nimeni nu mai putea să-i urmărească până acolo. Nimeni nu putea pătrunde înăuntru. Acolo trăiau doar oameni a căror unică raţiune de a fi era să ţină piept germenilor. O afirmare neîncetată a vieţii, afirmare dură, necioplită, care nu ţine cont de aparenţe... Delir, incontinenţă, scaun cu sânge, vomă, diaree, duhoare... O afirmare a vieţii, ilicită şi imorală, care cere toate aceste lucruri iar şi iar... Aerul de acolo,

unde trebuia să strigi neîncetat „Trăiesc, trăiesc!“, clipă după clipă, ca un negustor care îşi strigă marfa la piaţă... Gara aceasta forfotitoare, în care viaţa intră si iese, soseste si pleacă, în care călătorii urcă si coboară din vagoane... Această mulţime de trupuri mişcătoare, unite printr-o singură formă de existenţă, şi anume boala contagioasă... Aici, viaţa oamenilor şi cea a germenilor ajungeau adesea să valoreze aproape la fel, iar pacienţii şi infirmierii deveneau incarnarea germenilor. Se întrupau într-o formă de existenţă zadarnică. .. Aici, viaţa exista doar pentru a fi afirmată si nu era loc de dorinţe mărunte. Aici domnea fericirea - hrana care se descompune cel mai repede - în starea cea mai putrezită, necomestibilă.

Etsuko trăia cu nesaţ, înconjurată de duhoare şi de moarte. Soţul ei facea încontinuu pe el, iar a doua zi după internare a avut scaun cu sânge. Temuta hemoragie intestinală apăruse.

Deşi febra nu-i scădea deloc, nu slăbise si nici nu era palid la faţă. Trupul lui rumen, lucios, zăcea ca un bebeluş pe patul tare şi sărăcăcios. Nu mai avea putere să se zvârcolească. Îşi mai cuprindea stomacul cu mâinile sau îşi trecea apatic pumnii peste piept. Îşi răşchira stângaci degetele în dreptul nărilor şi le mirosea.

Iar Etsuko... Viaţa ei se reducea la o privire gravă, fixă. Ochii ei uitaseră să se mai închidă, ca nişte ferestre care nu ştiu să se protejeze de ploaia şi de vântul care le biciuiesc fără milă. Asistentele căscau ochii văzând frenezia cu care Etsuko îl îngrijea. Stătea lângă bolnavul acela pe jumătate gol, care duhnea a urină, şi moţăia doar o oră, două pe zi. Însă chiar şi atunci, visa că soţul ei e târât într-un hău fără fund, strigându-i numele, şi se trezea numaidecât.

În ultimă instanţă, medicul a recomandat o transfuzie, lăsând să se înţeleagă că nu era decât o încercare disperată. După transfuzie, Ryosuke s-a mai liniştit şi a dormit mai mult. O asistentă a venit să-i aducă o notă de plată. Etsuko a ieşit în hol.

Acolo o aştepta un tânăr cu o şapcă de vânătoare pe cap, palid la faţă. Când a văzut-o, şi-a scos şapca şi a salutat-o. Deasupra urechii stângi avea o mică porţiune de păr lipsă. Se uita uşor cruciş şi avea un nas

foarte subţire.

— Da, ce e? a întrebat Etsuko.

Băiatul nu a răspuns. Doar îşi învârtea şapca în mâini şi trasa cercuri cu piciorul drept pe duşumeaua aspră.

— Aa, asta, a zis Etsuko, arătând către nota de plată.

Băiatul a încuviinţat.

După ce şi-a primit banii, a plecat. Etsuko i-a privit de la spate jacheta murdară şi s-a gândit că în venele soţului ei curgea acum sângele acelui băiat. Asta n-o să-l salveze! şi-a zis ea. Mai bine şi-ar fi vândut sângele un bărbat care avea mai mult. Să iei de la tânărul acela era un păcat. Un bărbat care avea mai mult? Imaginea soţului său pe patul de spital i-a apărut deodată în faţa ochilor. Mai bine ar vinde sângele lui infestat. Să-l vândă oamenilor sănătoşi... Aşa Ryosuke s-ar înzdrăveni, iar oamenii sănătoşi s-ar îmbolnăvi... Aşa, bugetul alocat de primărie Spitalului de Boli Contagioase ar fi folosit eficient... Dar Ryosuke nu trebuie să se însănătoşească. Cum s-ar face bine, ar fugi. Şi-ar lua zborul... Ca prin vis, Etsuko a înţeles că prin minte îi înotau gânduri tulburi. Soarele parcă asfinţise pe neaşteptate, pentru că în jur se simţeau semnele amurgului. Prin şirul de ferestre se vedea cerul înserării, acoperit cu nori albi ca laptele. Etsuko s-a prăbuşit în hol şi a leşinat.

Fusese doar o uşoară anemie cerebrală, însă au obligat-o să stea o vreme în cabinetul doctorului, ca să-şi revină. Patru ore mai târziu, o asistentă a venit s-o anunţe că soţul ei trăgea să moară.

Buzele lui Ryosuke păreau să încerce să rostească ceva din spatele măştii de oxigen, pe care Etsuko i-o ţinea pe faţă. Oare ce tot încerca el să-i transmită prin acele vorbe mute, insistente şi totuşi aparent senine?

„I-am ţinut masca de oxigen cât am putut eu de mult. Până la urmă, mi-au înţepenit mâinile şi mi-au amorţit umerii. Am strigat atunci, tare: «Să vină cineva în locul meu! Repede!» Speriată, o asistentă a venit şi a preluat inhalatorul...

Adevărul e că nici nu eram obosită. Doar frică mi-era. Mi-era frică de cuvintele soţului meu, pe care nu le auzeam şi care nu ştiam încotro se

îndreaptă. Sau poate era din nou gelozia mea? Teamă de propria mea gelozie? Nu ştiu. Dacă mi-aş fi pierdut de tot minţile, cred că aş fi strigat: «Mori odată! Mori!»

Ca dovadă, când cei doi doctori au văzut că inima continuă să-i bată până târziu în noapte, fără să dea semne că s-ar opri, şi au plecat la culcare şuşotind între ei «Poate scapă», i-am petrecut cu privirea plină de ură. Soţul meu tot nu murea... În noaptea aceea s-a dat ultima luptă între noi...

În momentele acelea, nesiguranţa fericirii pe care aş fi simţit-o dacă îşi revenea şi nesiguranţa vieţii lui erau făcute din aceeaşi plămădeală. De aceea, dorindu-mi fericirea — dar nu acea fericire nesigură - chiar atunci, în acea clipă, mi-a fost mai simplu să o găsesc în certitudinea morţii lui decât în nesiguranţa supravieţuirii. Speranţele pe care mi le puneam în viaţa lui, de care trăsese minut cu minut, erau totuna cu dorinţa să moară... Şi totuşi, corpul lui încă se mai zbătea să trăiască. Voia să mă trădeze... «Poate a trecut de faza critică», mi-a spus doctorul, plin de speranţă. Şi iar s-a trezit în mine gelozia. Cu mâna dreaptă îi sprijineam capul şi vărsăm lacrimi pe obrazul lui. Dar cu mâna stângă am vrut de nenumărate ori să-i smulg masca de oxigen. Asistenta moţăia pe scaun. Era noapte şi aerul se răcea tot mai mult. Pe fereastră, se vedeau în depărtare semnalele luminoase din gara Shinjuku şi reclamele care se învârteau toată noaptea. Ţignalul trenurilor şi clănţănitul vag de roţi se amestecau cu claxoanele maşinilor, străpungând ascuţit văzduhul. Aveam la gât un şal de lână, să mă apere de frigul care se strecura în salon... Dacă i-aş fi scos atunci inhalatorul, nimeni n-ar fi aflat. Nu era nimeni să mă vadă. Singurii martori în care eu cred sunt ochii oamenilor. Dar n-am putut s-o fac... Am ţinut inhalatorul când cu o mână, când cu cealaltă, până în zori. Oare ce forţă mă împiedicase s-o fac? Dragostea? Nu, cu siguranţă nu. Dragostea mea îi dorea intens moartea. Oare raţiunea? Nu, nici ea. Raţiunii mele îi ajungea doar să se convingă că nu există martori. Să fi fost laşitate? Nu prea cred. Eu nici de tifos nu m-am temut. Nici acum nu ştiu ce a fost.

Dar chiar înainte de revărsatul zorilor, când frigul e cel mai aspru, am înţeles că nici nu era nevoie să fac ceva. Cerul începea să se albească. Despicăturile dintre nori, care strălucesc roşiatic odată cu venirea dimineţii, deocamdată doar îi dădeau cerului un aer sumbru. Deodată, Ryosuke a început să respire extrem de neregulat. Ca un bebeluş care îşi întoarce faţa când a supt destul, aşa şi el şi-a întors faţa de la inhalator, de parcă firul care îl ţinea legat de el se rupsese. Eu nu m-am speriat. Am lăsat inhalatorul lângă pernă şi am scos oglinda de la brâu. Era oglinjoara veche, tapisată pe spate cu brocart roşu, amintire de la mama mea, care s-a prăpădit când eram mică. Am apropiat-o de gura lui şi nu s-a aburit. Buzele lui înconjurate de barbă se reflectau limpede în ea, strânse într-o grimasă nemulţumită..."

Oare Etsuko acceptase invitaţia lui Yakichi de a veni în Maidenmura pentru că voia să se reîntoarcă la Spitalul de Boli Contagioase? Nu cumva a veni aici era ca si cum s-ar fi dus acolo?

Aerul din casa Sugimoto nu-i părea să fie, cu cât îl inhala mai mult, exact ca cel din spital? Un aer care o ţinea ferecată în lanţuri invizibile şi care îi măcina sufletul...

Era mijlocul lui aprilie când Yakichi venise la ea în cameră în noaptea aceea insistând să-i termine de cârpit hainele.

În seara aceea stătuseră cu toţii, Etsuko, Kensuke şi soţia, Asako şi cei doi copii ai ei, Saburo şi Miyo, în camera de lucru de opt *tatami* până la zece noaptea, confecţionând punguţe pentru fructele de *biwa*[10], cu care întârziaseră în acest an. În mod obişnuit se ocupau de ele încă de la începutul lui aprilie, dar fusese un an foarte rodnic pentru mugurii de bambus şi de aceea întârziaseră, fiind prinşi cu ei. Dacă fructele de *biwa* nu se acoperă cu punguţele de hârtie cât timp mai sunt cât vârful degetului, vin gărgăriţele şi sug tot sucul din ele. Pentru confecţionarea miilor de punguţe, puneau o oală plină cu clei de faină în mijloc, luau câte o pagină din maldărele de reviste vechi aşezate alături de fiecare

[10] *Moşmon japonez (*Eriobotrya japonica).

dintre ei, apoi se întreceau împăturindu-le. Chiar dacă le mai cădeau ochii pe câte o pagină interesantă, nu zăboveau să o citească, ci o pliau cât mai grabnic.

Nemulţumirea lui Kensuke atunci când erau nevoiţi să muncească noaptea se dovedea un adevărat spectacol. Lipea punguţele văicărindu-se neîncetat.

— M-am săturat! Asta e muncă de sclav. Nu e corect să fim obligaţi să facem aşa ceva. Tata s-a dus deja la culcare. Îi convine, n-are treabă. Păi, uite ce cuminţi muncim noi aici! Ce ziceţi, ne răsculăm? Dacă noi nu luptăm pentru o simbrie mai mare, tata doar profită de noi. Ia zi, Chieko, cerem dublu? Simbria mea e oricum zero, aşa că dublu tot aia e... Ce zice aici? „Pregătirea poporului japonez în faţa Incidentului din China de Nord." I-auzi!... Şi pe spate, „Meniuri de criză pentru toate anotimpurile"...

Tot bodogănind aşa, Kensuke abia dacă termina o punguţă sau două, cât timp ceilalţi făceau zece. Îşi dădea seama că incapacitatea lui de a-şi câştiga singur traiul era un fapt evident tuturor şi poate că bodogăneala lui era menită să mascheze acest lucru. Ştiind că putea fi arătat cu degetul, le-o lua el înainte şi se dădea în spectacol. Deşi era la fel de bună de gură ca şi el, Chieko îşi privea soţul cu un respect sincer, iar în tot circul lui vedea un erou plin de cinism. Credea că orice bărbat se aşteaptă de la soţia lui să-i poarte pică socrului şi de aceea îl dispreţuia pe Yakichi dinadâncul sufletului, cot la cot cu el. Văzând-o pe femeia aceasta plină de calităţi cum îşi face propriile punguţe, dar întinde supusă mâna să-şi ajute şi soţul cu porţia lui, lată să-şi dea seama, pe buzele lui Etsuko a înflorit un zâmbet.

— Ce repede îţi merg mâinile! a remarcat Asako.

— Va prezint raportul preliminar, a anunţat Kensuke şi a numărat punguţele făcute de fiecare în parte.

Etsuko se clasa pe locul întâi, cu trei sute optzeci de bucăţi. Lui Asako nu-i păsa de astfel de socoteli, iar Saburo şi Miyo doar se mirau naiv, dar lui Kensuke şi soţiei lui dibăcia ei li s-a părut uşor revoltătoare.

Etsuko le-a observat reacţia. Kensuke, pe care cifrele acestea îl ofensau, deoarece erau mărturia incapacităţii sale de a se descurca în viaţă, a zis maliţios:

— Vai, Etsuko e singura din lume care ar putea trăi din făcut punguţe!

Luându-l în serios, Asako a întrebat-o:

— Ai cumva experienţă la împăturit plicuri?

Etsuko nu putea să sufere prejudecăţile îndărătnice legate de clasa socială pe care le aveau oamenii aceştia cocoţaţi pe bruma lor de respectabilitate de la ţară. Ca urmaşă a unui ilustru general, nu putea să le ierte aerul de parveniţi. Răspunsul cu care a parat lovitura a fost intenţionat agresiv:

— Da, am.

Kensuke şi Chieko s-au uitat unul la altul. Cercetarea amănunţită a genealogiei care îi permitea lui Etsuko să-şi dea aere cu aparentă detaşare a fost în noaptea aceea un subiect aprins de conversaţie între cei doi înainte de culcare.

Pe atunci, Etsuko nu-i acorda deloc atenţie lui Saburo. Nici nu era foarte conştientă de prezenţa lui acolo. Dar nu era deloc de mirare, deoarece Saburo stătea concentrat asupra punguţelor pe care le lipea cu degete stângace, fără să scoată un cuvânt, zâmbind doar din când în când la ce sporovăia familia stăpânului. Peste obişnuita lui cămaşă peticită purta o jachetă veche, primită de la Yakichi, care nu-i venea pe măsură, şi şedea respectuos în pantalonii lui kaki noi-nouţi, cu ochii plecaţi în lumina palidă. Până cu opt sau nouă ani în urmă, în casa Sugimoto se folosiseră lămpi cu gaz, iar cei care trăiseră acele vremuri spuneau că făceau mai multă lumină. După ce se trăsese curent electric, trebuia să se descurce cu becurile de o sută de waţi care luminau doar la intensitate de patruzeci din cauza tensiunii slabe. Radioul îl puteau asculta doar seara, iar uneori chiar deloc, în funcţie de vreme... Dar nu e adevărat că nu-i acorda nici un pic de atenţie. În timp ce îşi făcea propriile punguţe, degetele lui neîndemânatice îi distrăgeau des atenţia lui Etsuko. Mâinile

acelea de o simplitate butucănoasă o iritau. Privind alături, a văzut cum Chieko îl ajuta pe soţul său şi s-a gândit vag să-l ajute şi ea pe Saburo. Chiar în acel moment, Miyo, care stătea lângă Saburo, şi-a terminat teancul de punguţe şi a trecut la al lui. Văzând-o, Etsuko s-a liniştit...

„Am răsuflat uşurată în acel moment. Da, fără să mă împungă deloc gelozia. Chiar am fost un pic bucuroasă că am scăpat de o corvoadă... Mai departe am făcut un efort conştient să nu mă uit la Saburo. Şi nu mi-a venit greu deloc... Deşi nu-l priveam, tăcerea mea, capul meu plecat, concentrarea mea copiau fără să-mi dau seama tăcerea lui, capul lui plecat, concentrarea lui...“

Nu se întâmplase nimic...

S-a făcut ora unsprezece şi toţi s-au retras în camerele lor.

Când Yakichi a apărut la ea în cameră trăgând din pipă, la unu noaptea, în timp ce ea cârpea, şi a întrebat-o dacă doarme bine, oare ce-a simţit? Bătrânul acesta, care stătea noapte de noapte cu urechile ciulite la camera ei, atent să prindă orice semn că doarme sau e trează în odaia ei, aflată faţă în faţă cu a lui... Etsuko a simţit că prinde drag de urechile acelea care stăteau treze, cu răsuflarea tăiată, ca două animăluţe singuratice, când restul lumii s-a dus la culcare. Nu sunt urechile unui bătrân ca două scoici spălate de ape, imaculate şi pline de înţelepciune? Urechile, care din toate părţile capului se asemuiesc cel mai mult cu un animal, la un bătrân reprezintă înţelepciunea întruchipată. Acesta să fie motivul pentru care Etsuko n-a văzut neapărat urâţenie în atenţia lui faţă de ea? Să se fi simţit ea protejată prin această înţelepciune şi iubită?

Dar poate că astfel de cuvinte frumoase nu-şi au rostul. Yakichi stătea în spatele ei, privind calendarul din perete.

— Ce-i asta? Câtă neglijenţă! Nu l-ai schimbat de o săptămână, a zis el.

— Aşa este. Îmi cer mii de scuze, a răspuns ea întorcându-se uşor către el.

— Ei, nu e cazul să spui asta, a mormăit el pe un ton plin de bună-dispoziţie.

Etsuko a auzit cum filele din calendar erau rupte una câte una. La un moment dat, sunetul a încetat. Imediat, mâinile lui reci, ca nişte beţe de bambus, i-au cuprins umerii şi i s-au strecurat apoi pe sub haine, la piept. S-a împotrivit uşor, dar n-a scos nici un sunet. Nu pentru că ar fi încercat să ţipe şi n-a putut. Doar nu a spus nimic.

Cum ar trebui interpretată resemnarea ei - sau poate că era pur şi simplu apatie, letargie — din acea clipă? Oare Etsuko acceptase totul aşa cum un om însetat bea şi apă tulbure, plină de rugină? Nu. Lui

Etsuko nu-i era sete. Ea se obişnuise de multă vreme să nu-şi mai dorească nimic. Venise la Maidenmura încercând să regăsească Spitalul de Boli Contagioase, acea molimă care pentru ea era o cumplită sursă de satisfacţie. Poate că Etsuko băuse doar în virtutea legilor naturii, ca un om care se îneacă şi înghite apă fără să vrea. Faptul că nu îşi mai dorea nimic îi răpise dreptul de a mai alege sau refuza ceva. Iar în acest caz, nu-i rămânea altceva decât să bea. Fie şi apă de mare...

Şi totuşi, din acel moment, pe chipul ei nu s-au citit chinurile prin care trece o femeie care se îneacă.

Poate voise ca nimeni să nu afle că se îneca, până în clipa morţii. Şi de aceea nu ţipase. Îşi astupase gura cu mâna.

Optsprezece aprilie era ziua de „drumeţie pe munte”. Aşa se numea prin partea locului admiratul florilor de cireş. Datina era ca oamenii să lase munca o zi întreagă şi să plece împreună cu familia să colinde văile dintre munţi, ca să privească cireşii înfloriţi.

Locatarii casei Sugimoto, cu excepţia lui Yakichi şi a lui Etsuko, erau deja sătui să tot mănânce *jami* — resturi de muguri de bambus. Fostul arendaş Okura încărca în căruciorul de la bicicletă recolta de muguri de bambus depozitată în hambar şi mergea cu ea la piaţă. Marfa era împărţită în trei categorii, fiecare cu preţul său. După ce se mătura hambarul şi se curăţa căruciorul, rămânea o cantitate enormă de resturi. Din aprilie şi până în mai, ei erau nevoiţi să mănânce câte o oală întreagă din aceşti muguri.

Dar ziua drumeţiei pe munte era minunată. Se umplea coşul cu

bunătăţi şi plecau cu toţii pe munte, cu rogojini frumoase de pipirig la subsuoară. Spre fericirea fetiţei lui Asako, care mergea la şcoala primară din sat, în acea zi nu se ţineau nici ore.

Etsuko îşi amintea de ziua aceea, petrecută în decorul senin de primăvară, simplu ca un desen dintr-un manual de şcoală... Toţi arătau ca nişte personaje rupte dintr-o ilustraţie. Sau poate că acesta era rolul pe care şi-l asumau...

Şi aerul acela încărcat cu miros cald de bălegar - miros care se regăseşte cumva şi în cordialitatea oamenilor de la ţară... Roiala nenumăratelor insecte, văzduhul plin de zumzăitul amorţit al cărăbuşilor şi albinelor, vântul scânteietor, scăldat în razele soarelui şi burticile rândunelelor care pluteau în vânt... În dimineaţa aceea, toţi fuseseră ocupaţi până peste cap cu pregătirile. Etsuko terminase de aranjat *sushi*-ul cu legume în vasele de picnic şi se uita prin fereastra zăbrelită la fetiţa lui Asako cum se juca singură la marginea aleii de piatră care ducea până la uşa de la intrare. Din cauza prostului-gust al mamei sale, era îmbrăcată cu o jachetă galbenă ca rapiţa. Oare ce făcea acolo fetiţa aceasta de opt ani, ghemuită pe vine, cu capul plecat? Uitându-se mai bine, Etsuko a observat pe caldarâm un ceainic de fier care scotea aburi. Nobuko stătea şi privea cu interes ceva care se mişca între pietre şi pământ.

„Turnase apă clocotită intr-un muşuroi, iar acelea erau furnicile care pluteau la suprafaţă. Nenumărate furnici care se zvârcoleau în gura muşuroiului, plină cu apă. La asta se zgâia fetiţa de opt ani, cu capul aplecat între genunchi, fără să scoată o vorbă. Îşi ţinea obrajii în palmă, fără să se sinchisească de şuviţele de păr care-i cădeau pe faţă.“

Văzând-o, Etsuko s-a simţit cumva înviorată. Până ce Asako a observat că lipsea ceainicul şi şi-a strigat fiica din uşa bucătăriei, Etsuko a stat şi a privit-o pe Nobuko, cu jacheta ei galbenă ridicată puţin la spate, având senzaţia că se vede pe ea însăşi la vârsta aceea. De atunci, Etsuko a simţit o dragoste maternă faţă de copila de opt ani care moştenise trăsăturile urâte ale mamei sale.

Chiar înainte să plece, s-a iscat o dispută legată de cine să rămână să vadă de casă, dar intr-un final a fost acceptată părerea rezonabilă a lui Etsuko şi Miyo a primit să rămână. Etsuko a făcut ochii mari când a văzut cât de uşor a fost acceptată sugestia ei, spusă cu detaşare. Însă motivul era simplu: Yakichi îi susţinuse părerea.

Când membrii casei Sugimoto s-au încolonat în şir indian şi au pornit-o pe potecuţa care ducea de la marginea proprietăţii către satul învecinat, Etsuko s-a mirat din nou de reflexul nesuferit pe care această familie si-l însusise inconştient. Era ca instinctul animalic, bazat doar pe simţ tactil şi olfactiv, prin care furnicile le adulmecă pe cele din alt muşuroi, reginele, pe furnicile lucrătoare, iar lucrătoarele, pe regine. Iar ei nici nu-şi dădeau seama... Nu exista nici o dovadă că ar fi conştienţi de ce fac... Şi totuşi, şirul acesta începea, involuntar, cu Yakichi, urmat de Etsuko, Kensuke, Chieko, Asako, Nobuko (Natsuo, băieţelul de cinci ani, rămăsese în grija lui Miyo) şi se încheia cu Saburo, care căra pe umăr un *furoshiki* mare, cu imprimeu arabesc.

Au traversat o porţiune mai izolată din partea din spate a proprietăţii, loc în care Yakichi cultivase viţă- de-vie, dar care, după război, fusese lăsată de izbelişte. Din cele cinci prăjini de pământ, o treime era acoperită cu o livadă de piersici pitici, în floare. Perestul de pământ se aflau trei sere cu geamurile sparte aproape în întregime de taifunuri şi înclinate într-o parte, cu butoaie de tablă pline cu apă de ploaie, viţă-de-vie crescută sălbatic, în voie, raze de soare care scăldau paiele uscate de pe jos...

— Ce dezastru! Ar trebui reparate când mai intră nişte bani, a zis Yakichi împungând cu bastonul lui gros un stâlp de susţinere de la una dintre sere.

— Dumneata aşa spui mereu, dar serele astea probabil că aşa o să rămână pe vecie, a replicat Kensuke.

— Vrei să spui că n-o să mai intre bani în veci?

— Nu, nu, a răspuns Kensuke pe un ton emfatic. Banii care îţi intră dumitale sunt întotdeauna prea mulţi sau prea puţini ca să-i investeşti în

repararea serelor.

— Aha. Atunci rămâne de văzut dacă o să am prea mulţi sau prea puţini şi când o fi să-ţi dau ţie de cheltuială.

Între timp, grupul a ajuns în vârful unui deal acoperit de pini, printre care se zăreau şi patru-cinci cireşi.

În zona aceea nu existau vestitele şiruri nesfârşite de cireşi bogaţi, drept care, admiratul florilor se rezuma la a-ţi întinde rogojina sub unul din cei câţiva cireşi sălbatici. Locul de sub ei era deja ocupat de familiile de ţărani care sosiseră înaintea lor. Văzând şirul condus de Yakichi, aceştia i-au salutat cordial, dar nu s-au oferit să le cedeze locul, ca pe vremuri.

Din acel moment, Kensuke şi Chieko au început să şuşotească între ei, bârfindu-i pe ţărani. La indicaţiile lui Yakichi, şi-au întins rogojinile într-un colţ care oferea o deschidere mai amplă către florile de cireş. Un ţăran pe care îl cunoşteau, la vreo cincizeci de ani, îmbrăcat într-un costum cadrilat, din cele distribuite de la stat, şi cu o cravată în culoarea piersicii, a venit la ei cu o sticlă si o cescută si le-a oferit nişte *sake* nefiltrat. Kensuke a acceptat nonşalant ceşcuţa si a băut.

„De ce oare? Eu una n-aş fi băut", s-a gândit Etsuko. Deşi nu merita să-i acorde atenţie, gestul lui i s-a părut stupid. „De ce-o fi acceptat Kensuke ceşcuţa? El, care îl tot vorbea de rău... Aş fi înţeles dacă l-a băut pentru că îi era poftă, dar se vedea de la o poştă că n-avea chef de *sake* nefiltrat. I-a plăcut ideea de a bea chiar de la omul pe care îl vorbea de rău pe la spate. Bucuria măruntă de a fi neruşinat... Bucuria de a fi plin de dispreţ, de a zâmbi răutăcios în sinea ta... Dacă pe lume există oameni născuţi doar cu scopul acesta, înseamnă că lui Dumnezeu îi place să facă lucruri în zadar. "

Chieko a băut şi ea, din simplul motiv că şi soţul ei băuse.

Etsuko a refuzat, gest care nu făcea decât să-i sporească faima de femeie încăpăţânată.

În ziua aceea, un fel de ordine începea să se contureze în cadrul

familiei. Adevărul e că Etsuko nu era chiar dezgustată de tot ceea ce observa. Era mulţumită de legătura dintre ea şi Yakichi, amândoi impasibili ca două obiecte - el, cu veselia lui tăinuită, ea, alături de el, fără nici o expresie pe chip. Era mulţumită şi de atitudinea lui Saburo, plictisit şi tăcut, neavând cu cine să vorbească. De ostilitatea lui Kensuke şi a lui Chieko, ascunsă sub o mască de înţelegere, de postura de mamă apatică a lui Asako. Era o ordine creată de nimeni alta decât de ea.

Nobuko a venit şi s-a aşezat în poala lui Etsuko, ţinând o floare în mână. A întrebat-o ce floare era. Etsuko nu ştia, drept care a apelat la Saburo.

Acesta i-a aruncat o privire fugară şi i-a înapoiat-o numaidecât lui Etsuko.

— Se numeşte caragană, a zis el.

Etsuko nu a fost surprinsă atât de numele straniu al florii, cât de iuţeala ameţitoare cu care Saburo i-a dat-o înapoi. Cu auzul ei ascuţit, Chieko a surprins conversaţia si a comentat:

— Băiatul ăsta se face că nu ştie nimic, dar le ştie pe toate. Ia cântă-ne un cântec Tenrikyo! Să vezi câte ştie!

Saburo a pus ochii în pământ, roşu la faţă.

— Hai, cântă-ne! N-are de ce să-ţi fie ruşine.

Chieko a luat un ou fiert si i l-a întins.

— Uite ce-ti dau dacă ne cânţi!

Saburo a aruncat o privire la oul din mâna lui Chieko, împodobită cu un inel cu piatră ieftină. În ochii lui negri, ca de căţeluş, un licăr aprins a strălucit scurt.

— Nu-mi trebuie oul. Am să cânt, a spus el zâmbind spăşit.

— „Privesc lumea cum se întinde"... Şi mai departe cum era?

— „...drept, sub ochii mei“.

Saburo a recitat versul cu o mină serioasă, de parcă ar fi intonat un ordin imperial, privind în zare, către satul învecinat. Satul se afla într-o mică vale. În timpul războiului, un regiment de aviaţie fusese

încartiruit acolo. Din acest refugiu, ofiţerii făceau naveta la Baza Aeriană Hotarugaike. Creşteau cireşi şi lângă pârâul de acolo. Câţiva se găseau şi în micuţa curte a şcolii primare. Doi-trei copii se vedeau jucându-se pe nişte bare instalate la groapa de nisip. Arătau ca nişte ghemotoace de scame care se rostogolesc în bătaia vântului.

Saburo a intonat câteva versuri:

Privesc lumea cum se întinde drept,sub ochii mei
Şi nici un suflet nu cunoaşte voia divină.
E firesc să nu ştie,
Căci nimeni nu le-a spus nimic.
Dar Dumnezeu li se va arăta
Şi îi va învăţa despre toate.

— A fost interzis în timpul războiului, şi-a etalat Yakichi vastele cunoştinţe. Din „Privesc lumea cum se întinde drept, sub ochii mei / Şi nici un suflet nu cunoaşte voia divină" se înţelege că şi Împăratul senumără printre ei. Logic. Şi de-asta l-a interzis Serviciul de Informaţii.

Nici în ziua aceea, cu drumeţia pe munte, nu se întâmplase nimic...

O săptămână mai târziu, Saburo a primit trei zile libere, ca în fiecare an, şi s-a dus la Tenri ca să participe la marele festival din douăzeci şi şase aprilie. Se întâlnea cu mama lui la aşezământul religios din locul natal, unde rămâneau peste noapte, apoi mergeau împreună la Marele Templu. Etsuko nu fusese niciodată la Tenri. Auzise că în centrul magnificului templu, construit prin donaţii de la credincioşii din toată ţara şi prin munca voluntară, numită *hinokishin,* se afla „masa pentru rouă cerească", o platformă pe care avea să se pogoare rouă cerească în cea din ultimă zi, şi că iarna, prin deschiderea din acoperiş ca o lucarnă, aflată chiar deasupra ei, fulgi de nea coborau din cer, dănţuind în aer. *Hinokishin*... un cuvânt cu aromă de lemn proaspăt, cu ecouri de credinţă senină şi de bucuria muncii. Bătrâni

care nu mai puteau să trudească, dar care dădeau o mână de ajutor cărând ţărâna în batiste...

„Dar lucrurile astea nu contează. Absenţa lui Saburo de numai trei zile, senzaţia pe care mi-a dat-o absenţa lui era una cu totul nouă pentru mine. Aşa cum grădinarul se bucură cântărind în palmă o piersică splendidă, rodul hărniciei sale, aşa m-am bucurat şi eu cântărind în palmă absenţa lui. Nu pot spune că m-am simţit singură în aceste trei zile. Pentru mine, lipsa lui avea o greutate plină, proaspătă. Era fericire curată. Îi descopeream absenţa în fiecare cotlon al casei. În curte, în camera de lucru, în bucătărie, în odaia lui."

Pe fereastra boltită de la camera lui zăceau aşternuturile scoase la aerisit. Erau nişte cearşafuri din pânză aspră şi subţire, albastru-închis. Etsuko se ducea în grădina din spate să culeagă nişte frunze de nap pentru masa de seară. Camera lui Saburo dădea către nord-vest şi avea lumină după-amiaza. Soarele o inundase cu totul, luminând până şi paravanul rupt din fundul încăperii. Etsuko s-a apropiat, dar nu ca să se uite înăuntru, ci atrasă de mirosul care plutea în asfinţit, un miros de animal tânăr tolănit la soare. S-a oprit lângă aşternuturi, zăbovind o clipă, învăluită în strălucirea şi mirosul ca de piele a materialului robust, uşor ponosit. Le-a împuns cu degetul curioasă, de parcă ar fi atins o vietate. A simţit în deget elasticitatea plină de căldură a bumbacului umflat la soare. Apoi a plecat. A coborât agale treptele de piatră care duceau pe sub fagi către grădina din spate...

Atunci Etsuko şi-a regăsit, în sfârşit, somnul îndelung aşteptat.

Capitolul 3

Cuibul de rândunele era gol. Parcă până mai ieri fuseseră acolo.

Camera lui Kensuke şi a lui Chieko, aflată la etaj, avea ferestre către sud şi către est. În timpul verii le plăcea să se uite pe fereastra de est la rândunelele care îşi aveau cuibul sub streaşină uşii de la intrare.

Etsuko se dusese să-i înapoieze lui Kensuke o carte împrumutată şi a observat cuibul gol când s-a sprijinit de pervaz.

— Nu mai sunt rândunelele, zise ea.

— Da, dar azi se vede Castelul Osaka. Toată vara a fost aerul prea pâclos şi nu s-a văzut.

Kensuke stătea întins şi citea. A pus cartea deschisă alături, cu lata în jos, apoi a deschis larg geamul dinspre sud şi a arătat cu degetul în zare, către sud-est.

Văzut de aici, castelul parcă nici nu era clădit pe pământ. Părea că pluteşte, în văzduh. Când aerul se limpezea, aveai senzaţia că vezi din depărtare cum spiritul se desprinde de el, se întinde şi se uită de sus în cele patru zări. Donjonul castelului se reflecta în ochii lui Etsuko aidoma siluetei fantomatice a unei insule care joacă neîncetat feste ochilor unui naufragiat.

„Presupun că nu locuieşte nimeni acolo, îşi spuse ea. Deşi poate că există oameni care ar trăi într-un turn înecat în praf."

Ideea că nu locuieşte nimeni acolo o făcea să se simtă uşurată. Nefericita ei imaginaţie, care nu-i dădea pace şi o împingea să speculeze dacă trăieşte cineva într-un donjon vechi şi îndepărtat... Imaginaţia ei, care ameninţa neîncetat temelia fericirii sale, aceea de a nu se gândi la nimic...

— La ce te gândeşti? o întrebă Kensuke, aşezat pe pervaz. La Ryosuke? Sau...

În acel moment, vocea i-a semănat cutremurător de mult cu a lui Ryosuke, lucru care nu se mai întâmplase până atunci. Luată prin

surprindere, Etsuko a spus exact ce gândea:

— Mă întrebam dacă mai locuieşte cineva în castel.

Zâmbetul ei reţinut, întunecat, i-a stârnit cinismul lui Kensuke.

— Etsuko, ţie chiar îţi plac oamenii, nu? Oameni, oameni, oameni... Tu chiar eşti o persoană normală. Eşti foarte sănătoasă la cap, eu nici nu mă compar cu tine. Dar trebuie să fii mai deschisă faţă de tine însăţi. Asta e diagnosticul meu. Pentru că aşa...

Chieko se dusese la fântână să spele farfuriile şi castroanele de la micul lor dejun întârziat şi tocmai atunci a apărut pe scări cărându-le pe o tavă acoperită cu un şervet. De degetul mijlociu i se legăna un pacheţel, gata să-i scape. înainte să pună tava jos, Chieko a dat drumul pacheţelului în poala lui Kensuke.

— Acum a sosit.

— A, medicamentul mult aşteptat?

Kensuke a deschis pachetul şi a scos o sticluţă pe care scria Himrod's Powder. Era un leac împotriva astmului, obţinut de un prieten care lucra la o firmă de comerţ din Osaka - un prieten pe care Kensuke îl bombănise până cu o zi în urmă, văzând că medicamentul cerut tot nu sosea.

Profitând de moment, Etsuko a dat să plece, dar Chieko a intervenit:

— Ce faci, cum vin eu, tu pleci? Eu ce să înţeleg?

Etsuko îşi dădea seama cam ce subiect ar fi abordat dacă mai stătea. Kensuke şi Chieko erau genul de cuplu cu o amabilitate bolnăvicioasă, specifică oamenilor plictisiţi. Bârfitul şi amabilitatea băgăcioasă - aceste două trăsături distinctive ale oamenilor de la ţară - îi infectaseră şi pe cei doi, fără ca aceştia să-şi dea seama, şi se ascundeau în spatele unei măşti de înaltă clasă. O mască rafinată, făurită din critici şi poveţe.

— Cum poţi să crezi aşa ceva? Eu tocmai îi dădeam un sfat lui Etsuko şi de-asta a încercat să fugă.

— Ei, lasă, nu trebuie să-i cauţi scuze. Dar am şi eu un sfat pentru ea. Ca aliată a ei, aş vrea să-i dau şi eu un sfat. Sau poate s-o instig un pic, mai bine spus.

— Dă-i drumul! Zi-i din plin!

Oricui i-ar fi venit greu să asiste la schimbul acesta de replici ca între doi tineri însurăţei. Plictisiţi de viata la tară, Kensuke si Chieko jucau această scenetă zi de zi şi noapte de noapte, chiar şi fără spectatori. Îşi repetau rolurile obişnuite din această comedie fără să se sature, fără să mai aibă vreo ezitare legată de personaje. Probabil ar fi continuat să le joace şi la optzeci de ani, tot ca doi porumbei. Fără să se sinchisească, Etsuko le-a întors spatele şi s-a îndreptat către scară.

— Gata, pleci?

— Mă duc s-o scot pe Maggie la plimbare. Mai trec pe la voi când mă întorc.

— Ai o voinţă de neclintit, zise Chieko.

Muncile câmpului se încheiaseră, iar vremea recoltei încă nu venise. Era o dimineaţă liniştită. Yakichi se dusese să vadă de livada de peri, iar Asako îi luase pe Natsuo, pe care îl ducea ba în cârcă, ba pe jos, şi pe Nobuko, liberă de la şcoală cu ocazia zilei echinocţiului de toamnă, şi plecase la punctul de distribuţie din sat să ia raţia pentru copii. Miyo se muta liniştită dintr-o încăpere în alta, dereticând. Etsuko i-a desfăcut lanţul lui Maggie, care era legată lângă bucătărie, la umbra copacilor.

Să iasă în drumul către Minoo, să facă un ocol pe departe şi să se ducă până în satul învecinat? Prin 1935, Yakichi o luase pe acolo într-o noapte şi o vulpe se ţinuse după el până la drum. Dar ar fi durat două ore. Către cimitir? Era prea aproape.

Etsuko a simţit în mână lanţul zvâcnind agitat într-o parte şi-n alta şi a lăsat-o pe Maggie s-o apuce încotro voia. Au intrat în păduricea de castani, care răsuna de ţârâitul cicadelor de toamnă. Razele soarelui picurau în stropi pe pământ. Ciupercile *shibatake* se iţeau deja de sub frunzele uscate. Yakichi păstra ciupercile de aici pentru el şi Etsuko. Pe Nobuko o pălmuise odată pentru că luase câteva să se joace cu ele.

Fiecare zi din perioada aceasta de acalmie era pentru ea o

corvoadă, o zi de odihnă forţată, ca repausul la care e silit un bolnav care nu simte nici un simptom de boală. Insomnia i se agravase. Cum să trăiască ea aceste zile? Fiecare zi era prea lungă şi prea monotonă ca să trăiască în prezent. Era periculos să-şi întoarcă gândurile asupra trecutului, cu suferinţele lui. Deasupra orizontului, deasupra anotimpului, plutea sclipirea vacanţei, la care Etsuko nu se putea uita decât prin ochii absolventului rămas fără vacante. Însă, în cazul ei, nu era vorba doar de atât. Etsuko urâse vacanţele de vară de când intrase la şcoală. Pentru ea, reprezentau o obligaţie. Obligaţia de a umbla singură, de a-şi deschide uşa singură, de a zburda pe-afară singură. Ea, încă de mic copil, nu se încălţase şi nu se îmbrăcase niciodată singură, iar să fie forţată să meargă zilnic la şcoală însemna de fapt să se simtă liberă şi în largul ei... Şi totuşi cu ce strălucire necruţătoare te atrage perioada aceasta de acalmie, ca să te transforme în sclavul unui plictis cu iz urban... Ceva îi dădea ghes lui Etsuko. O sete, apăsătoare ca o obligaţie. Setea celui beat care cere băutură, deşi se teme că i se va face rău de la prima înghiţitură.

Esenţa acestor senzaţii se regăsea chiar şi în vântul care străbatea păduricea de castani. Vântul acesta, care îşi pierduse violenţa taifunului şi care acum îşi ţinea respiraţia, foşnind prin frunzişul de la poalele copacilor, avea ceva ispititor... Dinspre casa arendaşului răsunau lovituri de topor care crapă lemne de foc. Peste o lună sau două avea să înceapă arderea lemnului pentru mangal. La marginea pădurii era îngropat în pământ un mic cuptor în care domnul Okura făcea mangal în fiecare an pentru familia Sugimoto.

Maggie trăgea de Etsuko încolo şi-ncoace. Vrând-nevrând, îi imprima un ritm sprinten mersului ei greoi, ca de gravidă. Ca de obicei, Etsuko era îmbrăcată în chimono şi alerga ridicându-şi un pic poalele, ca să nu se agaţe în vreun ciot.

Căţeaua adulmeca febril. I se vedeau coastele mişcându-i-se puternic din pricina respiraţiei agitate.

Într-un loc se zărea o moviliţă de pământ. Crezând că Maggie

luase urma unei cârtiţe, Etsuko s-a uitat şi ea în jos, odată cu câinele. La un moment dat a simţit un vag iz de transpiraţie. Ridicându-şi privirea, a dat cu ochii de Saburo. Căţeaua i-a sărit pe umăr şi a început să-l lingă pe faţă.

Râzând, Saburo ţinea cu o mână sapa sprijinită pe umăr, iar cu cealaltă se străduia să o dea jos de pe el. Dar căţeaua tot sărea, nevoind să se lase păgubaşă.

— Doamnă, trageţi de lanţ, vă rog! zise el.

Etsuko şi-a venit în fire şi a tras de lanţ.

În acele clipe de neatenţie, Etsuko se uitase la sapa de pe umărul lui stâng care zvâcnise de mai multe ori în sus, în timp ce el se agita să scape de câine. Privise cum îi sălta tăişul, pe jumătate acoperit cu noroi uscat, lucind albăstriu în razele soarelui care se strecurau printre copaci. „Aoleu, dacă mă loveşte cu ea?"

Deşi conştientă de pericol, Etsuko s-a simţit straniu de liniştită si nu s-a mişcat din loc.

— Unde ai fost să sapi? îl întrebă ea.

Pentru că ea se oprise în loc, Saburo n-a pornit mai departe. Dacă s-ar fi întors către casă stând de vorbă, mergând unul lângă altul, Chieko i-ar fi văzut de la etaj. Iar dacă şi-ar fi continuat drumul, Saburo ar fi fost nevoit să se întoarcă. Etsuko făcuse aceste socoteli într-o clipă şi de aceea acum îi vorbea stând pe loc.

— În parcela de vinete. M-am gândit să dau cu sapa pe unde le-am cules deja.

— Asta poţi să faci şi la primăvară.

— Da, dar acum am timp liber.

— Tu nu poţi să stai fără să munceşti, nu?

— Nu.

Etsuko s-a uitat îndelung la gâtul lui zvelt, ars de soare. Ii plăcea acel prisos lăuntric, care îl făcea să n-aibă pace până nu punea mâna pe sapă. Şi îi plăcea şi faptul că, la fel ca ea, acest băiat nu prea sensibil resimţea perioada de acalmie la ogor ca pe o pacoste.

Etsuko a aruncat o privire la pantofii lui jerpeliţi, încălţaţi pe piciorul gol.

„Ce-ar crede cei care mă vorbesc pe mine de rău dacă ar şti cum tot ezit să-i dau şosetele? Sătenii mă bârfesc că sunt o femeie uşoară, deşi ei fac cu nonşalanţă lucruri de zeci de ori mai depravate decât mine. De ce îmi vine greu s-o fac? Eu nu cer nimic. Doar afirm că într-o dimineaţă, în timp ce eu dorm, lumea se va schimba. E vremea să vină o astfel de dimineaţă pură. O dimineaţă a nimănui, venită fără să o ceară nimeni... Visez la clipa în care un gest al meu va trăda complet această parte din mine care nu cere nimic. Un gest mărunt, insesizabil...

Azi-noapte, gândul că am să-i dau lui Saburo cele două perechi de şosete mi-a adus suficientă alinare... Dar acum nu mă mai alină... Ce rezolv dacă i le dau? O să zâmbească fâstâcit şi o să zică «mulţumesc». Apoi o să-mi întoarcă spatele şi o să plece ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Îl şi văd... Iar eu m-aş simţi groaznic.

Cine să ştie câte luni de zbucium m-au adus pe mine în faţa acestei alternative dureroase? De la festivalul Tenri de primăvară de la sfârşitul lui aprilie, apoi mai, iunie, lungul sezon ploios... iulie, august, vara cruntă... apoi septembrie... Aş vrea să gust iar din acea afirmare cumplită, teribilă, pe care am simtit-o la moartea soţului meu. Aceea e fericirea curată..."

În acest punct, gândurile lui Etsuko au luat o altă turnură.

„Dar sunt fericită. Nimeni n-are dreptul să nege faptul că eu, acum, sunt fericită."

Cu mişcări intenţionat lente, Etsuko a scos cele două perechi de şosete din mâneca de la chimono.

— Uite ce-ţi dau! Le-am luat ieri de la Hankyu, pentru tine.

Saburo s-a uitat la ea cu o privire care lui Etsuko i-a părut suspicioasă. Însă privirea lui fusese pur şi simplu întrebătoare, fără nici un strop de neîncredere în ea. Saburo nu putea să priceapă cum de această doamnă mereu distantă îi dădea lui nişte sosete aşa, din senin.

Apoi s-a gândit că era nepoliticos să tacă prea multă vreme. Zâmbind, şi-a şters mâinile pline de noroi pe turul pantalonilor şi le-a luat.

— Vă mulţumesc frumos, a spus el, apoi şi-a lipit călcâiele şi a făcut o plecăciune.

Când făcea plecăciuni, avea obiceiul de a-şi lipi călcâiele.

— Să nu spui nimănui că le ai de la mine, zise Etsuko.

— Am înţeles, răspunse el.

Şi-a îndesat apoi şosetele noi în buzunar şi a plecat.

Asta a fost tot. Nu s-a întâmplat nimic...

La asta se reducea tot ceea ce aşteptase Etsuko de cu seară? Sigur că nu. Pentru ea, acest gest mărunt era un lucru plănuit în detaliu, meticulos, ca un ritual. Acest fleac era menit să producă o transformare înlăuntrul ei... Norii aveau să lunece pe cer, umbrind câmpiile, iar peisajul avea să capete o altă noimă... Era o schimbare care şi-ar fi pus amprenta şi asupra vieţii. Viaţa ar fi căpătat o nouă faţă doar pentru că era privită uşor diferit. Etsuko avea aroganţa de a crede că acest lucru se putea întâmpla fără ca ea să mişte un deget. Însă o asemenea schimbare nu era posibilă decât dacă ochii omului se preschimbau în ochi de mistreţ... Ea încă nu voia să accepte un fapt: atâtavreme cât omul are ochi de om, oricât ar încerca să-şi schimbe modul în care vede lucrurile, răspunsul va fi întotdeauna acelaşi.

Mai apoi, ziua s-a precipitat pe neaşteptate. A fost o zi stranie.

Etsuko a traversat păduricea de castani şi a ieşit pe malul îmbrăcat în iarbă al pârâului. Alături se afla podul de lemn din faţa casei Sugimoto. Malul celălalt era acoperit cu un crâng de bambus. Chiar la confluenţa dintre acest râu şi pârâiaşul care mărginea Sălaşul Sufletelor Hattori, cursul îşi schimba deodată direcţia către nord-vest, îndreptându-se către câmpurile de orez.

Maggie s-a uitat în jos către pârâu şi a început să latre la nişte copii care prindeau caras cu năvodul, bălăcindu-se cu picioarele în apă. Copiii i-au răspuns bătrânului seter necăjindu-l şi au aruncat ocări

copiate de la părinţii lor la adresa tinerei văduve, ghicind că, deşi nu o vedeau, ea era cea care ţinea câinele în lanţ. Când Etsuko s-a ivit pe malul apei, copiii s-au căţărat în goană pe malul opus, fluturând în mâini coşurile cu peşte, şi s-au împrăştiat prin crângul de bambus care lucea în bătaia soarelui. Frunzişul de la poalele copacilor foşnea sugestiv în adâncul crângului însorit. Probabil că încă se mai ascundeau pe acolo.

La un moment dat, din spatele crângului s-a auzit un claxon de bicicletă. În scurt timp, pe podul de lemn a apărut poştaşul, mergând pe lângă bicicletă. Toată lumea îl considera o pacoste pe acest poştaş de vreopatruzeci şi cinci de ani, deoarece avea obiceiul nesuferit de a cere lucruri.

Etsuko s-a dus către pod şi a primit de la el o telegramă. Neavând la ea ştampila[11], poştaşul i-a spus să semneze, pronunţând cuvântul englezesc *sign* — un englezism care ajunsese să fie folosit în mod curent chiar şi aici, la ţară. Etsuko a scos un pix micuţ, la care poştaşul s-a zgâit cu interes.

— Ce fel de stilou e?

— E un pix cu pastă. Nu-i deloc scump.

— Ce ciudat e! Pot să mă uit un pic la el?

Ştiind că avea să i-l admire până i-l cerea, Etsuko i-a dat pixul de bunăvoie şi a pornit să urce treptele de piatră cu telegrama pentru Yakichi în mână. Era amuzată. Cât de greu îi venise să-i dăruiască lui Saburo cele două perechi de şosete şi cât de uşor îi dăduse pixul poştaşului! „Era de aşteptat. Dacă n-ar iubi, ce bine s-ar înţelege oamenii unii cu alţii! Dacă n-ar iubi..."

Telefonul familiei Sugimoto fusese vândut, împreună cu pianul Bechstein. Telegramele se foloseau acum în locul telefonului chiar şi pentru treburi care nu erau urgente, comunicate de la Osaka. De aceea familia nu se impacienta nici când acestea soseau în miez de noapte.

---

[11] În Japonia, ştampila cu numele persoanei are valoare de semnătură.

Dar în momentul în care Yakichi a deschis-o pe aceasta, fericirea i-a inundat chipul. Era de la Keisaku Miyahara, ministrul de stat. Acesta îl urmase pe Yakichi la preşedinţia Navelor Comerciale Kansai, iar după sfârşitul războiului urcase pe scena politică. În acest moment se afla în campanie electorală, în drum către Kyushu. Izbutise să prindă un răgaz de o jumătate de zi şi îşi exprima dorinţa de a-i face lui Yakichi o vizită de treizeci, patruzeci de minute, pe seară. Lucrul surprinzător era faptul că vizita se anunţa chiar pentru acea zi.

Tocmai atunci venise la Yakichi un membru de la cooperativa agricolă. Deşi vremea încă era caldă, bărbatul umbla indolent cu jacheta pe el, încotoşmănat ca într-un capot de molton, ca să evalueze cota-parte pentru stat. Deoarece corupţia atinsese un nivel extrem de înalt în rândul membrilor de conducere, proveniţi din Liga Tineretului, în vara aceea se ţinuseră alegeri noi. Individul acesta, proaspăt ales ca membru, se îndeletnicea cu mersul din casă în casă, ascultând opiniile vechilor moşieri. Regiunea aceasta era un bastion al Partidului Conservator, iar el credea că aplica astfel cele mai moderne tactici.

Văzând cum chipul lui Yakichi se umple de bucurie la citirea telegramei, bărbatul l-a întrebat ce veşti bune a primit. Yakichi a şovăit, nevoind parcă să-i dezvăluie îmbucurătorul secret pe care îl avea. Însă până la urmă n-a rezistat să nu-l împărtăşească. Prea multă înfrânare i-ar fi dăunat bătrânului său trup.

— E o telegramă de la domnul Miyahara, ministrul de stat, în care îmi spune că va trece pe la mine.

E o vizită neoficială şi aş aprecia să nu spuneţi nimănui în sat. Vine ca să-şi odihnească trupul şi sufletul, aşa că nu-mi pot permite să fie deranjat. Domnul Miyahara mi-a fost coleg în timpul liceului, într-un an mai mic, apoi s-a angajat la Navele Comerciale Kansai la doi ani după mine.

Cele două canapele şi unsprezece scaune din camera de zi, neatinse de nimeni de multă vreme, arătau ca nişte femei istovite de aşteptare.

Peste husele albe de pânză plutea un aer de emoţii secătuite, pierdute pe vecie. Însă în această încăpere, Etsuko simţea că se destinde. În zilele însorite, avea sarcina să vină aici la ora nouă dimineaţa şi să deschidă toate ferestrele. Razele soarelui se revărsau prin ferestrele de la răsărit şi, în această perioadă a anului, abia dacă atingeau obrazul bustului de bronz al lui Yakichi. Într-o dimineaţă, la scurt timp după ce sosise în Maidenmura, Etsuko avusese o surpriză. Imediat cum deschisese geamurile, nenumăraţi fluturi se ridicaseră din vaza cu flori de rapiţă, unde parcă stătuseră în aşteptare până în acea clipă, ţinându-şi răsuflarea, şi se îmbulziseră afară fâlfâind din aripi.

Etsuko şi Miyo au şters bine praful şi au lustruit încăperea. Au curăţat până şi vitrina în care era expusă o pasărea-paradisului împăiată, însă izul de mucegai încă mai stăruia în mobilă şi în tâmplărie.

— Cum să scăpăm noi de mirosul ăsta de mucegai? a zis Etsuko privind în jur, în timp ce lustruia bustul cu o cârpă.

Miyo nu a răspuns. Fata aceasta de la ţară, parcă pe jumătate adormită, ştergea impasibilă praful de pe o ramă, căţărată pe un scaun.

— Ziceam că miroase rău, a zis iar Etsuko răspicat, ca pentru ea.

Atunci Miyo s-a răsucit către ea, de pe scaun, şi a răspuns:

— Da, miroase rău.

Etsuko era enervată. Înfuriindu-se şi mai tare, se întreba cum de nepăsarea aceasta rurală, pe care atât Saburo, cât şi Miyo o aveau în comun, la Saburo o liniştea, iar la Miyo o irita. Singurul răspuns era că Miyo semăna cu Saburo mai mult decât ea, iar acest fapt o enerva.

Etsuko s-a aşezat pe scaunul în care Yakichi urma să-l invite pe ministru să stea în seara aceea. În acel moment, chipul ei a împrumutat expresia de generozitate amestecată cu un strop de compasiune a bărbatului extrem de ocupat care cercetează cu privirea salonul fostului său coleg, acum retras din societate. S-a gândit cum ministrul îşi rupea câteva zeci de minute din ziua lui, zi în care orice minut şi orice secundă erau adjudecate la licitaţie, şi venea cu ele să i le înmâneze solemn gazdei, acesta fiind unicul lucru pe care îl aducea în dar.

— E foarte bine aşa cum e. Nu e nevoie de pregătiri, i-a repetat Yakichi lui Etsuko, cu bucurie pe chipul lui morocănos.

Poate că vizita acestui înalt funcţionar avea să aducă o revenire în forţă a lui Yakichi, la care el nici nu se gândea.

— Ce zici, n-ai mai vrea să candidezi? A trecut vremea când toţi nou-veniţii de după război îşi făceau de cap, fără pic de discernământ. Acum a venit timpul ca pe scena politică şi economică să se reîntoarcă veteranii, cei cu o experienţă bogată.

La asemenea cuvinte, zeflemeaua lui Yakichi, ascunsă sub masca umilirii de sine, nu putea decât să prindă aripi şi să strălucească în toată splendoarea sa.

— Eu am terminat-o. Nu-s decât un moş prăpădit, care nu mai e bun la nimic. Mă dau eu ţăran care munceşte la câmp, dar astea nu-s decât aiureli de om bătrân, ce mai sunt eu în stare să fac e să tund bonsai şi cam atât. Dar nu-mi pare rău. Eu sunt mulţumit aşa. Poate n-ar trebui să-ţi spun lucrurile astea, dar în astfel de vremuri nu există pericol mai mare decât să ieşi la înaintare. Nu ştii niciodată când se răstoarnă lucrurile, nu? Trăim într-o lume a aparenţelor, în care pacea sau recesiunea, războiul sau prosperitatea sunt toate nişte aparenţe, o lume de faţadă, în care atâţia oameni trăiesc sau mor. Bine, e firesc ca oamenii să trăiască sau să moară. Asta se înţelege de la sine. Dar în lumea asta nu mai găseşti nimic pentru care să merite să-ţi pui viaţa în joc. Păi, nu? E o prostie să-ţi rişti viaţa pentru nişte aparenţe. Însă eu unul nu pot să muncesc fără să-mi pun viaţa la bătaie. De fapt, eu nu sunt singurul. Din punctul meu de vedere, nu ai cum să faci o treabă cu adevărat, aşa cum trebuie, dacă nu-ţi rişti viaţa. Cu toate astea, în ziua de azi, sunt atâţia amărâţi care îşi văd mai departe de lucru, deşi nu au o ocupaţie pe care merită să mizeze cu viata. Cam aşa stau lucrurile... În orice caz, eu nu-s decât un moş prăpădit, care nu mai are mult de trăit. Tu ia ce spun eu ca pe o bravadă şi nu te supăra. Eu sunt un moş. Un reziduu. Borhotul care rămâne după ce ai tras *sake*-ul, bun de dat la animale. Ce ar putea fi

mai nemilos decât să mai iei o dată la presat borhotul ăsta ca să mai scoţi un rând de *sakei* Yakichi voia să afişeze în fata ministrului un aer cu iz de „linişte şi pace“, care să-i inspire ideea că faima şi avuţia sunt în van. Dar ce foloase îi garanta acest aer? Poate că îi conferea o recunoaştere socială retragerii lui la ţară. Poate că ghearele lui ascunse, de uliu bătrân care deplânge starea lumii, aveau să pară şi mai ascuţite.

În zori mi-astâmpăr setea cu rouă de camelii,
Pe înserat mă satur cu flori de crizantemă.[12]

În rama din sufragerie, prinsă în perete, erau versurile preferate ale lui Yakichi din *Li Sao*[13], caligrafiate cu propria lui mână. Pentru un parvenit, a avea o asemenea îndeletnicire era un fapt remarcabil. Iar îndărătnicia lui de fermier, care îl împinsese să-şi cultive astfel de gusturi, era tot cea care acum îi ţinea ambiţiile în frâu. Rar se întâmplă ca cei de familie bună să fie atinşi de asemenea rafinament.

Până după-amiază, în casa familiei Sugimoto a fost mare forfotă. Yakichi repeta că nu era cazul să-şi întâmpine musafirul cu mare fast, dar se înţelegea că s-ar fi supărat dacă făceau întocmai cum spunea. Kensuke se retrăsese pe ascuns la etaj, ca să evite munca. Etsuko şi Chieko au aranjat în cutii lăcuite prăjiturile de orez pregătite pentru Ziua Echinocţiului. Au făcut şi pregătirile pentru cină în eventualitatea în care musafirul avea să rămână la masă, ba chiar au preparat câte o porţie şi pentru secretară şi şofer. Doamna Okura a fost chemată să taie o găină. Când s-a îndreptat către coteţul păsărilor, în rochia ei simplă de casă, copiii lui Asako s-au ţinut curioşi după ea.

— Fiţi cuminţi! Nu vă spun mereu că n-aveţi voie să vă uitaţi cum suceşte gâtul la găini? răsună vocea lui Asako din casă.

---

[12] *Poeme*, Qu Yuan, traducere de Ileana Hogea-Velişcu şi Iv Martinovici, Editura Univers, Bucureşti, 1974, p. 13.

[13] *Venit-a vremea întristării*— poem scris de Qu Yuan în exil. în toate limbile în care s-a tradus, titlul poemului a rămas *Li Sao,*ca în original (notă din volumul citat).

Asako nu ştia să gătească sau să coasă, dar se considera suficient de înzestrată cu calităţile necesare pentru a le oferi copiilor o educaţie mic burgheză. Când Nobuko a venit odată acasă cu o carte de duzină cu benzi desenate, împrumutată de la fata soţilor Okura, Asako s-a făcut foc. I-a luat-o şi i-a pus în braţe o carte ilustrată pentru învăţat limba engleză. Drept răzbunare, Nobuko a mâzgălit cu pastel albastru chipul prinţesei care apărea pe una din pagini.

Etsuko aştepta cu un mic fior să audă ţipetele găinii gâtuite în timp ce ştergea una câte una tăviţele lăcuite scoase din dulap. Sufla peste ele ca să le aburească şi le lustruia cu cârpa. Lacul de culoarea chihlimbarului se aburea, apoi imediat se limpezea, oglindindu-i chipul. În timp ce repeta neliniştită această mişcare, Etsuko îşi imagina cum e gâtuită găina în şopron.

Şopronul se afla lângă uşa din spate de la bucătărie. Doamna Okura cea crăcănată a intrat în el bălăbănind în mână o găină. Razele soarelui scăldau pe jumătate interiorul şopronului, făcând ca ungherele în care lumina nu pătrundea să pară şi mai întunecoase. După lucirile slabe de oţel ghiceai locul unor sape şi hârleţe proptite prin spate. Două sau trei obloane putrezite erau sprijinite de perete. înăuntru se mai zăreau un coş de nuiele şi un pulverizator cu soluţie de piatră vânătă pentru stropit pomii. Doamna Okura s-a aşezat pe un scaun mic şi strâmb şi a prins bine între genunchii ei noduroşi aripile găinii care se zbătea. În acel moment i-a observat în pragul uşii pe cei doi copii care se ţinuseră după ea şi îi urmăreau cu interes fiecare mişcare.

— Nu e voie aici, domnişoară! O să vă certe mama. Hai, plecaţi! Copiii n-au ce vedea aici.

Găina a cotcodăcit. Auzind-o, celelalte păsări din coteţ au început şi ele să facă zarvă.

Cu ochii scânteind din penumbra care îi învăluia, Nobuko şi micul Natsuo, agăţat de mâna ei, urmăreau cu răsuflarea tăiată cum doamna Okura se aplecase peste găina care se zbatea din tot corpul şi se pregătea să-i apuce gâtul cu ambele mâini...

Într-un final, Etsuko a auzit ţipătul găinii - nedumerit, repezit, nesigur, dar slobozit din toate puterile şi plin de frustrare.

Până în jur de ora patru, Yakichi a reuşit să-şi ascundă nerăbdarea şi să nu lase să se vadă că era sătul de aşteptare. Pe măsură ce se adâncea umbra arţarilor din curte, neliniştea a început să se citească făţiş pe chipul său. A început să fumeze neobişnuit de mult. Apoi s-a ridicat deodată şi a plecat precipitat să-şi găsească de lucru prin livada de peri.

Ca să-l ajute cu ceva, Etsuko s-a dus până la poarta cimitirului, unde se termina şoseaua, să vadă dacă nu cumva se apropia vreo maşină de lux în direcţia lor. Sprijinită de o traversă a podului, se uita la şoseaua care se întindea în zare.

Privind de aici, din locul în care se termina betonul, la şoseaua care şerpuia printre holde bogate de orez, în curând gata de recoltă, lanuri de porumb cu şirurile lor drepte, păduri înțesate cu mlaştini, şine de cale ferată, uliţe şi pârâuri, Etsuko a simțit un val de ameţeală. Imaginea unei maşini de lux care să apară pe acest drum şi să se oprească la picioarele ei îi părea ruptă de orice realitate. Ar fi fost mai degrabă un miracol. Aflase de la copii că pe la amiază două sau trei maşini se opriseră acolo. Însă acum nu se vedea nici urmă de ele.„Aşa e, azi e Ziua Echinocţiului! Şi noi ce-am făcut? Am fost atât de ocupaţi de cu dimineaţă să facem prăjituri de orez, să le punem în cutii şi să le ascundem în dulapuri ca să nu dea de ele copiii, încât nimeni nu şi-a mai adus aminte. Eu am făcut o plecăciune în faţa altarului, dar altfel doar am aprins tămâie, aşa cum facem în fiecare zi. Toată ziulica ne-am îngrijit de cei vii, aşteptând de ne-a ieşit pe nas să vină musafirii, şi nimeni nu s-a mai gândit la cei morţi."

O familie care fusese să viziteze mormintele ieşea acum gălăgioasă pe poarta cimitirului. Era un cuplu obişnuit, de vârstă mijlocie, însoțit de patru copii, printre care o elevă. Copiii nu se ţineau în grup, ci rămâneau tot timpul în urmă sau o luau la goană înainte. Privindu-i

mai bine, Etsuko a observat că se jucau prinzând lăcuste din scuarul rotund, în jurul căruia întorceau maşinile. Câştiga cel care izbutea să prindă cele mai multe lăcuste fără să calce pe gazonul din scuar. Umbrele înserării cuprindeau treptat firele de iarbă. Şi în cimitirul care se întindea dincolo de poartă, tufişurile şi pâlcurile de copaci se îmbibau încet în umbră, aşa cum vata absoarbe lichidul. Doar pe porţiunea de cimitir de pe coasta dealului din depărtare încă mai cădea lumina asfinţitului, pietrele de mormânt şi tufele perene strălucind în bătaia ultimelor raze de soare. Povârnişul acela arăta ca un chip scăldat într-o lumină blândă.

Etsuko i-a găsit ridicoli pe cei doi adulţi care mergeau alături vorbind şi zâmbind, fără să se sinchisească de copii. Modul ei romanesc de a privi lucrurile o facea să creadă că soţul îşi înşală negreşit soţia, soţia negreşit suferă şi că, ajunşi la o anumită vârstă, se satură unul de altul şi nu-şi mai vorbesc, ori se urăsc reciproc şi nu-şi mai vorbesc. Şi totuşi, atât acest domn îmbrăcat intr-un sacou elegant în dungi şi pantaloni, cât şi soţia sa în costum lila, fluturând în mână o sacoşă din care se iţea un termos, nu aveau nimic de-a face cu romanescul. Erau genul de oameni care transformă poveştile acestei lumi într-un simplu subiect de conversaţie după masă şi apoi le dau cu totul uitării.

Ajunşi lângă pod, cei doi şi-au strigat copiii, apoi s-au uitat neliniştiţi înainte şi înapoi la drumul pe care nu se vedea nici ţipenie de om. Apropiindu-se de Etsuko, bărbatul a întrebat-o politicos:

— Fiţi amabilă, ştiţi cumva cum se ajunge de aici la gara Okamachi, de pe linia Hankyu?

Cât timp Etsuko le-a explicat cum s-o ia pe scurtătură printre câmpurile de orez şi prin cartierul de locuinţe sociale, cei doi au ascultat-o cu ochii mari, vrăjiţi de limbajul ei rafinat de Tokyo. Cei patru copii s-au adunat şi ei în jurul lor, zgâindu-se la Etsuko. Un băieţel de vreo şapte ani a întins încet pumnul strâns către ea, apoi l-a slăbit uşor.

— Ia uite! a zis el.

Prin cuşca micului său pumn se vedea o lăcustă verzuie, chircită. În spatele degetelor, insecta îşi întindea şi îşi strângea picioarele alene.

Deodată fata cea mare i-a tras o palmă peste mână, de jos în sus, făcându-l să-şi desfacă pumnul fără să vrea. Eliberată, lăcusta a tâsnit si din două salturi s-a făcut nevăzută prin iarba de la marginea drumului.

Între cei doi fraţi a izbucnit cearta. Părinţii i-au dojenit râzând. Cu toţii şi-au plecat capul respectuos, apoi şi-au continuat marşul domol, îndepărtându-se pe poteca năpădită de iarbă.

Etsuko s-a răsucit deodată ca să vadă dacă nu cumva în spatele ei apăruse maşina pe care o tot aştepta familia Sugimoto. Însă pe şosea, cât vedeai cu ochii, nu se zărea nici urmă de maşină. Drumul se întuneca tot mai mult, cufundat în umbra înserării.

Musafirul nu s-a ivit nici până la ora de culcare. Copleşită de atmosfera apăsătoare, familia nu avea încotro decât să-l imite pe Yakichi, iritat şi mut, şi să se comporte de parcă oaspetele încă mai putea să sosească.

De când venise Etsuko aici, nici un alt eveniment nu mai fusese aşteptat cu atâta înfrigurare de întreaga familie. Poate că uitase, dar Yakichi nu suflase o vorbă în legătură cu Ziua Echinocţiului. El aştepta şi tot aştepta, zbătându-se între speranţă şi deznădejde, aşa cum odinioară Etsuko aşteptase în van să-i vină soţul acasă, abandonată de toţi şi de toate.

„O să apară el. Mai e timp să vină."

Acestea sunt cuvinte pe care ţi-e şi teamă să le rosteşti. Odată ce le-ai spus, ai senzaţia că, de fapt, chiar n-o să mai vină.

Etsuko înţelegea bine prin ce trecea Yakichi, dar nu credea că speranţele care îi însufleţiseră lui întreaga zi erau legate de simpla ocazie de a se înălţa pe scara socială. Ceea ce ne răneşte pe noi mai profund nu este să fim înşelaţi de lucrurile pe care le aşteptăm încrezători, ci să fim înşelaţi de cele pe care ne străduim să le bagatelizăm. Acestea sunt ca un pumnal înfipt în spate.

Yakichi regreta că îi arătase telegrama membrului de la cooperativă. Aşa le dădea ocazia să-l eticheteze drept un om „dat uitării". Bărbatul insistase că vrea să-i arunce măcar o privire ministrului şi zăbovise la familia Sugimoto până la ora opt seara, dând atent câte o mână de ajutor. Şi astfel asistase la tot — neliniştea lui Yakichi, vorbele înţepătoare ale lui Kensuke, pregătirile de întâmpinare ale întregii familii, noaptea care se apropia, îndoielile, speranţele care începeau să se destrame.

Din evenimentele acelei zile, Etsuko a învăţat o lecţie, şi anume să nu mai aştepte nimic. În acelaşi timp, eforturile disperate ale lui Yakichi de a nu se lăsa rănit de aşteptări înşelate au trezit în ea, pentru prima dată de când sosise în Maidenmura, un straniu sentiment de afecţiune faţă de el. Poate că telegrama aceea fusese scrisă în glumă de unul dintre numeroşii cunoscuţi ai lui Yakichi din Osaka, la vreo petrecere, mânat de beţie.

Etsuko s-a purtat faţă de el cu o blândeţe degajată, cu o intimitate discretă, atentă să nu fie interpretată drept compasiune.

După ce a bătut ora zece, demoralizat, Yakichi s-a gândit pentru prima oară la Ryosuke cu o teamă umilitoare. În suflet i-a încolţit pentru prima oară sentimentul de vinovăţie. Era o senzaţie care devenea tot mai intensă. Pe măsură ce o încerca, îi lăsa pe limbă un gust dulce-amar, care îi tot dădea ghes. Drept dovadă, în seara aceea Etsuko îi părea mai frumoasă ca niciodată.

— Uite în ce zarvă am petrecut toată Ziua Echinocţiului! spuse Yakichi. Ce-ai zice să mergem împreună la Tokyo la comemorarea morţii lui, să-i vizităm mormântul?

— Chiar vrei să mergem? întrebă Etsuko pe un ton plin de bucurie, apoi adăugă după câteva clipe: Tată, nu-ţi face griji în privinţa lui Ryosuke. El n-a fost al meu nici când era în viată.

Au urmat apoi două zile de ploaie neîncetată, care i-a ţinut în casă. În a treia zi, pe douăzeci şi şase septembrie, s-a înseninat. Întreaga familie a fost ocupată de cu dimineaţă cu rufele care se adunaseră la spălat.

Punând la uscat ciorapii cârpiţi ai lui Yakichi (s-ar fi supărat dacă îi

cumpăra alţii noi), Etsuko a început deodată să se întrebe ce se alesese de cei pe care i-i dăruise lui Saburo. Când îl văzuse de dimineaţă, era tot cu picioarele goale în încălţările lui jerpelite. Îi dăduse bineţe politicos, cu un zâmbet parcă puţin mai cald. O mică tăietură, probabil de la iarbă, se zărea pe glezna lui printr-o gaură de la pantof.

„Poate că îi păstrează pentru vreo ocazie. Nu sunt neapărat lucruri scumpe, dar cine ştie ce e în mintea unui băiat de la tară..."

Etsuko nu putea să-l întrebe de ce nu purta şosetele.

Între crengile celor patru fagi falnici din faţa bucătăriei erau întinse frânghii, acoperite în întregime cu rufe puse la uscat. Rufele fluturau în bătaia vântului de apus care sufla prin păduricea de castani. Legată, Maggie se tot foia şi lătra din când în când la jocul umbrelor albe de deasupra capului. După ce a terminat de întins rufele, Etsuko a dat o roată printre ele. Deodată, o pală puternică de vânt a umflat un şorţ alb, ud, şi i l-a lipit de obraz. Palma aceea înviorătoare a îmbujorat-o.

Oare unde era Saburo?

Etsuko a închis ochii şi a rememorat imaginea gleznei lui murdare şi tăiate, pe care o văzuse de dimineaţă. Micile lui năravuri, zâmbetul lui, sărăcia lui, hainele lui zdrenţuite, toate îi plăceau lui Etsuko. Sărăcia lui adorabilă! Asta îi plăcea ei mai ales. Pentru ea, sărăcia juca acelaşi rol pe care îl joacă sfiala unei fecioare în ochii bărbatului.

„Cine ştie, poate stă cuminte la el în cameră, cufundat într-o carte cu povestiri."

Etsuko a traversat bucătăria, ştergându-şi mâinile ude pe şorţ. Lângă intrarea din spate se afla un coş de gunoi. Era un butoi în care Miyo arunca mereu resturile de peşte şi legumele stricate. Când se umplea, îl deşertau în groapa de gunoi în care făceau îngrăşământ.

În butoi, Etsuko a observat ceva neaşteptat. S-a oprit. De sub legumele veştede şi oasele de peşte se zărea o bucată de material nou, viu colorat. Era un bleumarin care îi părea cunoscut. Şi-a strecurat uşor degetele şi a scos obiectul. Erau nişte şosete. De sub perechea bleumarin a apărut şi cea maro. Din forma lor se vedea că nu fuseseră încălţate

niciodată. Încă aveau eticheta de la magazin capsată pe ele.

Etsuko a rămas o vreme înmărmurită în faţa acestei descoperiri neaşteptate. Şosetele i-au alunecat dintre degete şi au aterizat pe resturile din butoi. După două sau trei minute, s-a uitat împrejur, apoi le-a ascuns în grabă sub frunzele îngălbenite şi oasele de peşte, ca o femeie care îşi îngroapă fătul avortat. S-a spălat apoi pe mâini. Cât timp s-a spălat şi şi-a şters din nou mâinile de şorţ, cu grijă, s-a tot gândit, dar nu reuşea să-şi adune gândurile. Înainte să apuce s-o facă, a cuprins-o o mânie care nu mai avea nevoie de nici o explicaţie şi care i-a dictat acţiunile.

Când a văzut-o pe Etsuko apărând în faţa ferestrei boltite, Saburo, care tocmai dădea să se schimbe în hainele de lucru în camera lui de trei *tatami,* s-a aşezat în grabă într-o poziţie respectuoasă, continuând să-şi încheie nasturii de la cămaşă. Avea manşetele încă descheiate. I-a aruncat lui Etsuko o privire fugară, dar aceasta tot nu spunea nimic. Saburo şi-a încheiat nasturii de la manşete. Ea încă tăcea. Expresia încremenită de pe chipul ei l-a surprins.

— Şosetele pe care ţi le-am dat, vrei, te rog, să mi le arăţi?

Etsuko a spus aceste cuvinte pe un ton delicat, dar cine o auzea detecta în el un surplus neliniştitor de blândeţe. Era supărată. Deşi nu-i cunoştea încă bine motivele, Etsuko mărise, amplificase această supărare născută din întâmplare într-un ungher al emoţiilor sale. Altfel n-ar fi putut să-i pună o astfel de întrebare. Pentru ea, mânia era doar o emoţie intensă, abstractă, născută din necesitatea momentului.

În ochii negri ai lui Saburo, ca de căţeluş, s-a zărit o undă de nelinişte. Şi-a descheiat nasturii de la manşeta stângă, apoi i-a încheiat la loc. De data aceasta, el era cel care rămânea tăcut.

— Ce e? De ce taci?

Etsuko şi-a sprijinit braţele de pervazul ferestrei şi l-a privit batjocoritor. Era furioasă, dar savura bucuria fiecărei clipe. Ce lucru neaşteptat! Aşa ceva nu-şi imaginase vreodată. Să poată ea să privească gâtul acesta zvelt şi negricios, plecat în faţa ei, pielea aceasta proaspăt bărbierită, cu atâta lăcomie, plină de triumf. Fără să-şi dea seama, în

glasul ei s-a strecurat o notă mângâietoare.

— Stai liniştit, nu trebuie să te sperii aşa. Le-am văzut aruncate la gunoi, atâta tot. Tu le-ai aruncat?

— Da, eu, răspunse Saburo fără şovăială.

Răspunsul său i-a dat de gândit lui Etsuko.

„Protejează pe cineva. Dacă nu, s-ar fi simţit măcar o urmă de ezitare."

Deodată, Etsuko a auzit în spatele ei nişte suspine. Era Miyo, care plângea cu faţa îngropată într-un şorţ din serj cenuşiu şi vechi, prea mare pentru statura ei. O auzea bălmăjind, printre suspine:

— Eu le-am aruncat! Eu le-am aruncat!

— Ce spui? De ce plângi? o întrebă Etsuko şi îşi întoarse deodată privirea către Saburo.

În ochii lui a citit nelinişte si dorinţa de a-i vorbi lui Miyo. Această descoperire a făcut-o pe Etsuko să-i smulgă lui Miyo şorţul de pe faţă cu un gest aproape brutal.

Chipul ei roşu şi înspăimântat s-a ivit din spatele şorţului. Era chipul banal al unei ţărăncuţe. Pătat cum era de lacrimi, părea mai degrabă urât — obraji ca nişte fructe coapte de *kaki,* umflaţi şi roşii, gata să plesnească la cea mai mică împunsătură, sprâncene subţiri şi rare, ochi mari, insensibili şi inexpresivi, nas banal. Doar forma gurii o irita puţin. Etsuko avea buzele mai subţirele. Însă buzele acestea care străluceau umezite de lacrimi şi de nasul care îi curgea, care tremurau printre suspine, erau mărginite de un puf ca de piersică şi aveau o grosime perfectă, ca o perniţă de ace roşie si frumoasă.

— Spune-mi de ce! Nu mă interesează că le-ai aruncat, te întreb doar pentru că nu înţeleg motivul.

— Stiţi...

Saburo i-a tăiat vorba lui Miyo. Iuţeala cu care vorbea acum făcea ca felul în care se purta de obicei să pară fals.

— De fapt, eu le-am aruncat, doamnă. M-am gândit că le prăpădesc pe mine, aşa că le-am aruncat. Eu am făcut-o, doamnă.

— Nu mai spune lucruri care n-au nici o logică!

Miyo şi-a închipuit că purtarea lui Saburo avea să ajungă la urechile lui Yakichi, care sigur avea să-l pedepsească. Nu-l mai putea lăsa pe Saburo s-o apere, drept care l-a întrerupt.

— Eu le-am aruncat, doamnă. Saburo mi-a zis că le-a primit de la dumneavoastră şi mi le-a arătat. Eu am fost foarte suspicioasă şi i-am zis că doamna nu i-ar da aşa ceva, pur şi simplu. Saburo s-a supărat şi a zis că „bine, atunci ţi le dau ţie“, după care le-a lăsat şi a plecat. Iar eu le-am aruncat, fiindcă femeile nu poartă şosete bărbăteşti.

Miyo şi-a ridicat din nou şorţul şi şi-a ascuns faţa în el. Ce spusese ea avea sens — cu excepţia acelei drăgălaşe explicaţii forţate, cum că „femeile nu poartă şosete bărbăteşti".

Înţelegând despre ce era vorba, Etsuko a spus apatic:

— Stai liniştită. N-ai de ce să plângi. Dacă te vede Chieko, cine ştie ce-o să creadă. Nu e cazul să facem atâta tărăboi pe seama unor şosete. Hai, şterge-ţi lacrimile!

Etsuko evita intenţionat să se uite la Saburo. A luat-o pe Miyo după umeri şi a plecat cu ea. Îi privea cu atenţie umerii, ceafa uşor murdară şi părul neîngrijit .

„O femeie ca asta! Tocmai una ca ea!“

Printre crengile fagilor care împânzeau bolta senină de toamnă au răzbătut ţipetele primului sfrâncioc al anului. Distrasă de ele, Miyo a călcat într-o băltoacă rămasă de la ultima ploaie şi a împroşcat cu noroi poalele chimonoului lui Etsuko.

— Aaa! a exclamat Etsuko şi i-a dat drumul lui Miyo.

Miyo s-a ghemuit deodată la pământ ca un câine şi a început să-i cureţe atent chimonoul lui Etsuko cu şorţul de serj cu care tocmai îşi ştersese lacrimile.

Etsuko stătea tăcută, lăsând-o s-o şteargă. În gestul ei de devotament mut a surprins nu atât vicleşugul înduioşător al unei ţărăncuţe, cât mai degrabă o ostilitate politicoasă, îmbufnată.

Iar într-o bună zi, Etsuko l-a văzut pe Saburo încălţat cu şosetele,

zâmbindu-i inocent de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Etsuko îşi găsise raţiunea de a fi.

Din ziua aceea şi până la neplăcutul incident de pe zece octombrie, din ziua festivalului de toamnă, Etsuko a trăit cu un scop.

Ea nu îşi căuta salvarea şi prin urmare era straniu ca înlăuntrul ei să prindă fiinţă o raţiune de a fi.

E simplu să gândeşti că viaţa nu merită trăită şi, tocmai de aceea, celor înzestraţi cu o sensibilitate acută le e cu atât mai dificil să nu se gândească la acest lucru. Pentru Etsuko, tocmai această dificultate stătea la temelia fericirii sale. Însă, prin „raţiune de a fi", ea nu înţelegea ce înţelege restul lumii. Noi bâjbâim să găsim un sens vieţii noastre, dar continuăm să o trăim şi fără să-l fi găsit; dacă dorinţa de a împăca această dualitate descifrând sensul pe care l-am găsit reprezintă chintesenţa vieţii noastre, atunci raţiunea de a fi nu e nimic altceva decât iluzia acestei împăcări, mereu prezentă în faţa ochilor noştri, o iluzie născută din încercarea de a descifra ceva ce nu poate fi încă descifrat. Pentru Etsuko, această accepţiune a termenului nu avea nici un fel de legătură cu ea. Judecata ei, care facea o distincţie clară între imaginaţie şi iluzie, încadra această „raţiune de a fi", care încolţise în ea ca o plantă stranie, cu totul neaşteptată, în domeniul imaginaţiei. Pentru Etsuko, imaginaţia era o primejdie cultivată cu pricepere, un zbor aventuros care respecta însă cu strictete destinaţia si ora de sosire. Ea avea un talent - asemănător cu iscusinţa cu care un vagabond striveşte păduchii, unul câte unul, până la ultimul - un talent care îi propulsa instantaneu imaginaţia şi cu ajutorul căruia îşi strângea arsenalul pe care îl folosea ca să nu se gândească la zădărnicia vieţii. Apoi lua toate acele lucruri înşelătoare care i se înfăţişau sub formă de speranţă şi le strivea cu râvnă. Aidoma unui portărel, imaginaţia ei răsturna speranţele cu fundul în sus şi le lipea pe spate ştampila „CONFISCAT". O înfocare mai mare de atât nu poate exista, deoarece singurul lucru care poate măcina înfocarea este chiar speranţa.

Aici, instinctul lui Etsuko semăna cu cel al unui vânător. Imediat ce

ochea de la distantă codita albă a unui iepure sălbatic ascuns într-un tufiş, simţurile i se ascuţeau, sângele începea să-i clocotească, muşchii îi zvâcneau, iar nervii i se încordau, ascuţiţi ca o săgeată care spintecă văzduhul. În zilele tihnite, când nu-şi găsise încă această raţiune de a fi, acest vânător fusese un cu totul alt om, care lenevea cât e ziua de mare, nedorindu-şi nimic altceva decât să moţăie la gura focului.

Unor oameni le e foarte simplu să trăiască, altora le e foarte dificil. Faţă de această nedreptate, care întrece până şi discriminarea rasială, Etsuko nu simţea nici un sentiment de revoltă. „Sigur că e mai bine să-ţi fie uşor, se gândea ea. Iar asta pentru că cei cărora le e uşor să trăiască nu folosesc asta ca scuză în viată. Însă cei cărora le e greu imediat o folosesc. O viaţă grea nu e deloc un lucru cu care să te făleşti. Într-un anume sens, priceperea noastră de a identifica toate dificultățile pe care le putem întâmpina ne ajută să ne facă viaţa la fel de uşoară cum este pentru alţii. Fără această abilitate, viaţa noastră ar fi ca un balon cu aer, lunecos, fără reazem, nici uşor şi nici greu. Este abilitatea care ne împiedică să o privim aşa, o abilitate despre care cei cărora le e simplu să nu vadă viaţa în acest fel nu ştiu nimic. Nu este o putere specială, ci o simplă necesitate zilnică. Cel ce înşală la cântarul vieţii, făcând-o să pară mai grea decât trebuie, îşi va primi pedeapsa în iad. Chiar şi fără asemenea înşelătorii, viaţa e ca un strai pe care nici nu-l băgăm de seamă. Doar cei bolnavi simt povara paltonului şi îi dor umerii. Eu una trebuie să îmbrac straie şi mai grele, pentru că sufletul meu s-a întâmplat să se nască şi să trăiască în ţinutul zăpezilor. Faptul că pentru mine viaţa e grea nu este decât o armură care mă protejează.”

Raţiunea ei de a fi o împiedica să vadă ziua de mâine, de poimâine sau întreg viitorul ca pe o povară. Toate acestea rămâneau la fel de grele, însă o schimbare subtilă în centrul ei de greutate o făcea să se îndrepte plutind către viitor. Iar aici nu era vorba nicidecum de speranţă.

Cât era ziua de lungă, Etsuko supraveghea mişcările lui Saburo şi Miyo. Oare nu cumva buzele lor se împreunau la umbra vreunui copac? Nu cumva noaptea odăile lor separate se uneau printr-un fir nevăzut?

Deşi o asemenea descoperire nu ar fi făcut decât să o chinuiască, nesiguranţa îi provoca şi mai multă suferinţă, drept care Etsuko era hotărâtă să nu se dea înapoi nici de la josnicii în căutarea dovezilor de iubire între cei doi. Înflăcărarea ei era o mărturie de necontestat a nemăsuratei patimi cu care omul se chinuieşte pe el însuşi. Enorma energie pe care ea o investea doar în a-şi înlătura orice speranţă putea fi considerată o reprezentare fidelă, la scară redusă, a existenţei umane, în forma în care ni se înfăţişează - fie ea fuzelată sau boltită ca un dom. Patima are formă fixă şi tocmai de aceea este mediul care reflectă atât de deplin existenţa umană.

Nimeni nu băga de seamă atenţia cu care Etsuko îi observa pe cei doi. Dimpotrivă, celorlalţi le părea mai calmă şi mai muncitoare ca de obicei.

Când nu erau acasă, Etsuko prindea momentul şi inspecta camera lui Saburo şi a lui Miyo, aşa cum şi Yakichi făcuse odinioară cu ea. Dar nu găsea nici o dovadă. Ei nu erau genul de oameni care să ţină un jurnal. Lor le lipsea iscusinţa de a scrie scrisori de dragoste, le era străină senzaţia aceea de dulce complicitate care te îndeamnă să consemnezi în memorie fiecare clipă, complicitate insuflată de iubire, în care prezentul ţi se arată împodobit deja cu frumuseţea amintirii. Cei doi nu lăsau în urmă nici un fel de consemnare sau dovadă. Când erau singuri, ei doar îşi uneau privirile, mâinile, buzele, pieptul... Şi apoi, da, probabil îşi împreunau şi... Ah! Cât de simplu! Ce gesturi directe, frumoase, abstracte! Fără trebuinţă de vorbe sau înţelesuri, ci doar cu atitudinea atletului pregătit să arunce suliţa, postură suficientă pentru a-şi atinge un scop simplu... Acele gesturi, acele fapte, ce traiectorie simplă, abstractă şi frumoasă urmau ele! Ce dovezi să lase ele în urmă? Ce rămâne din zborul unei rândunele care străbate într-o clipită întinsul câmpiei?

Reveria lui Etsuko îşi schimba deseori direcţia. În clipa în care se simţea culcuşită intr-un leagăn frumos care o purta prin întunericul cosmic dintr-o singură mişcare amplă, reveria o arunca în jetul sclipitor de apă al unei fântâni arteziene care îi zdruncina puternic leagănul.

În camera lui Miyo, Etsuko a găsit o oglinjoară ieftină pe suport de celuloid, un pieptene roşu, cremă ieftină, alifie mentolată, un singur chimono de stradă, din mătase aspră de Chichibu, cu imprimeu în zigzag, un brâu boţit, o jupă nouă-nouţă, o rochie de vară fără nici o formă şi un furou pentru ea (pe care Miyo le purta cu seninătate vara, când ieşea la cumpărături), o revistă veche pentru femei, cu paginile atât de răsucite, încât arătau ca nişte flori artificiale murdare, o scrisoare plângăreaţă de la o prietenă de la ţară, iar pe fiecare dintre ele, câte un fir sau două de păr roşcat.

În camera lui Saburo n-a găsit decât strictul necesar unei vieţi chiar şi mai simple.

„Să fie ei atât de atenţi la toate detaliile, încât eu chiar să nu găsesc nimic? Sau îmi scapă mie tocmai pentru că cercetarea mea e prea amănunţită, când dovada se află de fapt la vedere, în suportul cu scrisori, ca în *Scrisoarea pierdută* a lui Poe, pe care am citit-o de la Kensuke?"

Când a ieşit din camera lui Saburo, Etsuko a dat de Yakichi, venind către ea. Deoarece holul se termina chiar acolo, Yakichi nu avea alt motiv să se afle în acel loc decât dacă aceea era camera la care voia să ajungă.

— Aici erai? o întrebă Yakichi.

— Da, îi răspunse Etsuko fără să-i dea vreo explicaţie.

Mergând înapoi către camera lui Yakichi, deşi holul nu era deloc îngust, trupul lui bătrân s-a împiedicat stângaci de al ei. Parcă era un copil bosumflat care merge de mâna mamei şi care se împiedică fără motiv.

După ce au ajuns şi s-au aşezat, Yakichi a întrebat-o:

— Ce căutai la el în cameră?

— M-am dus să-i citesc jurnalul.

Yakichi a bolborosit ceva, apoi a tăcut.

Zece octombrie era ziua festivalului de toamnă în satele din zonă. Invitat de cei din Liga Tineretului, Saburo s-a pregătit şi a plecat înainte de apusul soarelui. La festival aglomeraţia era atât de mare, încât era

primejdios să umbli pe acolo cu un copil mic de mână. Ca să-i oprească pe Nobuko şi Natsuo, care voiau şi ei să meargă, Asako a rămas să aibă grijă de casă, alături de copii. După cină, Yakichi, Etsuko, Kensuke şi Chieko, împreună cu Miyo, au plecat la templul din sat, să asiste la festival.

Încă de la apusul soarelui tobele răsunau de pretutindeni. Alte sunete se împleteau cu ele, parcă strigăte, parcă glas de cântec, purtate de vânt. Aceste ţipete care lunecau peste câmpurile de orez, străpungând negura înserării, ca un cor de animale sau păsări de noapte care se strigă prin pădure, nu tulburau liniştea, ci mai degrabă o adânceau. Chiar şi în zonele nu prea îndepărtate de marile oraşe, nopţile la ţară rămân adânci. Se auzeau doar insectele, ici şi colo. După ce au terminat cu pregătirile de festival, Kensuke şi Chieko au deschis ferestrele de la etaj şi au stat o vreme să asculte sunetul tobelor care răzbătea din toate zările. Acelea trebuie să fie tobele de la templul Hachiman, din apropierea gării. Şi celelalte, de la templul din sat, unde aveau să meargă şi ei. Iar acelea veneau probabil de la primăria din satul vecin, unde copiii cu nasul acoperit cu pudră albă, după datină, primeau toba rând pe rând şi li se îngăduia să o bată. Sunetul ei, care trăda cea mai fragedă tinereţe, se oprea din când în când cu totul.

Cum se întreceau ei aşa să ghicească de unde veneau bătăile tobelor, ciondănindu-se ca doi tineri însurăţei, ai fi zis că auzeai replici dintr-o scenetă, nu conversaţia unui cuplu de treizeci şi şapte, treizeci şi opt de ani.

— Ba nu, astea vin dinspre Okamachi. Sunt tobele de la templul Hachiman, de la gară.

— Încăpăţânată mai eşti! Stai aici de şase ani şi tot nu ştii încotro e gara.

— Bine, atunci ia adu tu o hartă şi o busolă!

— Draga mea doamnă, aceste obiecte ne lipsesc aici.

— Da, eu sunt doamna, iar tu nu eşti decât bărbatul casei.

— Asta aşa e. Doar că nu oricine poate să devină doamna unui astfel

de bărbat. Majoritatea femeilor din lume sunt soţie de şef de oficiu, de negustor de peşte, de trompetist şi tot aşa. Tu eşti norocoasă. Soţia unuia care nu e decât bărbatul casei ocupă locul de frunte printre soţii. Ea e cea care deţine monopol complet asupra bărbatului. Un rang mai înalt nici că există pentru o femeie, nu?

— Nu asta am vrut să zic! Eu spuneam că eşti doar un sot banal.

— Banal? Minunat! Punctul suprem în care arta se întrepătrunde cu viaţa umană este tocmai banalul. A dispreţui banalul înseamnă a vrea ce nu poţi să ai, iar a te teme de el e o dovadă de imaturitate. Formele de haiku în stilul şcolii Danrin, dinainte de Basho, haikaiul cel banal de dinainte de Shiki, erau pline de vigoarea unei epoci în care estetica banalului încă nu pierise.

— Iar haikuurile tale sunt încununarea banalului.

Conversaţia a continuat la nesfârşit pe acest ton frivol, dar în ea se simţea o idee principală constantă, şi anume neţărmuritul respect pe care Chieko îl avea fată de „eruditia" soţului său. Cu un deceniu în urmă, un astfel de cuplu nu era deloc neobişnuit în rândul intelectualilor din Tokyo. Respectând această nobilă tradiţie şi în prezent, ei arătau ca o femeie cu o coafură demodată, care, ajunsă la ţară, se poartă de parcă ar fi încă în pas cu moda.

Kensuke şi-a aprins o ţigară şi s-a rezemat de pervazul ferestrei. Fumul pe care îl expira se împletea printre crengile arborelui de *kaki* de lângă geam, plutind prin aer ca un mănunchi de fire cărunte întinse pe suprafaţa apei.

— Tata tot n-o fi gata? a întrebat el după o vreme.

— Etsuko e cea care nu e gata. Tata probabil c-o ajută să-şi lege brâul. Poate n-o să mă crezi, dar să ştii că dânsul îi leagă până şi şnurul de la jupă. Când trebuie ea să se schimbe, mereu se încuie împreună în cameră şi, cât o ajută să se îmbrace, stau şi şuşotesc între ei, aşa că îţi imaginezi cât timp le ia...

— Grozavă distracţie şi-a găsit şi tata, la vârsta lui.

Conversaţia lor s-a îndreptat în mod firesc şi către Saburo, iar cei doi

au ajuns la concluzia că Etsuko se mai liniştise în ultima vreme şi că îşi luase gândul de la el. Uneori, bârfa urmează o direcţie mai dreaptă decât adevărul, iar adevărul e mai mincinos decât bârfa.

Drumul către templu ducea prin crângul din spatele casei. La răspântia de la care se ajungea la pădurea de pini, unde fuseseră în primăvară să admire florile de cireş, o apucai în cealaltă direcţie, mergeai o vreme, treceai pe lângă mlaştini pline de pipirig şi castane-de-baltă, apoi coborai un povârniş la poalele căruia erau rânduite câteva case. Templul se afla pe costişa de pe partea cealaltă a satului.

Miyo mergea în faţă cu un felinar de hârtie în mână, iar în spate venea Kensuke, care lumina drumul cu o lanternă. La răspântie s-au întâlnit cu Tanaka, un ţăran simplu şi cinstit. Mergea şi el la festival, aşa că li s-a alăturat în coada şirului. Avea la el un fluier la care cânta în timp ce mergea. Melodia cântată surprinzător de iscusit răsuna melancolic tocmai prin vioiciunea ei, ceea ce facea ca alaiul condus de felinarul de hârtie să rămână tăcut ca un cortegiu funerar. Ca să mai însufleţească atmosfera, Kensuke a început să bată ritmic din palme, iar ceilalţi i s-au alăturat. Sunetul bătăilor reverbera sec pe suprafaţa mlaştinilor.

— De aici tobele se aud mai încet, zise Yakichi.

— E din cauza reliefului, răspunse Kensuke din spate.

În acel moment, Miyo s-a împiedicat şi era gata- gata să cadă, drept care Kensuke a trecut în faţă şi i-a luat felinarul. Nu puteau s-o lase pe fata asta bleagă să-i conducă. Pentru că se trăsese la marginea potecii, ca să-i facă loc lui Kensuke să treacă, Etsuko a observat îndeaproape momentul în care Miyo i-a înmânat felinarul. Poate era din pricina luminii, dar chipul ei părea uşor palid. În ochi nu i se vedea nici o licărire. Parcă şi răsuflarea îi era cumva îngreunată. În ultima vreme, ochii lui Etsuko căpătaseră dibăcie să facă astfel de observaţii cu iuţeală şi reuşiseră s-o cerceteze pe Miyo de la brâu în sus în scurta clipă în care felinarul a luminat-o, trecând dintr-o mână în alta.

Însă această observaţie a fost uitată pe loc. Coborând povârnişul, au dat de casele împodobite la streşini cu felinare mari pentru festival şi au

slobozit strigăte de admiraţie văzând cât de frumos luminau.

Pesemne că oamenii erau plecaţi la festival, pentru că satul pustiu, luminat doar de felinare, era cufundat într-o linişte deplină. Membrii casei Sugimoto au traversat podul de piatră peste pârâul care străbătea satul. Gâştele, care ziua se scăldau aici, au început deodată să ţipe din coteţe, speriate de zgomotele lor. Yakichi a remarcat că ţipetele lor semănau perfect cu ale unui bebeluş care plânge noaptea şi toţi s-au amuzat, gândindu-se la Natsuo şi la indolenta lui mamă.

Etsuko s-a uitat la Miyo, gătită în chimonoul ei bun cu imprimeu în zigzag, atentă ca nu cumva să-i scape vreo privire tăioasă. Ea nu de familia Sugimoto se ferea, ci îi era teamă ca nu cumva Miyo, surprinzând o astfel de privire, să-i adulmece gelozia. Se simţea umilită numai la gândul că o asemenea ţărăncuţă bleagă putea să-i ghicească gelozia. În seara aceea, poate din cauza chipului ei palid sau a chimonoului din mătase de Chichibu, Miyo părea mai frumuşică.

„Cum a ajuns lumea de azi! îşi zise Etsuko. Cel puţin cât eram eu copil, servitoarele nu aveau voie să poarte altceva decât chimonouri în dungi. Să te găteşti, ca servitoare, în chimonouri alese însemna să încalci tradiţia, să scuipi pe rânduiala lumii. Biata mea mamă ar fi dat afară o asemenea femeie neruşinată înainte să apună soarele. “

Privind de jos în sus şi de sus în jos, discriminarea socială poate să ia cu succes locul geloziei. O dovadă clară în acest sens era faptul că, faţă de Saburo, Etsuko nu avea niciodată astfel de idei învechite, cum ar fi diferenţa de clasă.

Etsuko purta un chimono imprimat cu crizanteme, cum nu prea vezi pe la ţară, peste care îmbrăcase un *haori*[14] negru, croit mai scurt. Mirosul preţiosului ei parfum Houbigant plutea uşor în jurul ei. Parfumul acesta, nepotrivit pentru un festival de la ţară, era în mod clar menit pentru Saburo. Neştiind acest lucru, Yakichi îl pulverizase până şi pe ceafa ei, plecată în faţă. Puful aproape invizibil care îi acoperea pielea, strălucind

[14] Haină tradiţională cu aspect formal.

în culoarea perlei sub stropii mărunţi de parfum, era de o frumuseţe fără seamăn. Pielea ei fusese dintotdeauna fină. Porţiunea aceasta de piele fină, oferită din belşug lui Yakichi, şi cea zdravănă de pe degetele lui osoase şi pline de pământ, deşi formau un contrast puternic, se uneau fără nici o urmă de teamă, iar mâinile lui pline de noroi se plimbau fără oprelişti peste tot, până la sânul ei parfumat. Prin acest contrast, Yakichi avusese pentru prima dată sentimentul liniştitor că o posedă cu adevărat.

Când au cotit pe uliţa de lângă punctul de distribuţie a orezului, i-a izbit deodată mirosul neplăcut al unei lămpi cu carbid, iar la lumina ei au dat, în sfârşit, cu ochii de forfota târgului de noapte. La una din tarabe se vindeau dulciuri. La alta, morişti făcute dintr-un mănunchi de paie, în care era înfipt un băţ. Lângă taraba cu umbrele înflorate din hârtie, se vindeau artificii — deşi nu era vremea lor —, cărţi de joc pentru copii şi baloane. Când începeau festivalurile, aceşti negustori cumpărau de la magazinele cu dulciuri din Osaka marfă rămasă nevândută, la preţ mic, şi, cu butoiaşul de aluminiu agăţat de umăr cu o curea, hoinăreau prin gara Hankyu Umeda, întrebând pe cine se nimerea dacă ştiau în preajma cărei gări se organiza în ziua aceea vreun festival. Cei care ajungeau la templul Hachiman de la gara Okamachi şi vedeau că locurile bune erau deja ocupate alegeau a doua variantă, şi anume templul din sat, unde soseau în grupuleţe, călcând abătut şi resemnat, cu visele de câştiguri măreţe pe jumătate spulberate. Aşa se face că majoritatea negustorilor de aici erau bătrâni şi bătrâne.

Copiii formaseră un cerc în jurul unor maşinuţe care mergeau urmând un traseu elipsoidal. Grupul Sugimoto a dat roată pe la fiecare tarabă în parte. La un moment dat au început o dispută dacă să-i cumpere sau nu lui Natsuo o maşinuţă de cincizeci de yeni.

— E prea scump. Iese mai ieftin dacă ia Etsuko de la Osaka, când s-o mai duce. Iar pe la tarabele astea oricum se vinde marfă proastă, pe care azi o iei, mâine se strică.

Cum Yakichi îşi rostise concluzia în gura mare, vânzătorul de la taraba cu jucării l-a sfredelit cu privirea. Yakichi i-a întors o căutătură

tăioasă. Până la urmă, Yakichi a fost cel care a câştigat duelul. Îmbătat de triumf ca un copil, l-a lăsat în urmă pe bătrânul care intrase la loc în vorbă cu copiii, a trecut pe sub un *torii* şi a început să urce treptele de piatră.

Adevărul era că preţurile în Maidenmura erau mai mari decât în Osaka. Din Maidenmura cumpărau doar cele strict trebuincioase şi nimic altceva. De pildă, îngrăşămintele din excremente umane. Se spunea că „rahatul de la Osaka face toţi banii", si iarna căruţa se dădea cu două mii de yeni. Existau ţărani care îl aduceau de la Osaka în căruţa trasă de boi si de la care Yakichi cumpăra fără nici o tragere de inimă. În excrementele de la Osaka se regăseau materii prime de mai bună calitate decât cele din părţile locului, drept care era de aşteptat ca îngrăşământul să dea roade bune.

Când au început să urce treptele de piatră, un val de vuiete s-a năpustit asupra lor. Deasupra scărilor, scântei dănţuiau în văzduhul nopţii, iar un amalgam de urale si trosnete de lemn de bambus le-a asaltat urechile. Ramurile unui cedru bătrân se vedeau luminate necruţător de flăcări.

— Dacă urcăm pe aici, nu ştiu dacă ajungem la templu, zise Kensuke.

Ajunşi la jumătatea treptelor de piatră, au luat-o pe alături, pe o cărare întortocheată care ocolea până în spatele sălii de cult. Când au ajuns acolo, nu Yakichi era cel care rămăsese vizibil fără răsuflare, ci Miyo. Îşi freca neliniştită obrajii palizi cu palmele ei mari.

Partea din faţa sălii de cult era ca puntea unui vas de război care se avânta cu prora într-o vâltoare de focuri şi de strigăte. Neîndrăznind să intre în vâltoare, femeile şi copiii rămăseseră deoparte şi priveau de sus tumultul din curte. Scara şi parapetul de piatră abia dacă reuşeau să-i protejeze de toată agitaţia. Erau tăcuţi, dar aveau si de ce să fie. Umbrele focului si umbrele oamenilor care le treceau prin faţă, blocându-le priveliştea, se perindau cu iuţeală peste capetelor lor, peste mâinile lor sprijinite de parapet şi peste treptele de piatră.

Când şi când, focurile se înteţeau puternic, văpăile muşcând parcă din văzduh. Atunci, chipurile spectatorilor — printre care se numărau deja şi cei din grupul Sugimoto - căpătau reflexe însufleţite, iar sfoara veche cu care se trage clopotul, atârnată sub streaşină templului, se colora într-un roşu de roibă, ca luminată de razele asfinţitului. Apoi umbrele se înălţau din nou şi înghiţeau sclipirea aceea efemeră, lăsând în urma lor, pe treptele din piatră, un grup de oameni întunecaţi şi posomorâţi, cufundaţi în tăcere.

— Asta e nebunie curată! Şi Saburo e acolo, printre ei, zise Kensuke ca pentru sine, privind la mulţimea care se îmbulzea şi se împingea sub ochii lui.

Uitându-se alături, a băgat de seamă că *haori*-ul lui Etsuko era puţin sfâşiat într-o parte, lucru pe care ea nu-l observase. În seara aceea, Etsuko parcă avea un farmec aparte.

— Etsuko, vezi că ai *haori*-ul rupt! îi spuse el, cu obiceiul lui de a comenta degeaba.

Tocmai în acel moment a izbucnit un nou val de strigăte, iar atenţionarea lui inutilă nu a mai ajuns până la urechile lui Etsuko. În lumina tragică a flăcărilor, profilul ei părea un pic mai aspru, mai solemn, mai necruţător.

Mulţimea din curte se îmbulzea necontenit, repezindu-se spre câte una dintre cele trei *torii.* Mişcările acestea, aparent neordonate, erau dictate de un cap de leu. Scrâşnind din dinţi si fluturându-si coama verde, leul alerga încolo şi-ncoace, despicând valurile de oameni. Era mânuit pe rând de trei tineri în *yukata*[15], care se umpleau numaidecât de sudoare şi erau nevoiţi să se schimbe între ei. Vreo sută de tineri alergau în urma leului, cu felinare albe de hârtie în mâini. Îl încercuiau şi o vreme se împingeau între ei, ciocnindu-se cu felinare cu tot. Într-un final, ca înfuriat, leul scăpa şi gonea către un alt *torii.* Cei o sută de tineri îl fugăreau din nou, ridicând în aer felinarele, câteva încă aprinse, fără să

---

[15] Chimono simplu şi lejer din bumbac, purtat atât de bărbaţi, cât şi de femei.

observe că mai toate erau rupte şi că mai rămăsese din ele doar mânerul. Iar în tot acest timp, ţipau din toţi rărunchii. În mijlocul curţii se înălţau ameninţător nişte pari din bambus, la baza cărora era aprins focul. Flăcările puternice cuprindeau lemnul, facându-l să trosnească aidoma unor petarde. De câte ori un par era cuprins de foc şi se prăbuşea, altul era ridicat în locul lui. Faţă de vâlvătaia aceasta nebună, focurile aprinse în cele patru colţuri ale curţii păreau chiar liniştite.

Sătenii, al căror trai nu avea nimic aventuros în el, întâmpinau curajos ploaia de scântei abătută asupra lor, îmbulzindu-se neobosit ca să privească mişcările impulsive şi violente ale tinerilor care alergau pe urma leului. Deşi aparent liniştită, în mulţimea aceasta se propagau unde compacte care îi împingeau periculos pe spectatorii din rândul din faţă către învălmăşeala tinerilor. Bătrâni cu evantaie în mână, însărcinaţi cu ordinea, se poziţionaseră între cele două grupuri şi strigau din toate puterile, pe de o parte incitându-i pe tineri, pe de alta direcţionând deplasarea spectatorilor.Privită de sus, de pe treptele de piatră, întreaga scenă te ducea cu gândul la un uriaş şarpe întunecat, cu sclipiri fosforescente, care se încolăcea în jurul unui rug în flăcări.

Ochii lui Etsuko erau aţintiţi asupra locului în care felinarele albe de hârtie se ciocneau violent. În mintea ei, nici Yakichi, nici Kensuke, nici Chieko şi nici Miyo nu mai existau. Simţurile ei înfierbântate, înceţoşate de beţie, îi spuneau că toate strigătele, frenezia, mişcarea aceasta cumplit de violentă, toate îl întruchipau pe Saburo. Trebuia să fie Saburo, se gândea ea. Risipa aceasta de forţă vitală clocotitoare îi apărea lui Etsuko ca ceva scânteietor. Mintea ei era purtată deasupra acestui haos ameninţător, topindu-se ca o bucată de gheaţă într-o oală de lut. Când şi când, îşi simţea chipul luminat necruţător de văpaia rugului si de focurile din colturile curţii. Acestea i-au amintit pe neaşteptate de explozia de lumină care năvălise pe uşile deschise ale spitalului, când scoseseră coşciugul soţului ei în ziua aceea de noiembrie.

Chieko şi-a dat seama că ochii lui Etsuko îl căutau pe Saburo. Nici nu-şi închipuia că ar fi căutat altceva. Cu bunătatea ei caracteristică,

Chieko a zis:

— Cât de interesant! Nu mergem şi noi? De aici parcă nici nu simţi cu adevărat că eşti la un festival barbar de la tară.

Văzând-o că-i face cu ochiul, Kensuke a ghicit intenţia ascunsă din spatele propunerii. Yakichi nu avea cum să dea curs invitaţiei, drept care, cu această mică răzbunare şi pe Yakichi, împuşcau doi iepuri dintr-un foc.

— Hai să ne facem curaj şi să mergem! Etsuko, nu vii si tu? Că tu eşti tânără.

Yakichi a făcut obişnuita lui mutră acră. Era grimasa plină de încredere a bărbatului care îi manipulează pe alţii printr-o simplă schimbare a expresiei. Pe vremuri, o astfel de mină era suficientă să determine un director să-şi dea demisia. Însă Etsuko a acceptat numaidecât, fără să-l privească.

— Bine, vin şi eu.

— Si tata? întrebă Chieko.

Fără să răspundă, Yakichi şi-a întors mutra acră către Miyo, dându-i de înţeles că trebuie să rămână acolo, alături de stăpânul ei.

— Vă aştept aici, să veniţi repede, zise el, fără să se uite la Etsuko.

Etsuko a coborât treptele de piatră, de mână cu Kensuke şi Chieko. Au intrat în mijlocul mulţimii fremătătoare de parcă ar fi plonjat în mare. Spectatorii de aici se mişcau mai liniştit decât păreau văzuţi de sus. Nu le-a fost deloc greu să treacă în faţă, străbătând masa de chipuri apatice, cu guri căscate.

Etsuko a auzit în apropiere lemnul de bambus aprins explodând violent, cu un ecou înviorător. În acele momente, orice sunet neplăcut i-ar fi părut proaspăt. Urechile ei delicate, care nu mai vibrau la lucruri mărunte şi care nu tânjeau decât după ceea ce ameninţa să-i spargă timpanele, ascultau cu atenţie ritmul unei emoţii înrădăcinate înlăuntrul ei.

Dezvelindu-şi deodată colţii aurii, capul de leu s-a îndreptat către alt *torii,* legănându-se pe deasupra capetelor. S-a creat numaidecât

haos, valurile de oameni despicându-se în lături. Ceva orbitor a trecut prin faţa ochilor lui Etsuko. Era grupul de tineri, dezbrăcaţi de la brâu în sus, pe trupurile cărora se răsfrângea lumina flăcărilor. Unii aveau părul răvăşit, alţii purtau bandane albe care fluturau în vânt, înnodate la spate. Răcnind ca nişte fiare, au trecut în galop prin faţa lui Etsuko, lăsând în urma lor un miros înăbuşitor. Trupurile lor castanii se ciocneau între ele, iar ecoul întunecat al cărnii dure care se izbea de carne dură şi scrâşnetul însufleţit al pielii lipindu-se şi desprinzându-se de altă piele au umplut văzduhul. Picioarele lor dezvelite se împleteau în întuneric într-o colcăială de nenumărate vietăti stranii. Mai ştia oare vreunul dintre ei care erau propriile lui picioare?

— Unde o fi Saburo? întrebă Kensuke. Aşa, dezbrăcaţi, nu-i mai deosebeşti unul de altul.

Ca să n-o piardă pe vreuna dintre ele, Kensuke îşi ţinea mâinile pe umerii soţiei şi ai cumnatei. Umărul lunecos al lui Etsuko dădea să scape de sub palma lui.

Măi, să fie! continuă el, răspunzându-şi singur. Abia când se dezbracă îţi dai seama cât de fragilă e individualitatea oamenilor. Aşa vezi şi că ar fi suficiente doar patru feluri de gândire: gândire de om gras, gândire de om slab, gândire de lungan şi gândire de bondoc. Si fetele, toate au doar doi ochi şi câte un nas şi-o gură. Nu e nimeni cu un singur ochi. Chiar şi chipul cu cele mai particulare trăsături nu serveşte decât să simbolizeze diferenţa dintre el şi altul. Dragostea nu înseamnă decât un simbol care iubeşte alt simbol. Iubirea carnală înseamnă anonimitate care iubeşte anonimitatea. O împerechere unisexuată între haos şi haos, impersonal şi impersonal. Fără masculinitate sau feminitate. Nu-i aşa, Chieko?

De data aceasta, până şi Chieko i-a răspuns printr-o grimasă iritată.

Etsuko a chicotit. Ce minte putea să aibă acest bărbat, care nu se abţinea să-i turuie încontinuu în ureche, de parcă era incontinent. Exact asta avea, „incontinenţă cerebrală”. Se scăpa pe el în modul cel mai jalnic. Gândurile lui erau la fel de caraghioase ca dosul lui. Însă cel mai

caraghios lucru era faptul că tempoul monologului său nu se potrivea defel cu urletele, forfota, mirosul, exaltarea, energia din jurul lor. Ce dirijor n-ar da afară din orchestră un asemenea muzician? Dar iată că există şi orchestre de periferie care merg aşa mai departe, acceptând distonanţa.

Etsuko a deschis larg ochii. Umărul ei a alunecat de sub palma lipicioasă a lui Kensuke.

Îl văzuse pe Saburo. Buzele lui tăcute erau acum larg deschise, slobozind urlete. Dinţii lui ascuţiţi, de un alb strălucitor, sclipeau în lumina flăcărilor.

Chiar si în ochii lui, neatintiti către ea, Etsuko vedea răsfrângându-se văpaia focului.

Capul de leu s-a înălţat din nou deasupra mulţimii părând că se uită mânios în jur, apoi şi-a schimbat deodată direcţia şi a plonjat direct în mijlocul spectatorilor, cu coama lui verde fluturând, galopând nebuneşte către poarta centrală a templului. Pe urmele lui au năvălit ca o avalanşă tinerii pe jumătate dezbrăcaţi.

Scăpate din frâul voinţei sale, picioarele lui Etsuko au pornit pe urma mulţimii. „Etsuko! Etsuko!" striga Kensuke din spate. Printre strigătele lui a auzit şi râsetul strident al lui Chieko. Nu s-a uitat înapoi. A simţit cum ceva dinlăuntrul ei se ridică din noroiul tulbure şi nesigur şi erupe cu o copleşitoare forţă fizică, trupească. Există momente în care credem că orice este posibil. În astfel de clipe întrezărim multe lucruri pe care oamenii obişnuiţi nu le pot vedea, lucruri care şi după ce au ajuns în străfundurile uitării revin iar şi iar la suprafaţă, ilustrându-ne din nou bogăţia incredibilă de suferinţe şi bucurii ale lumii. Nimeni nu poate evita aceste clipe fatidice şi prin urmare nimeni nu poate evita nenorocul de a fi văzut mai mult decât ochilor lui le e dat să vadă. În clipa aceea, Etsuko simţea că nu e lucru pe care să nu-l poată face. Obrajii îi ardeau ca focul. Împinsă de mulţimea cu chipuri şterse, a gonit împleticindu-se către poarta centrală până a ajuns în rândul din faţă. Evantaiul unuia dintre gardieni a lovit-o în piept, dar ea n-a simţit

nimic. Amorţeala şi euforia se luptau aprig înlăuntrul ei.

Saburo nu o observase. Spinarea lui splendidă, musculoasă şi uşor arsă de soare, era întoarsă către spectatorii care se îmbulzeau, iar chipul lui era aţintit către capul de leu din centru, urlând la el, aţâţându-l. Braţul lui zvelt ţinea sus felinarul deja stins, dar nemototolit şi rupt ca celelalte. Freamătul picioarelor sale se pierdea în întuneric, dar spatele lui se mişca ameţitor învăluit într-un dans nebun de lumini şi umbre, iar muşchii din jurul omoplaţilor îi zvâcneau ca nişte bătăi de aripi.

Degetele lui Etsuko tânjeau să-l atingă. Ce fel de dorinţă era aceasta nici ea nu ştia. În plan metaforic, spatele acela era pentru ea ca o mare adâncă, fără fund, în care îşi dorea să plonjeze. Se asemuia cu dorinţa celui care vrea să se omoare aruncându-se în gol, însă lucrul pe care îl aşteaptă cu nerăbdare nu este moartea, ci ceea ce vine după ea, orice ar fi acel lucru - ceva diferit, o lume diferită.

Deodată, în mijlocul mulţimii s-a creat un val puternic, care i-a împins pe toţi în faţă. Grupul de tineri dezbrăcaţi s-a retras în direcţie opusă, urmărind mişcările capricioase ale leului. Împinsă din spate, Etsuko s-a împiedicat şi era gata să cadă, dar s-a ciocnit de o spinare goală şi fierbinte ca focul, care venea din faţă. A întins mâinile şi s-a proptit de el. Era Saburo. Degetele ei au savurat atingerea trupului său, căldura lui maiestuoasă. Împinsă din nou din spate de mulţime, unghiile i s-au împlântat în carnea lui. Frenezia îl făcea să nu simtă nimic. În vânzoleala aceea nebună, nici nu încerca să afle cine era femeia care se sprijinea de el. Etsuko a simţit sânge picurându-i printre degete.

Gardienii nu reuşeau să-i stăpânească. Mulţimea înnebunită a ajuns până aproape de bambuşii care ardeau violent în mijlocul curţii, trosnind neîncetat. Focul a fost călcat în picioare. Nici măcar cei desculţi nu mai simţeau fierbinţeala. Din lemnul mistuit de flăcări se înălţa un nor de fum şi scântei stacojii care luminau în roşu crengile cedrului bătrân. Frunzele de bambus ardeau galben, ca învăluite în

lumina soarelui de asfinţit. Coloana subţire de foc, care tremura şi trosnea, s-a clătinat puternic în părţi, ca un catarg, apoi s-a prăvălit peste mulţimea de oameni.

Lui Etsuko i s-a părut că vede o femeie cu părul în flăcări, râzând zgomotos. Mai departe nu-şi mai amintea nimic clar. Scăpase de acolo şi se afla în faţa treptelor de piatră. Şi-a amintit de un moment în care văzduhul era plin de scântei, cât cuprindea cu ochii. Însă ei nu i se păruse înspăimântător. I-a văzut pe tineri luptând să înainteze către un alt *torii.* Mulţimea s-a grăbit să-i urmeze, uitând parcă de spaima trasă cu câteva clipe în urmă. Nimic nu se întâmplase.

Oare cum ajunsese ea singură acolo? Etsuko stătea şi privea mirată flăcările şi umbrele oamenilor, împletite pe pământ într-un dans necontenit.

Deodată, a simţit o bătaie pe umăr. Era palma lipicioasă a lui Kensuke.

— Aici erai, Etsuko? Ne-am îngrijorat.

Etsuko îl privea tăcută, fără nici o expresie pe chip. El a continuat totuşi să vorbească, cu răsuflarea tăiată.

— Dar altceva ne-a îngrijorat mai tare. Vino cu mine.

— S-a întâmplat ceva?

— Vino cu mine.

Kensuke a urcat treptele cu paşi mari, trăgând-o de mână. În locul unde rămăseseră Yakichi şi Miyo se adunase lumea. Kensuke şi-a croit drum printre ei, conducând-o pe Etsuko în mijlocul lor.

Miyo era întinsă cu faţa în sus pe două bănci alăturate. Chieko se aplecase asupra ei, încercând să-i slăbească brâul. Yakichi stătea stânjenit în picioare, neştiind ce să facă. Miyo se îmbrăcase neglijent, iar acum de sub chimonoul slăbit la piept i se vedea pielea. Zăcea inconştientă, cu gura întredeschisă. O mână îi atârna alături, răsucită, vârful degetelor atingând pietrele de pavaj.

— Ce s-a întâmplat?

— S-a prăbuşit deodată. O fi o anemie cerebrală. Sau poate

epilepsie.

— Trebuie să chemăm doctorul.

— S-a dus deja Tanaka după el. O să vină cu o targă.

— Să-l anunţăm pe Saburo?

— Nu e nevoie. Nu pare să fie ceva grav.

Nemaiputând să se uite la chipul femeii, verde ca iarba, Kensuke şi-a ferit privirea. Bărbatul acesta n-ar fi fost în stare nici să strivească o gâză.

Între timp a sosit targa. Tanaka şi unul dintre băieţii din Liga Tineretului au ridicat-o. Era prea periculos s-o apuce pe treptele de piatră, drept care au coborât în grabă pe poteca întortocheată, Kensuke luminând calea cu lanterna. Din când în când, fasciculul de lumină poposea pe chipul lui Miyo, cu ochii strânşi, ca o mască *no.* Văzând-o, copiii care se buluceau pe lângă ei se maimuţăreau slobozind ţipete.

Yakichi mergea în urma tărgii, mormăind ceva necontenit. Ce mormăia el era de la sine înţeles: „Ce ruşine! Ce-o să se mai bârfească! Taman acum a apucat-o să i se facă rău, în mijlocul festivalului!"

Din fericire, până la spital se ajungea fără să se treacă pe străduţele cu tarabe. Au cărat targa pe sub un *torii* şi au ieşit în drumul principal. După ce bolnava şi cei care o însoţeau au intrat în spital, la poartă au rămas o mulţime de curioşi. Plictisiţi de repetitivitatea festivalului, care nu părea să se mai sfârşească, acum erau mai degrabă dornici să afle deznodământul acestei păţanii. Mai stăteau la taclale, mai dădeau cu piciorul într-o piatră, aşteptând veseli. O astfel de întâmplare era un produs secundar anticipat al festivalului. Mulţumită ei, zece zile de acum încolo aveau cu ce să se distreze pe cinste, fără să ducă lipsă de subiecte de discuţie.

Spitalul îşi schimbase conducerea, iar acum director era un medic tânăr. Era un tip cu ochelari fără rame, isteţ, dar frivol, care lua în derâdere spiritul de ţăran al tatălui şi al tuturor rudelor sale, iar familiile care locuiau în vile, precum familia Sugimoto, îi stăteau ca un ghimpe în coastă. Când se întâlneau pe stradă, îi saluta cu o cordialitate plină de suspiciune. Suspiciunea i se trăgea din teama că ei

ar putea ghici adevărul din spatele pretinselor lui aere de orăşean.

Bolnava a fost dusă în sala de consultaţii, iar Yakichi, Etsuko, Kensuke şi Chieko au fost conduşi intr-un salon care dădea către curte şi lăsaţi acolo să aştepte. Cei patru nu prea vorbeau. Yakichi tot zvâcnea brusc din sprâncenele lui stufoase ca o mătură, demne de o marionetă din teatrul de păpuşi, de parcă încerca să alunge o muscă, şi îşi sugea încontinuu o măsea cu un zgomot cumplit. Îi era ciudă că se pierduse cu firea. Dacă nu l-ar fi chemat pe Tanaka, nu s-ar mai fi iscat vâlvă, n-ar mai fi venit cu targa şi totul s-ar fi încheiat fără să observe decât lumea din apropiere. Într-o zi intrase în biroul cooperativei şi unul dintre funcţionari îşi întrerupsese abrupt conversaţia. Era cel care îi vizitase în ziua în care trebuia să vină ministrul de stat. Incidentul acela fusese deja o ocazie numai bună să se râdă de el. Ce se întâmplase în această seară era şi mai rău. Risca să dea naştere la speculaţii şi mai maliţioase.

Etsuko stătea cu capul plecat şi îşi privea unghiile aliniate în poală. Pe una din ele a observat o picătură de sânge brun, deja uscat. Fără să-şi dea seama, şi-a dus unghia la gură.

Directorul îmbrăcat în halat alb a deschis uşa glisantă si a anuntat dezinvolt, cu o familiaritate mai mult sau mai puţin formală faţă de familia Sugimoto:

— Staţi linişitiţi, şi-a revenit.

Cum acest raport nu îl interesa câtuşi de puţin, Yakichi a întrebat tăios:

— Care a fost cauza?

Medicul a intrat în încăpere, trăgând uşa în urma lui, apoi s-a aşezat cu stângăcie, atent să nu-şi şifoneze pantalonii şi, cu un rânjet neprofesional, a anunţat:

— E însărcinată.

Capitolul 4

Amintirea lui Ryosuke, de mult căzut pradă uitării, a început din nou să-i tulbure zilele lui Etsuko, după ce l-a visat în noaptea de după festival, la capătul unei lupte cumplite cu insomnia. De data aceasta însă, imaginea lui nu mai era înconjurată de o aură sentimentală, aşa cum i se înfăţişase imediat după moartea sa, ci era dezgolită, rea, chiar toxică. În această imagine, viaţa alături de el căpătase forma unor lecţii nesfârşite la o şcoală îndoielnică, amenajată într-o încăpere tainică. Ryosuke nu o iubea pe Etsuko, ci o educa. Mai degrabă spus, nu o educa, ci o instruia, aşa cum un negustor ambulant învaţă o copilă deformată tot soiul de trucuri.

Orele acelea de curs perverse, dezgustătoare şi dure... memoratul cu forţa, biciuielile, pedepsele... toate acestea erau menite să o înveţe pe Etsuko arta de „a putea să trăieşti fără dragoste dacă te lepezi de gelozie".

Etsuko îşi dăduse toată silinţa să stăpânească această artă. Se străduise în van, căci nu reuşise. Lecţiile brutale menite să o convingă că trebuie să îndure oricesuferinţă ca să nu mai iubească... reţeta pentru această artă, pe care Etsuko o învăţase din lecţii... Şi totuşi, reţeta nu funcţiona, deoarece îi lipsea un ingredient anume.

Crezuse că avea să găsească acel ingredient în Maidenmura. Şi îl găsise. Se liniştise. Doar ca să descopere mai apoi că era un ingredient fals, contrafăcut cu pricepere, care nu dădea roade. Iar lucrul de care se temea, care o nelinişte a cel mai mult, s-a întâmplat din nou.

Când medicul a anunţat rânjind că Miyo e însărcinată, Etsuko a simţit o durere cumplită în piept. A simţit cum sângele îi piere din obraji şi cum gura i se usucă atât de tare, încât îi vine să verse. Nu putea să se dea de gol. A privit expresia de pe chipul lui Yakichi, Kensuke şi Chieko, o expresie nu de mirare afectată, ci de uimire fără margini. Şi-a

dat seama atunci că asta trebuia să facă şi ea în acea situaţie, să fie uimită. Trebuia să se arate uimită.

— Vai, ce cumplit! a zis Chieko. Sunt mută de uimire!

— E incredibil! Ce ti-e si cu fetele din ziua de azi... a zis şi Yakichi, pe un ton cât mai detaşat, încercând astfel să-l convingă pe doctor că acea chestiune nu avea nici o legătură cu el.

Prima lui socoteală a fost suma cu care să cumpere tăcerea medicului şi a asistentelor.

— Etsuko, e incredibil, nu? i-a zis Chieko.

— Da, a răspuns Etsuko cu un zâmbet ţeapăn.

— Pe tine nimic nu te uimeşte. Eşti foarte stăpână pe tine, a adăugat Chieko.

Şi avea dreptate. Etsuko nu era uimită. Era geloasă.

Kensuke si Chieko erau foarte incitaţi de această întâmplare. Una din virtuţile cu care se mândreau era aceea că ei nu aveau prejudecăţi. Mulţumită acestei virtuţi autoproclamate, se instalaseră în rolul de spectatori netulburaţi de simţul dreptăţii. Tuturor le place să caşte gura la un incendiu, dar cei care se uită cocoţaţi pe sârma de rufe nu sunt cu nimic mai răsăriţi decât cei care privesc din stradă.

Oare există etică fără prejudecată? O lume modernă, utopică era visul care îi ajuta să îndure cumva viata anostă de la tară. Ca să transforme acest vis în realitate, unica lor armă era povaţa, acel sfat amabil patentat de ei. Cu ajutorul ei, se menţineau suficient de ocupaţi, cel puţin în plan mintal. Frământare mintală - acesta e, de fapt, domeniul bolnavului.

Pieptul lui Chieko vibra plin de respect faţă de modestia soţului ei care, de pildă, nu se lăuda nimănui cu acest lucru, dar ştia să citească în limba greacă! Cel puţin în Japonia, acesta era un lucru rar. Ştia pe de rost conjugarea a două sute şaptesprezece verbe latineşti. Reţinuse lungile nume de personaje din nenumărate romane ruseşti, dar putea cu aceeaşi uşurinţă să vorbească la nesfârşit despre cum teatrul *no* al Japoniei este

unul dintre cele mai importante „patrimonii culturale" (îi plăcea enorm această expresie) sau despre cum „estetica sa rafinată este pe picior de egalitate cu cea a clasicilor Europei de Vest". Aidoma scriitorului care interpretează faptul că scrierile sale nu se vând deloc drept o dovadă a geniului său, pentru el, lipsa invitaţiilor de a ţine prelegeri însemna că avea o viziune care nu era acceptată de publicul larg.

Convingerea acestui cuplu erudit că ar putea schimba lumea dacă ar mişca un deget era convingerea celui care stă cu mâinile în sân. Îngâmfarea aceasta ca de soldat retras din serviciul militar era probabil moştenită de la Yakichi Sugimoto, tocmai cel pe care Kensuke îl dispreţuia cel mai mult. Atunci când cineva nu le urma sfatul altruist şi lipsit de prejudecată şi dădea greş, ei îi puneau eşecul pe seama prejudecăţilor celui care fusese povăţuit cu toată bunăvoinţa. Cei doi se simţeau îndreptăţiţi să dea vina pe oricine şi astfel cădeau singuri în capcana de a fi nevoiţi să-i şi ierte pe toţi. Din punctul lor de vedere, pe lume nu exista nici un lucru cu adevărat important.

Ei considerau că îşi pot schimba cu uşurinţă propria viaţă dacă mişcau un singur deget, doar că era prea mare bătaie de cap s-o facă imediat. Spre deosebire de Etsuko, ei prinseseră uşor drag de lâncezeală.

Astfel, întorcându-se de la festival, Kensuke şi Chieko mergeau puţin în urma celorlalţi pe drumul întunecat de norii de ploaie, anticipând cu entuziasm toate detaliile legate de sarcina lui Miyo. În noaptea aceea, Miyo rămăsese la spital şi urma să se întoarcă acasă a doua zi.

— Nici nu mai încape discuţie al cui e copilul. E al lui Saburo.

— Evident.

La gândul că soţia lui nu are nici un dubiu în privinţa sa, Kensuke a simţit o undă de tristeţe atipică pentru el. Din acest punct de vedere îl invidia pe răposatul Ryosuke. Ca să o pună pe gânduri, a zis insinuant:

— Şi dacă era al meu?

— Lasă gluma! Nu pot să sufăr glumele vulgare.

Chieko şi-a acoperit urechile cu mâinile, ca o fetiţă.

Mergea îmbufnată, legănându-şi şoldurile. Ea era o femeie foarte serioasă, care nu gusta glumele indecente.

— E al lui Saburo. Bineînţeles că e al lui.

Asta era şi părerea lui Kensuke. Yakichi îşi pierduse deja vigoarea obişnuită. Era limpede dacă te uitai la Etsuko.

— Mă întreb ce-o să se întâmple. Etsuko pălise rău la faţă, zise el în şoaptă, privind-o pe Etsuko, care mergea la cinci-şase paşi în faţa lor, alături de Yakichi.

Privită din spate, aceasta părea să meargă cu spatele drept, cu siguranţă străduindu-se să-şi stăpânească emoţiile.

— Şi totuşi încă pare îndrăgostită de Saburo, continuă el.

— Trebuie să-i fie foarte greu. De ce-o fi ea aşa de ghinionistă?

— Asta e ca un obicei pe care îl capeţi cu timpul. Aşa cum poţi să pierzi sarcinile una după alta, la fel şi dezamăgirile în dragoste se pot ţine lanţ. I s-a format o deprindere undeva, la nivelul sistemului nervos, şi, ori de câte ori se îndrăgosteşte, automat ajunge la dezamăgire.

— Dar Etsuko e isteaţă, o să găsească ea repede o cale să se liniştească.

— Ar trebui s-o ajutăm şi noi cu un sfat călduros.

Aşa cum cei care poartă numai haine de-a gata se îndoiesc de rostul croitorilor, şi acest cuplu gusta din plin dramele gata făcute, dar se îndoia de cei care îşi făureau dramele după propria lor croială. Etsuko continua să reprezinte pentru ei o scriere de nepătruns.

În ziua de unsprezece octombrie, a început să plouă de cu zori. Ploaia cădea în rafale si au fost nevoiţi să tragă la loc obloanele. În plus, se oprise şi curentul electric. Prin camerele de la parter, întunecate ca o pivniţă, plânsetul lui Natsuo şi cel al surorii lui, care îl maimuţărea pe acelaşi ton, răsunau insuportabil. Nobuko rămăsese îmbufnată pentru că nu putuse merge la festival, iar în acea zi lipsea de la şcoală.

Aşa se face că Yakichi şi Etsuko i-au făcut, în mod straniu, o vizită lui Kensuke. La etaj nu fuseseră montate obloane, drept care se folosiseră geamuri mai solide. Ploaia nu bătea înăuntru, dar au observat un loc în

care apa picura şi în dreptul căruia puseseră o găleată cu o cârpă înăuntru.

A fost o vizită epocală. Yakichi, care îşi restrânsese singur perimetrul în care îşi ducea traiul, nu călca niciodată în camera lui Kensuke şi a lui Chieko, creând astfel în propria lui casă o zonă în care el însuşi nu avea acces. Drept urmare, când l-a văzut intrând, Kensuke a avut grijă să alerge precipitat de colo-colo, copleşit de importanţa evenimentului, preparând ceaiul împreună cu Chieko. Atitudinea lui i-a lăsat lui Yakichi o impresie extrem de bună.

— Nu vă daţi peste cap. Doar ne-am refugiat un pic aici.

— Vă rugăm, nu vă deranjaţi.

Vorbele lui Yakichi şi ale lui Etsuko sunau ca replicile unor copii care se joacă de-a şeful venit cu soţia în vizită la un subaltern.

— N-am putut să mă prind ce e în capul lui Etsuko. Se şi aşezase acolo, un pic în spatele tatei, de parcă se pitea după el, a comentat Chieko mai târziu.

Ploaia împrejmuia totul ca o cortină groasă. Vântul se mai domolise, dar ploaia ropotea asurzitor. Etsuko şi-a întors privirea şi a zărit apa care se prelingea ca un şuvoi de tuş pe trunchiul negru al arborelui de *kaki.* Se simţea împresurată de o muzică monotonă, nemiloasă, apăsătoare. Ropotul ploii aducea cu vocile a mii de călugări care îngână mantre. Yakichi vorbea. Kensuke vorbea. Chieko vorbea... Cât de neputincioase sunt vorbele oamenilor! Atâta viclenie! Atâta zădărnicie! Atâta preocupare seacă şi meschină şi totuşi aţintită mereu, neobosit, către ceva! Vorbele nimănui nu pot întrece ropotul nemilos şi puternic al ploii. Singurul care îl poate înfrunta, care poate sfărâma acest zid funest de sunete este ţipătul omului care nu se oboseşte cu vorbele. Doar ţipătul sufletului simplu, care nu cunoaşte cuvintele... Etsuko si-a amintit de trupurile dezgolite, trandafirii, care goneau prin faţa ei luminate de văpaia focului şi de ţipetele lor ca de animale tinere şi zvelte. Doar ţipătul acela. Doar el contează.

Etsuko şi-a revenit deodată în fire. Yakichi vorbea tare. I se cerea

părerea.

— Ce ne facem cu Miyo? Eu zic că problema ţine de Saburo, dacă el e tatăl. Depinde de ce atitudine o să adopte. Dacă evită responsabilitatea cu orice preţ, n-o să putem tolera sub acoperişul nostru un bărbat lipsit de scrupule. Îl dăm afară şi o ţinem doar pe Miyo. În schimb, Miyo va trebui să scape de sarcină cât mai repede. Dar, dacă Saburo îşi recunoaşte cinstit greşeala şi o ia de nevastă, rămân amândoi, ca soţ şi soţie. Una din două. Tu ce zici? Poate că părerea mea e cam drastică, dar eu nu încerc decât să respect spiritul noii constituţii.

Etsuko nu răspundea. Murmura ceva imperceptibil cu ochii ei negri şi fermecători aţintiţi undeva în aer. Zgomotul ploii îi permitea să tacă. Şi totuşi lui Kensuke i s-a părut că vede la ea privirea unei femei cu mintea rătăcită.

— Ce-ar putea Etsuko să spună? zise Kensuke, sărindu-i în ajutor.

Yakichi însă l-a ignorat cu totul. Era nerăbdător. El îşi expusese planul în faţa lui Kensuke şi a lui Chieko din nevoia de a o pune pe Etsuko la încercare. Dacă îi lua apărarea lui Saburo, n-avea încotro decât să accepte căsătoria lor, iar dacă îl blama, forţată să o facă pentru a nu da de gândit celorlalţi, n-avea încotro decât să fie de acord cu alungarea lui. Dacă foştii subalterni ai lui Yakichi l-ar fi văzut apelând la asemenea tactici umile, nu le-ar fi venit să-şi creadă ochilor.

Gelozia lui Yakichi abia pâlpâia. În tinereţe, dacă şi-ar fi văzut soţia captivată de alt bărbat, i-ar fi scos prostiile din cap cu un dos zdravăn de palmă. Din fericire, răposata lui soţie nu avusese niciodată asemenea idei obraznice. Preocupările ei se îndreptau, gingaş, către a-i oferi lui Yakichi o educaţie de înaltă clasă. Acum, Yakichi îmbătrânise, iar bătrâneţea lui venea din interior. Era ca un vultur împăiat, ros pe dinăuntru de termite. El intuia afecţiunea lui Etsuko faţă de Saburo, dar nu putea să recurgă la măsuri mai drastice de atât.

Când vedea gelozia atât de stinsă, de firavă, care abia pâlpâia în ochii acestui bătrân , lui Etsuko îi venea să-şi strige în faţa cui se nimerea puterea propriei sale gelozii, „puterea de a suferi” pe care o simţea

acumulându-se neîncetat înlăuntrul său, inepuizabilă.

Etsuko a spus ce avea de spus. A vorbit deschis, cu un glas senin.

— În orice caz, eu o să mă întâlnesc cu Saburo şi-o să-l întreb care e adevărul. E mai bine decât să-l înfrunţi dumneata direct, tată.Pe Yakichi şi pe Etsuko îi alia o primejdie comună. Nu era alianţa obişnuită, bazată pe câştig, care poate uni două ţări, ci una bazată pe gelozie.

Mai departe, cei patru au stat de vorbă relaxat până la amiază. Când s-a întors în camera lui să mănânce, Yakichi a trimis-o pe Etsuko la Kensuke şi Chieko cu un castron din cele mai bune castane sălbatice.

În timp ce pregătea masa de prânz, Etsuko a spart o farfurioară. Apoi s-a ales cu o mică arsură la deget.

Lui Yakichi îi plăcea orice mâncare moale şi nu suferea nimic ce era tare. Pe Etsuko o lăuda pentru cum găteşte nu dacă mâncarea era gustoasă, ci dacă era moale.

Când ploua şi ţineau pridvorul închis, Etsuko se ducea la bucătărie să gătească. Ca să nu se răcească, orezul fiert de Miyo fusese lăsat în ceaun, nu transferat în vase cu capac. Miyo terminase de preparat orezul şi nu mai era acolo. Jarul se stinsese deja. Etsuko a luat nişte tăciuni aprinşi de la Chieko şi, când i-a pus în sobiţa de pământ, s-a ars la degetul mijlociu.

Durerea a enervat-o. Şi dacă ţipa? Ceva îi spunea că cel care ar veni la auzul vocii ei sigur n-ar fi fost Saburo. Ar veni Yakichi într-un suflet, cu picioarele lui urâte, maronii şi ridate iţindu-se de sub poalele chimonoului desfăcut, şi ar întreba: „Ce s-a întâmplat?” Saburo precis n-ar veni... Şi dacă izbucnea deodată într-un râs nebun? Desigur, tot Yakichi ar veni. S-ar încrunta suspicios şi doar s-ar strădui să afle motivul pentru care râdea, fără să râdă împreună cu ea... El nu mai avea vârsta la care să poată râde din toată inima alături de o femeie... Şi totuşi, el era unicul ei ecou. Unica reverberaţie a unei femei care încă nu era, sub nici un chip, bătrână.

Apa de ploaie pătrunsese în bucătăria de vreo şaisprezece metri

pătraţi, pardosită cu pământ, şi acum băltea într-un colţ. Etsuko îşi lingea arsura de la deget, stând nemişcată, cu picioarele goale în saboţii de lemn umezi şi lipicioşi, privind absent cum lumina cenuşie filtrată prin geam se reflecta leneş în apă. Mintea îi era plină de ropotul ploii...

Cât de ridicole sunt treburile zilnice! Mâinile ei au început să se mişte de parcă erau desprinse de corp şi au pus oala pe foc. Au turnat apă. Au turnat zahăr. Au pus cartofii dulci, tăiaţi rondele... Pentru masa de prânz aveau cartofi dulci glazuraţi, carne tocată de vită, cumpărată din Okamachi, călită în unt cu ciuperci *hatsutake* şi ignamă rasă, toate preparate de Etsuko cu un elan mecanic.

În tot acest timp, Etsuko s-a învârtit prin încăpere, visătoare ca o slujnică de la bucătărie.

„Chinul încă n-a început. Oare de ce? Încă nu sufăr cu adevărat. Suferinţa îmi îngheaţă inima, îmi face mâinile să tremure, îmi leagă picioarele... Ce-o fi cu mine, de gătesc? Cum de fac asta? Mă simt capabilă încă - de fapt, şi multă vreme de acum încolo - de o judecată rece, o judecată precisă, o judecată raţională, dar şi umană... Deşi sarcina lui Miyo ar fi trebuit să-mi facă suferinţa deplină. Poate că încă lipseşte ceva. Poate mai trebuie adăugat un ingredient şi mai cumplit ca să o facă deplină.

Deocamdată îmi voi urma judecata rece. A-l vedea pe Saburo nu mai e o bucurie pentru mine, ci un chin. Însă nu pot trăi fără să-l văd. Saburo n-are voie să plece de aici, iar pentru asta trebuie să se însoare. Poate cu mine? Ce idee nebună! Cu Miyo, ţăranca aia, poama aia rea, nătângă şi necoaptă! Şi cu asta suferinţa mea o să fie deplină. N-o să-i mai lipsească nimic. Iar eu o să am parte de linişte. O linişte efemeră, aparentă. Pe asta am să mă sprijin. În aparenţa asta am să cred...“

Etsuko a auzit la fereastră ciripitul unui piţigoi. Şi-a lipit fruntea de geam şi l-a privit cum îşi curăţa aripile ude. Pleoapele lui albe şi subţiri îi acopereau şi dezveleau ochişorii negri şi strălucitori. Puful uşor întretăiat de la baza gâtului se mişca încontinuu. De acolo venea trilul lui nerăbdător... Etsuko a zărit în depărtare ceva foarte strălucitor. Acum

ploua mărunt. Păduricea de castani din capătul curţii se luminase în centru, ca un altar aurit care se deschide într-un templu întunecat.

După-amiază, ploaia a încetat complet.

Etsuko l-a urmat pe Yakichi în grădină, unde au îndreptat trandafirii desprinşi de pe ţăruş şi culcaţi la pământ. Câţiva se odihneau cu faţa în jos în apa tulbure care inundase iarba. Mai multe petale zăceau împrăştiate în jur, parcă la capătul unor îndelungi suferinţe şi zvârcoliri.

Etsuko a ridicat unul şi l-a legat cu o sforicică de ţăruş. Din fericire, nu se rupsese. Petalele umede şi cărnoase care i-au atins degetele erau dovadă că Yakichi chiar avea cu ce să se mândrească. Etsuko a privit intens superbele petale stacojii care i se lipeau de degete, cu o atingere plină de prospeţime.

Yakichi, pe de altă parte, vedea de trandafiri îmbufnat, tăcut şi fără nici o expresie pe chip. îmbrăcat în pantaloni milităreşti şi cu cizme de cauciuc în picioare, stătea aplecat şi îndrepta trandafirii unul după altul. Munca aceasta depusă în tăcere, cu un chip lipsit de orice expresie, era munca omului căruia nu i-a ieşit din sânge spiritul de ţăran. În astfel de clipe, şi Etsuko îl îndrăgea.

Chiar atunci, Saburo a apărut pe aleea pavată din faţa lui Etsuko.

— Îmi pare rău, nu observasem, zise el. Mă schimb numaidecât şi vin eu să mă ocup.

— Nu-i nevoie, am terminat deja, îi răspunse Yakichi fără să-l privească.

Chipul rotund şi arămiu al lui Saburo îi zâmbea lui Etsuko de sub o pălărie mare de paie. Avea borul zdrenţuit, tras într-o parte, drept care soarele de asfinţit îi picta fruntea în pete strălucitoare. Privindu-i dinţii albi ca laptele din gura lui zâmbitoare, cu albul lor proaspăt, ca spălat de ploaie, Etsuko s-a ridicat în picioare de parcă atunci s-ar fi trezit.

— Ai nimerit la tanc! Uite, aveam ceva de vorbit cu tine. Vii puţin cu mine?

Etsuko nu i se mai adresase niciodată lui Saburo pe un ton atât de

prietenos de faţă cu Yakichi. Îi vorbise deschis, fără să se sinchisească de Yakichi. Mai mult, cine ar fi auzit aceste cuvinte căutând anumite sensuri ar fi găsit în ele o invitaţie nevoalată. Pentru că rostise aceste vorbe pe jumătate îmbătată de plăcerea de a le rosti, fără să se mai gândească la datoria dură pe care o avea de îndeplinit mai târziu, în vocea ei răzbătuse o dulceaţă neaşteptată, imposibil de stăpânit.

Saburo s-a uitat neîncrezător la Yakichi. Etsuko îl apucase deja de cot şi îl împingea pe alee, în direcţia în care se afla intrarea casei Sugimoto.

— Ai de gând să vorbeşti cu el cât vă plimbaţi puţin? se auzi din spate vocea consternată a lui Yakichi.

— Da, răspunse Etsuko.

Reacţia ei rapidă, aproape inconştientă, îi răpise lui Yakichi şansa de a fi prezent la discuţia dintre ei.

— Unde te duceai? începu ea cu o întrebare fără noimă.

— Mă duceam să trimit o scrisoare.

— Ce scrisoare? Ia arată-mi-o!

Saburo i-a arătat cuminte cartea poştală pe care o ţinea răsucită în palmă. Era răspunsul la o scrisoare primită de la un prieten de la el de acasă. Conţinea doar patru-cinci rânduri, scrise extrem de stângaci, în care povestea simplu ce mai făcuse în ultima vreme.

„Ieri am avut festivalul. M-am dus şi eu cu grupul de tineri si m-am distrat. Azi sunt mort de oboseală. Dar e tare bine şi frumos să te distrezi."

Etsuko râdea de îi tremurau umerii.

— Ce scrisoare simplă!

Cu aceste cuvinte, i-a înapoiat cartea poştală lui Saburo. Acesta părea nemulţumit de comentariul ei.

Din arţarii care străjuiau aleea pietruită se revărsau stropi de apă şi şuvoaie de lumină. Ramurile de la poalele copacilor se clătinau uşor în vânt, unele deja nuanţate în culorile toamnei. Când au ajuns la treptele de piatră, cerul, ascuns până atunci în spatele crengilor, s-a deschis larg.

Amândoi au observat puzderia de norişori albi care împânzeau întreg cuprinsul cerului.

Această nespusă fericire, această nespusă bogăţie de tăcere a trezit în Etsuko un sentiment de vinovăţie. Se privea pe ea însăşi cu suspiciune, văzând cât se delectează cu scurtul răgaz care i se îngăduia până ce suferinţa avea să-i fie deplină. Oare nu cumva avea de gând să continue la nesfârşit o conversaţie prostească, fără să mai ajungă niciodată la subiectul dificil, esenţial?

Cei doi au trecut podul. Pârâul era învolburat, iar în apele lui repezi şi pământii se vedeau mănunchiuri bogate de ierburi acvatice de un verde proaspăt, care se legănau, împinse de curent, ca nişte plete dese, tot apărând şi dispărând. După ce au traversat crângul de bambus şi au ieşit în poteca din care se vedea întinderea câmpurilor de orez, pline de prospeţime în urma ploii, Saburo s-a oprit şi şi-a scos pălăria de paie.

— Bine, eu am plecat.

— Să trimiti scrisoarea?

— Da.

— Am ceva de vorbit cu tine. Poţi să trimiţi scrisoarea după aceea.

— Da.

— Dacă o luăm spre strada principală, riscăm să ne întâlnim cu vreun cunoscut. Mai bine ne îndreptăm către şosea şi stăm de vorbă în timp ce mergem.

— Da.

În ochii lui Saburo se citea o notă de nelinişte. Cum de Etsuko cea distantă se purta atât de prietenos cu el? Era prima dată când o simţea atât de aproape de el cu trupul şi cu vorba. Şi-a dus mâna la spate cu o uşoară stânjeneală.

— Ai păţit ceva la spate? îl întrebă Etsuko.

— Da, ieri, după ce s-a terminat festivalul, m-am zgâriat puţin.

— Doare rău? îl întrebă Etsuko încruntându-se.

— Nu, deja mi-a trecut de tot, răspunse Saburo vesel.

Pielea asta aşa de tânără e practic invulnerabilă, îşi zise Etsuko.

Buruienile pline de apă şi noroiul le murdăreau picioarele goale. La un moment dat, cărarea s-a îngustat şi nu mai puteau merge alături. Etsuko a luat-o înainte, sumeţindu-şi uşor poalele. Deodată s-a neliniştit că Saburo nu mai era în spatele ei şi i-a venit să-l strige, dar ar fi fost nefiresc să-l cheme sau să se uite înapoi.

— Vine o bicicletă? întrebă ea întorcându-se către el.

— Nu.

Chipul nedumerit al lui Saburo i-a apărut în faţă.

— Nu? Mi s-a părut că aud un claxon.

Etsuko şi-a plecat privirea. Când i-a văzut picioarele goale, mari şi butucănoase la fel de înnoroiate ca ale ei, s-a simtit mulţumită.

Pe sosea tot nu se vedea nici urmă de maşină. Suprafaţa de beton se uscase rapid şi din loc în loc mai rămăseseră doar câteva băltoace în care se oglindeau norii. Linia aceea albă, parcă trasată cu creta, se pierdea la orizont în cerul albastru pal al înserării.

— Ai aflat că Miyo e însărcinată, nu?

— Da, am aflat.

— De la cine?

— De la Miyo.

— Aha.

Etsuko a simţit cum i se înteţesc bătăile inimii. În curând urma să audă crudul adevăr din gura lui Saburo. Undeva în adâncurile hotărârii ei exista o speranţă întortocheată care o făcea să creadă că Saburo poate avea o explicaţie convingătoare prin care dovedea contrariul. De pildă, că iubitul lui Miyo era un anumit tânăr din Maidenmura, un derbedeu notoriu despre care Saburo o avertizase mereu, dar Miyo nu îl ascultase... Sau poate că era vorba de o indiscreţie cu un bărbat însurat, un membru de la cooperativa agricolă.Speranţa şi deznădejdea se materializau rând pe rând în mintea lui Etsuko, într-o formă concretă, înfricoşând-o fiecare, ceea ce o făcea să amâne la nesfârşit întrebarea critică. În văzduhul împrospătat de ploaie se ascundeau nenumărate particule vioaie,

nenumărate elemente care se zbenguiau în aer, grăbite să formeze noi uniuni. Cei doi simţeau în nări prezenţa lor diafană, o gustau din plin pe obrajii înfierbântaţi, în timp ce mergeau în tăcere pe drumul de biciclete pustiu.

— Copilul lui Miyo... zise deodată Etsuko. Copilul lui Miyo... cine e tatăl?

Saburo n-a răspuns. Etsuko a aşteptat, dar tot nu răspundea. Când tăcerea durează un anumit interval, capătă sens. Etsuko nu se simţea în stare să aştepte până în clipa aceea. A închis ochii, apoi i-a deschis. Parcă ea ar fi fost cea supusă interogatoriului. A tras cu ochiul la profilul lui Saburo, plecat în pământ sub pălăria de paie, învăluit într-un joc de lumini şi umbre.

— E al tău?

— Da. Aşa cred.

— Aşa crezi? Asta înseamnă că ar putea să nu fie al tău?

— Nu, răspunse Saburo, înroşindu-se şi schiţând un zâmbet fortat. E al meu.

Văzând cât de repede se sfârşise totul, Etsuko şi-a muşcat buzele. Îşi pusese o mică speranţă în faptul că va nega, că va considera că e politicos faţă de ea să nege chiar dacă o minţea cu stângăcie, dar acum această speranţă se năruise. Dacă ea ar fi ocupat un locşor cât de mic în inima lui, Saburo n-ar fi putut să recunoască totul atât de deschis. Etsuko mizase mai mult pe jena şi pe teama lui Saburo care l-ar fi îndemnat să nege, decât pe a afla cu certitudine acest fapt pe care şi ea îl considera deja de la sine înţeles — aşa cum afirmau si Kensuke, si Yakichi -, si anume că el era tatăl copilului.

— Aha, zise ea obosită. Cuvintele îi erau lipsite de vlagă. Deci o iubeşti pe Miyo?

Acesta era cel mai de neînţeles cuvânt pentru Saburo. Pentru el, termenul acesta făcea parte dintr-un vocabular îndepărtat, luxos, făcut pe comandă. Avea în el ceva care prisosea, ceva forţat şi care nu era cu nimic grabnic. În relaţia zorită care îi lega pe el şi pe Miyo, o relaţie nu neapărat

menită să dureze o veşnicie, în care doi magneţi se atrag doar pentru că au intrat unul în raza celuilalt, dar care încetează să se mai atragă imediat ce ies în afara ei, cuvântul „iubire” nu-şi avea nicidecum locul. El se aştepta ca Yakichi să-i despartă. Însă aceasta era o perspectivă care nu îl întrista. Când a aflat că Miyo e însărcinată, în acest tânăr grădinar nu s-a trezit conştiinţa că va fi tată.

Întrebările lui Etsuko i-au adus în minte diverse amintiri. Într-o bună zi, cam la o lună de când Etsuko sosise în Maidenmura, Miyo s-a dus în şopron, la ordinele lui Yakichi, să ia o lopată. Aceasta era înţepenită într-un ungher şi n-a reuşit s-o scoată de acolo, aşa că l-a chemat pe Saburo. Încercând să-l ajute pe Saburo, care se căznea să urnească lopata, Miyo îşi trecuse capul pe sub braţul lui şi trăgea de un birou vechi, care apăsa pe ea. Saburo a simţit parfumul puternic al cremei de pe faţa lui Miyo, amestecat cu mirosul de mucegai. Când a scos lopata şi i-a întins-o, aceasta n-a luat-o, ci a stat şi s-a uitat la el pierdută. Braţele lui Saburo s-au întins involuntar către ea şi au cuprins-o.

Era iubire?

Către sfârşitul anotimpului ploios, mânat de nerăbdarea aprinsă provocată de apropiatul final al acestei perioade de captivitate, dintr-un impuls de moment, Saburo a sărit desculţ pe geam în mijlocul nopţii ploioase. A ocolit casa până în capătul celălalt şi a ciocănit în fereastra lui Miyo. Ochii i se obişnuiseră cu întunericul şi i-a distins clar prin geam chipul palid, cufundat în somn. Miyo a deschis ochii şi a văzut la fereastră umbra chipului lui Saburo şi dinţii lui albi. Ea, care întotdeauna se mişca lent, a aruncat cu repeziciune plapuma de pe ea şi a ţâşnit din aşternut. Cămaşa de noapte i se desfăcuse la piept, scoţând la iveală un sân. Sânul era ferm ca un arc întins, încât ai fi crezut că îi desfăcuse cămaşa prin propria lui forţă. Miyo a deschis fereastra cu multă grijă să nu facă vreun zgomot, iar el i-a făcut semn către picioarele sale pline de noroi, fără să spună nimic. Miyo a adus o cârpă, apoi l-a pus să stea aşezat pe pervazul ferestrei şi i-a şters picioarele.

Era iubire?

Saburo a cumpănit într-o clipă acest lanţ întreg de amintiri. Da, o dorise, dar nu o iubea. Cât era ziua de lungă mintea lui stătea la vremea când trebuia să plivească, la visul lui aventuros de a se înrola în marina militară dacă mai izbucnea vreun război, la împlinirea a tot felul de profeţii din religia Tenrikyo, la închipuiri despre cum avea să se pogoare din cer rouă cerească în cea din urmă zi a acestei lumi, la amintiri despre cum gonea fericit pe dealuri şi câmpii când era elev de şcoală primară sau la ce avea să mănânce la cină. Momentele în care se gândea la Miyo nu reprezentau nici o sutime din întreaga zi. Şi-o dorise — parcă până şi acest fapt i se înceţoşa în minte, pe măsură ce se gândea la el. Pofta lui fusese ca pofta de mâncare. Acest tânăr sănătos nu ştia ce înseamnă trista luptă cu propriile dorinţe.

Prin urmare, după ce s-a gândit o clipă la această întrebare de neînţeles, a clătinat din cap nedumerit:

— Nu.

Lui Etsuko nu-i venea să-şi creadă urechilor.

Felul în care chipul ei strălucea de fericire te-ar fi făcut să crezi că, de fapt, e copleşită de durere. Saburo a fost distras de trenul de pe linia Hankyu care apărea şi dispărea printre copaci şi nu i-a observat expresia. Dacă ar fi văzut-o, s-ar fi speriat că vorbele lui i-au provocat durere lui Etsuko, în mod inexplicabil, şi s-ar fi grăbit să şi le schimbe.

— N-o iubeşti... spuse Etsuko savurându-şi încet bucuria. Tu... chiar...

Etsuko încerca să-l facă să repete acel „nu“ cu certitudine, îngrijorată că ar putea să-şi retracteze cuvintele.

— Nu e nici o problemă dacă n-o iubeşti, doar spune-mi ce simţi tu cu adevărat. N-o iubeşti, nu?

Saburo abia dacă a fost atent la repetiţia ei. „O iubeşti? N-o iubeşti?“ Ce atâta bătaie de cap inutilă? De ce tot vorbea doamna despre fleacul ăsta de parcă era ceva aşa important de se cutremura pământul? Mâinile lui înfipte adânc în buzunare au dat peste nişte bucăţi de calamar uscat, din care mâncase la festival cu o seară în urmă, ca să meargă la băutură.

„Oare ce faţă ar face doamna dacă m-aş apuca acum să ronţăi din el?“ se întrebă el. Aerul plin de gravitate al lui Etsuko îi dădea ghes să se prostească. A apucat între degete o bucată de calamar uscat, a aruncat-o vesel în aer, apoi a prins-o în gură ca un căţel jucăuş si a zis nevinovat:

— Nu, n-o iubesc.

Dacă băgăcioasa de Etsuko s-ar fi dus la Miyo şi ar fi informat-o că „Saburo a zis că nu te iubeşte", nu ar fi mirat-o cu nimic. În relaţia lor amoroasă simplă şi spontană, ei nu-şi bătuseră capul să-şi declare dacă se iubesc sau nu.

Suferinţa îndelungată te prosteşte. Dar cei prostiţi de suferinţă nu se mai îndoiesc de fericire atunci când au parte de ea.

Etsuko a stat si a socotit totul. Fără să-si dea seama, ea ajunsese să îmbrăţişeze codul moral al lui Yakichi. Saburo n-o iubeşte pe Miyo, aşadar trebuie să se însoare cu ea, s-a gândit ea. Mai mult, ascunzându-se sub masca ipocriziei, se bucura să-i vâre pe gât lui Saburo preceptul moral conform căruia „datoria bărbatului care a lăsat însărcinată o femeie pe care nici n-o iubeşte este să se însoare cu ea“.

— N-ai zice, dar eşti un ticălos, spuse ea. Să laşi tu însărcinată o femeie pe care n-o iubeşti! Acum trebuie să te însori cu Miyo.

Saburo i-a întors deodată privirea cu ochii lui frumoşi şi pătrunzători. Ca să-i poată ţine piept, Etsuko şi-a înăsprit tonul.

— Să nu te-aud zicând că nu vrei! Familia noastră a arătat mereu înţelegere faţă de cei tineri, dar nu tolerează indisciplina. Tata vă ordonă să vă căsătoriţi. Aşa că vă căsătoriţi!

Saburo era foarte nedumerit de întorsătura pe care o luaseră lucrurile. Singurul lucru la care se aşteptase era ca Yakichi să-i despartă. Dar dacă trebuia să se căsătorească, foarte bine şi aşa. Singura problemă care rămânea era ce avea să spună mofturoasa lui mamă.

— O să mă sfătuiesc cu mama şi o să iau o decizie.

— Dar tu ce vrei?

Etsuko n-avea de gând să se lase până nu îl convingea ea însăşi să accepte căsătoria.

— Dacă stăpânul zice s-o iau pe Miyo de nevastă, atunci o iau, zise el.

La urma urmei, pentru el nu era o chestiune importantă.

— Mi-ai luat o povară de pe suflet, zise Etsuko senin.

Problema se rezolvase extrem de simplu.

Etsuko se amăgea cu propriile ei iluzii, se îmbăta cu fericirea de a şti că ea l-a convins pe Saburo să se căsătorească cu Miyo *împotriva voinţei lui.* Oare beţia aceasta nu era ca cea a unei femei rănite din dragoste, care îşi îneacă amarul în băutură? Nu era băutura înghiţită căutând uitarea şi nu beţia, orbirea şi nu extazul, ca să o conducă intenţionat la o judecată proastă? Beţia aceasta forţată nu făcea parte dintr-un plan urzit inconştient ca să evite să fie rănită?

Cuvântul „căsătorie" o îngrozea de-a dreptul pe Etsuko. Voia să lase acest cuvânt nesuferit în seama lui Yakichi, astfel încât responsabilitatea să revină poruncii lui dictatoriale. Din acest punct de vedere, Etsuko se baza pe Yakichi ca un copil care se uită speriat la ceva înfricoşător de pe umerii unui adult.

În locul în care drumul cotea la dreapta în faţa gării Okamachi şi se unea cu şoseaua, cei doi au întâlnit două automobile mari şi frumoase care intrau pe şosea. Erau Chevrolet, modelul din 1948, una sidefie, cealaltă turcoaz, l-au ocolit pe cei doi cu motoarele torcând catifelat. Cea din faţă era plină cu tinere şi tineri veseli. Când a trecut pe lângă Etsuko, din ea s-a revărsat muzica de jazz de la radio. Cealaltă maşină era condusă de un şofer japonez. în penumbra banchetei din spate se profila un cuplu în pragul bătrâneţii, amândoi cu părul blond şi privirea ascuţită, nemişcaţi, ca două păsări de pradă.

Saburo s-a uitat după ei uimit, cu gura uşor căscată.

— Se întorc la Osaka, zise Etsuko.

În acel moment a simţit deodată cum zarva îndepărtată născută din amestecul feluritelor zgomote ale metropolei îi izbeşte urechile, purtată de vânt.

Ea, care ştia bine că odată ajuns acolo nu-i nimic de găsit, nu avea nici un motiv să ofteze după oraş, aşa cum oftau cei de la ţară. Desigur,

oraşul era un loc provocator, învăluit în aerul că are mereu ceva de oferit, dar astfel de conglomeraţii semeţe nu o vrăjeau pe Etsuko.

Etsuko se ruga din tot sufletul ca Saburo să o ia de braţ. Sprijinită de braţul lui îmbrăcat în perişori aurii, simţea că ar putea merge aşa la nesfârşit. Ar ajunge pe nesimţite la Osaka, drept în inima întortocheată a acestui oraş. S-ar trezi păşind pe străzi, împinşi de valurile de oameni, şi atunci s-ar uita miraţi împrejur. Din clipa aceea, viaţa lui Etsuko ar începe *cu adevărat.*

Dar oare a luat-o Saburo de braţ?

— Tânărul acesta indiferent era plictisit de văduva mai în vârstă care mergea tăcută alături de el. Doar curiozitatea l-a îndemnat să arunce o privire fugară la părul ei îngrijit şi parfumat, prins într-o coafură stranie, fără să ştie că era aranjat cu atâta grijă, dimineaţă de dimineaţă, numai pentru el. Nici nu şi-ar fi închipuit vreodată că femeia aceasta straniu de distantă şi straniu de arogantă visa nebuneşte, ca o fetişcană, să-i ia braţul într-al lui. Deodată, Saburo s-a oprit şi a făcut stânga-mprejur.

— Ne întoarcem deja?

Privirea ei îl implora. Ochii ei umezi străluceau albăstrui, de parcă oglindeau cerul înserării.

— S-a făcut târziu.

Cei doi ajunseseră surprinzător de departe. În umbra pădurii îndepărtate, acoperişul casei Sugimoto lucea în asfinţit. Au mers o jumătate de ceas ca să ajungă înapoi la el.

Abia apoi a început suferinţa lui Etsuko - adevărata suferinţă, pregătită cu tot ce îi trebuia. Era suferinţa omului nenorocos care îşi mizează întreaga viaţă pe o afacere şi, în clipa în care aceasta îi reuşeşte, se îmbolnăveşte şi moare în chinuri. Cei care privesc din afară nu-şi dau seama dacă efortul lui de-o viaţă, în care şi-a pus tot sufletul, a fost ca să-i reuşească afacerea sau ca să moară chinuit într-un minunat salon privat de la spital.

Etsuko avea de gând să stea şi să aştepte cu seninătate, cu tenacitate,

oricât de mult trebuia, până ce Miyo avea să devină nefericită, iar nefericirea ei să crească, să se înmulţească precum mucegaiul şi s-o mănânce pe dinăuntru. Avea de gând să stea şi să asiste răbdătoare, fără să-şi dezlipească privirea, la felul în care o căsnicie fără dragoste urma să se sfârşească, aşa cum se întâmplase şi în cazul ei, căzând în ruină. Şi-ar fi dat viaţa să vadă asta cu propriii ei ochi. Dacă trebuia, era dispusă să aştepte până încărunţea. Deja nu-şi mai dorea ca ea să fie neapărat femeia cu care

Saburo avea să-şi înşele soţia. Îi era suficient dacă putea s-o vadă pe Miyo, în faţa ochilor ei, cum îşi pierde speranţa, se perpeleşte, se zbate, ajunge la epuizare şi se prăbuşeşte la pământ.

Însă foarte curând si fără dubiu, toate aceste socoteli au dat greş.

Ţinând cont de ceea ce îi relatase Etsuko, Yakichi a făcut publică relaţia dintre Saburo şi Miyo. Ca să-i potolească pe sătenii clevetitori, a declarat că cei doi urmează să se căsătorească. Pentru a păstra buna ordine a casei, dormeau în continuare în camere separate, dar li se permitea să împartă dormitorul o dată pe săptămână. Două săptămâni mai târziu, Saburo urma să meargă la festivalul de toamnă din Tenri de pe douăzeci şi şase octombrie şi, după ce avea să discute cu mama lui, se făceau toate pregătirile pentru oficierea ceremoniei, intermediată de Yakichi. Acesta supraveghea totul cu entuziasm. Închisese tolerant ochii la relaţia dintre Saburo şi Miyo cu un zâmbet de bătrânel drăguţ, cum nu se mai arătase niciodată, şi o atitudine din cale-afară de înţelegătoare. Dar e de la sine înţeles că în această nouă atitudine a lui Yakichi se reflecta mereu gândul la Etsuko.

Ce săptămâni au fost acestea două! I-au amintit cu intensitate lui Etsuko de fiecare noapte fără somn pe care o îndurase de la sfârşitul verii şi până în toamnă, când soţul ei o chinuise nopţi în şir nedormind acasă. Îşi petrecea ziua întreagă tresărind cumplit când auzea paşi apropiindu-se şi ezitând să-i telefoneze.

Zile la rând mâncarea i se oprise în gât şi se dusese la culcare bând doar apă. Într-o dimineaţă, când a băut apă şi a simţit cum răcoarea ei i se

răspândea prin întreg corpul, s-a gândit deodată la otravă. Imaginându-şi senzaţia plăcută a cristalelor albe care i s-ar fi răspândit încet în tot organismul odată cu apa, Etsuko a fost cuprinsă de extaz şi a vărsat lacrimi fără amărăciune.

Aceleaşi simptome ca pe atunci, dârdâitul inexplicabil şi frisoanele care îi făceau pielea de găină chiar şi pe dosul palmei, se manifestau din nou. Frigul acela nu era cumva frigul temniţei? Frisoanele acelea nu erau cumva frisoanele prizonierului?

Aşa cum odinioară o chinuise absenţa soţului său, acum o chinuia prezenţa lui Saburo. În primăvara aceea, când Saburo fusese plecat la Tenri, absenţa lui o făcuse să se simtă mai apropiată de el decât atunci când îl avea în faţa ochilor. Însă acum avea mâinile legate şi era nevoită să vadă neputincioasă cum Saburo şi Miyo se apropiau în voie, fără să poată mişca un deget. Era o pedeapsă cumplită, necruţătoare. Dar era pedeapsa pe care ea singură o atrăsese asupra ei. Se ura că nu alesese să-l alunge pe Saburo, iar Miyo să scape de sarcină. Regretul nu-i mai dădea pace. Cum se putea ca dorinţa ei firească de a nu se despărţi de Saburo să-i aducă drept răsplată tocmai contrariul, tocmai această suferinţă îngrozitoare?

Dar nu cumva căinţa ei ascundea o amăgire de sine? Suferinţa ei chiar era „contrariul” dorinţei sale?

Nu era ea o suferinţă firească, la care se aşteptase, pentru care se pregătise şi pe care chiar o implorase să vină? Nu Etsuko fusese cea care, nu cu mult timp în urmă, se ruga ca agonia să-i fie deplină?

Pe cincisprezece octombrie, în Okamachi se deschidea târgul de fructe. Cum cea mai bună parte a recoltei avea să fie trimisă la Osaka, pe treisprezece, ajutaţi de vremea frumoasă, membrii casei Sugimoto, cărora li se alăturase şi familia Okura, au fost ocupaţi până peste cap cu strânsul fructelor de *kaki.* În acel an, arborii de *kaki* rodiseră mai mult decât orice alt pom fructifer.

Saburo se urca în copac, iar Miyo aştepta jos până umplea coşul pe care îl ţinea atârnat de crengi şi-l cobora. Crengile se clătinau puternic,

făcând ca cerul care se zărea printre ele să pară că se clatină şi el. Miyo se uita în sus la tălpile lui Saburo care se mişcau de colo-colo printre frunze.

— S-a umplut! a strigat Saburo.

Coşul plin de fructe strălucitoare a coborât lovindu-se de ramurile de jos până în braţele ridicate ale lui Miyo. Aceasta l-a pus nepăsătoare pe pământ. Cu picioarele depărtate, îmbrăcată în pantaloni bufanţi de bumbac, a trimis înapoi printre crengi un coş gol.

— Hai şi tu sus! i-a strigat Saburo.

— Bine! a răspuns Miyo şi imediat s-a căţărat în copac cu o sprinteneală uluitoare.

Etsuko tocmai trecea pe acolo, cu o bonetă de pânză pe cap şi mânecile de la chimono legate cu un şnur la spate, cărând în braţe o stivă de coşuri goale. A auzit chicoteli din copac. Saburo îi ţinea calea lui Miyo, nelăsând-o să urce mai sus. Ba chiar încerca în joacă să-i desprindă mâinile de pe creanga de care se ţinea. Miyo ţipa şi încerca să-l apuce de glezna care atârna în faţa ei. Nu o vedeau pe Etsuko, ascunsă printre copaci.

La un moment dat, Miyo l-a muşcat de mână. Saburo a blestemat-o în glumă. Miyo s-a căţărat rapid pe creanga de deasupra celei pe care se sprijinea Saburo şi s-a prefăcut că-l loveşte cu piciorul în faţă, drept care el s-a întins şi a înşfăcat-o de genunchi. Până în acel moment, copacul se clătinase puternic, necontenit. Mai apoi, crengile încărcate încă de fructe şi frunze au început să foşnească uşor, ca prinse într-o adiere de vânt, transmiţând un tremur delicat ramurilor învecinate.

Etsuko a închis ochii şi a plecat. Simţea un sloi de gheaţă alunecându-i pe şira spinării.

Maggie lătra.

Kensuke întinsese rogojini de pipirig în dreptul uşii din faţă de la bucătărie şi sorta fructele de *kaki* alături de soţia lui Okura şi de Asako. Se pricepea ca nimeni altul să găsească rapid treburile pe care le putea face fără să se mişte din loc.

— Etsuko, unde sunt fructele? o întrebă el.

Etsuko n-a răspuns.

— Ce s-a întâmplat? Eşti foarte palidă, adăugă el.

Etsuko a străbătut bucătăria fără să răspundă şi a ieşit prin spate. A ajuns până la umbra fagilor fără să-şi dea seama. Apoi a aruncat în iarbă coşurile goale, s-a ghemuit pe vine şi şi-a cuprins chipul în palme.

În seara aceea, la cină, Yakichi a lăsat beţişoarele din mână si a zis vesel:

— Saburo şi Miyo parcă ar fi doi căţeluşi! Miyo a făcut mare tărăboi că i se plimbă o furnică pe spate. Eu eram lângă ea, dar am socotit că lui Saburo îi revine rolul de a-i scoate furnica. El s-a ridicat de jos cu o mutră morocănoasă, fără chef. Ca să vezi că şi nepriceputul ăla e în stare să se dea în spectacol cu mutre din astea! Numai că a tot căutat-o, dar n-a dat de nici o furnică. Poate nici nu fusese de la bun început. Între timp Miyo a început să se gâdile şi să râdă de nu se mai oprea. Tu n-ai auzit de nimeni care să fi lepădat de la prea mult râs? Kensuke zice că dacă mama râde mult, copilul e frământat zdravăn în burtă, aşa că lăuzia îi e mai uşoară. Dar eu nu prea cred.

Anecdota aceasta, alături de scena din copac, la care asistase cu propriii ei ochi, i-au provocat lui Etsuko o durere cumplită. Îşi simţea tot trupul înțepat cu ace. Gâtul o durea de parcă îi era încătuşat într-un jug de gheaţă.

Şi astfel durerea ei sufletească i-a inundat şi trupul, ca un râu ieşit din matcă, revărsat peste câmpie. Era un semnal de alarmă pe care sufletul i-l dădea, nemaiputând să îndure teatrul pe care îl tot juca.

„Mă asculţi? Se scufundă barca. Tot n-ai de gând să strigi după ajutor? Ai abuzat de barca sufletului şi ai pierdut şi ultimul lucru de care te mai poţi agăţa. Acum eşti nevoită să înoţi prin ocean folosindu-te doar de forţa ta trupească. În faţa ochilor ai doar moarte. Îţi convine?“

Durerea se poate transforma astfel într-o avertizare. În al doisprezecelea ceas, organismul lui Etsuko putea să-şi piardă şi ultimul reazem sufletesc. Avea senzaţia nesuferită că o bilă mare din sticlă i se

ridică din piept până în gât. Capul îi plesnea de durere...

„N-am să strig nici în veci după ajutor“, îşi zise ea.

Etsuko avea acum nevoie de o logică necruţătoare pentru a-şi clădi o temelie care să-i permită să se considere fericită.

„Trebuie să înghit totul... Trebuie să închid ochii şi să accept totul... Trebuie să mă înfrupt cu poftă din acest chin... Cel care caută aur în nisip nu poate să cearnă doar aur şi nici nu-şi propune s-o facă. El scoate la întâmplare nisip de pe fundul râului. Poate că în el o să fie aur sau poate că n-o să fie. Nimeni nu are privilegiul de a alege dinainte dacă e sau nu. Singurul fapt cert este că cel care nu se duce să caute aur va rămâne înglodat în aceeaşi sărăcie. “

Etsuko s-a gândit mai departe.

„O cale şi mai sigură de a fi fericit este să bei până la ultimul strop toată apa care se scurge din fluviu în mare. Asta am făcut eu până acum şi asta am să fac şi mai departe. Stomacul meu o să reziste.”

Astfel, suferinţa fără margini te poate face să-ţi consideri trupul indestructibil în faţa ei. E oare o prostie să crezi asta?

Cu o zi înainte să se deschidă târgul, Okura şi Saburo au cărat marfa la piaţă. Yakichi a strâns sforile împrăştiate, resturile de hârtie, paiele, panerele rupte şi frunzele rămase în urma lor şi le-a dat foc. A pus-o pe Etsuko să aibă grijă de foc, s-a întors cu spatele şi a continuat să adune gunoaiele.

Era seară şi se lăsase o ceaţă groasă. Amurgul pierdut în negură lăsa impresia că soarele apunea mai repede ca de obicei. Asfinţitul mohorât, parcă înecat în fum, pălea tot mai mult, lăsând pe suprafaţa cenuşie a sugativei din ceaţă un singur strop de lumină plăpândă. Cumva, pe Yakichi îl nelinişte gândul să se îndepărteze vreo clipă de Etsuko. Poate pentru că, din pricina ceţii, silueta ei îi apărea estompată chiar şi doar de la câţiva metri depărtare. Flăcările ardeau frumos în mijlocul pâclei. Etsuko stătea pe loc, trăgând către ele frunzele împrăştiate cu o greblă. Focul se înteţea şi se întindea către mâinile ei, parcă ispitindu-le.

Yakichi se apropia agale în cercuri, măturând gunoiul până lângă ea,

apoi se îndepărta descriind aceeaşi mişcare concentrică. De fiecare dată când se apropia, arunca priviri furişe către chipul ei, întors din profil. Etsuko a încetat să mai mişte mecanic grebla şi, cu toate că nu era frig, a întins mâna către o flacără vizibil mai mare, care se înălţa trosnind dintr-un coş rupt.

— Etsuko!

Yakichi a aruncat mătura, a venit în fugă şi a tras-o de lângă foc. Etsuko îşi fripsese palma în flacără.Arsura aceasta nu se asemăna cu cea pe care o avusese cu ceva timp în urmă la degetul mijlociu. O vreme n-avea să-şi mai folosească mâna dreaptă. Pielea fină din palmă se acoperise toată cu băşici. Durerea acelei mâini, unsă cu ulei şi înfăşurată în straturi întregi de bandaj, a ţinut-o trează toată noaptea.

Yakichi îşi amintea cu groază cum arătase ea în acea clipă. Oare de unde venise calmul acela cu care Etsuko privise focul fără pic de teamă, cu care îşi întinsese mâna către flăcări, fără pic de teamă? Era un calm neclintit, sculptural. Calmul aproape arogant al unei femei prinse într-un iureş de emoţii, care pentru o clipă se eliberase de tot acest tumult.

Poate că, dacă ar fi lăsat-o în pace, nu s-ar mai fi ars. Poate că vocea lui Yakichi o smulsese din starea ei de echilibru, posibilă doar când sufletul e toropit, şi abia atunci se arsese în palmă.

Yakichi se îngrozea când îi privea mâna bandajată. Avea senzaţia că el însuşi îi provocase rana. Pentru o femeie ca ea, care nu era deloc neatentă şi avea un sânge rece de îţi dădea fiori, rana aceasta nu era un fleac. Înainte mai avusese un mic pansament la degetul mijlociu, şi, când Yakichi o întrebase ce s-a întâmplat, ea zâmbise şi îi spusese simplu că s-a fript. Şi atunci doar n-o făcuse intenţionat. Iar acum nici nu-si scosese bine bandajul, că se şi alesese cu un altul, mai mare, care îi acoperea toată mâna.

Când era tânăr, Yakichi născocise o teorie de care era tare mândru şi pe care o împărtăşea prietenilor săi, cum că sănătatea femeii este alcătuită din mai multe boli. Un prieten de-al lui se căsătorise cu o femeie care

acuza dureri de stomac ale căror cauze erau necunoscute. Imediat după căsătorie, durerile au încetat şi se liniştise, însă la ceva vreme, când au intrat în perioada de apatie conjugală, a început să aibă frecvent migrene. Deranjat de ele, soţul ei a început, dintr-un impuls de moment, să o înşele. Nevasta a aflat şi migrenele au dispărut, dar în schimb au reapărut durerile de stomac de dinaintea căsătoriei. A făcut tratament pentru cancer de stomac, dar după un an a murit. Cu bolile femeii nu ştii niciodată când sunt adevărate şi când nu. Când crezi că minte, te trezeşti că naşte un copil sau că moare.

„E ceva şi cu greşelile neintenţionate pe care le fac femeile, se gândea Yakichi. În tinereţe, aveam un prieten fustangiu, Karajima. Când a început să-şi înşele nevasta, a început şi ea să spargă o farfurie în fiecare zi, din greşeală. O făcea din pură neatenţie, pentru că ea chiar nu ştia că o înşală. Zi de zi se mira inocent de greşelile pe care degetele sale le tot comiteau, fără să vrea. E interesant dacă te gândeşti că şi Okiku din *Sarayashiki*[16] a spart farfuria tot din neatenţie."

Şi iată că într-o dimineaţă, în timp ce mătura curtea cu o mătură de bambus, Yakichi s-a înţepat în deget cu o aşchie, lucru care nu i se mai întâmplase niciodată. A lăsat aşchia acolo, drept care a colectat puroi. Pe nesimţite, puroiul s-a retras şi rana s-a vindecat complet. Lui Yakichi nu-i plăceau medicamentele si nu le folosea.

Ziua o vedea lângă el neliniştită, iar noaptea o simţea alături cum nu putea să doarmă. Treptat, mângâierile lui nocturne au devenit mai insistente. Etsuko era geloasă pe Miyo, ceea ce îl făcea şi pe Yakichi, în mod firesc, să fie gelos pe Saburo. De asemenea, era gelos şi din cauza iubirii ei neîmpărtăşite. Pe de altă parte, toată înfierbântarea pe care gelozia o trezea în el i se părea un noroc nesperat.

De aceea, atunci când o chinuia pe Etsuko cu poveşti intenţionat exagerate despre Saburo şi Miyo, Yakichi simţea faţă de ei o stranie

---

[16] Protagonista unei faimoase povestiri populare, cu fantome, *Bancho Sarayashiki.*

afecţiune părintească sau poate, în mod paradoxal, chiar frăţească. Atunci când tăcea, o făcea de teamă ca nu cumva să întreacă măsura cu acest joc şi să o piardă pe Etsuko. În ultima vreme, ea îi devenise indispensabilă, ca un viciu sau un păcat.

Etsuko era o eczemă frumoasă. La vârsta lui, ca să simtă mâncărime, Yakichi avea nevoie de o eczemă.

Şi totuşi, când Yakichi se dovedea îngăduitor şi îşi tempera poveştile despre Saburo şi Miyo, neliniştea lui Etsuko sporea. Se întreba dacă nu cumva se întâmplase vreun lucru pe care Yakichi i-l ascundea. Ce se putea întâmpla mai rău decât starea de fapt actuală? La o astfel de întrebare poate că s-ar gândi cei care nu ştiu ce e gelozia. Intensitatea geloziei nu e influenţată de dovezi reale, iar din acest punct de vedere, ea se aseamănă mai degrabă cu înflăcărarea idealistului.

Venise vremea pentru baia săptămânală. S-a pregătit apa şi Yakichi a intrat primul în cadă. De obicei, Etsuko intra odată cu el, dar de data aceasta refuzase pe motiv că se simţea răcită, drept care Yakichi s-a dus singur.

Chiar atunci se întâmplase ca toate femeile din casa Sugimoto să se adune în bucătărie. Etsuko, Chieko, Asako, Miyo şi chiar şi Nobuko, veniseră acolo toate să-şi spele vasele. Fiind răcită, Etsuko avea o eşarfa albă de mătase înfăşurată în jurul gâtului.

În mod straniu, Asako a adus vorba despre soţul ei plecat în Siberia.

— N-am mai primit nici o scrisoare de la el din august. Ştiu că lui nu-i place să scrie, dar ar putea să trimită şi el măcar un rânduleţ pe săptămână. Eu ştiu că dragostea dintre soţi nu se poate exprima complet doar prin cuvinte, scrise sau rostite, dar tot cred că un mare neajuns al bărbaţilor japonezi e reticenţa lor de a-şi arăta dragostea aşa.

Chieko s-a amuzat imaginându-şi-l pe Yusuke, care poate săpa prin tundra îngheţată la minus zeci de grade, auzind aceste vorbe.

— Şi dacă i-ai scrie o dară pe săptămână, n-ar ajunge la el atâtea scrisori. Poate că şi Yusuke scrie săptămânal.

— Da? Atunci unde se duc scrisorile care nu ajung la mine?

— Le distribuie la văduvele din Uniunea Sovietică, sunt convinsă.

Imediat a făcut această glumă, Chieko şi-a dat seama că putea s-o atingă pe Etsuko, dar Asako, luându-i cuvintele ca atare, a făcut un comentariu care a salvat situaţia.

— Da? Dar ele nu le pot citi, că sunt în japoneză!

Chieko nu i-a mai răspuns. În schimb, s-a oferit s-o ajute pe Etsuko la vase.

— Ţi se udă pansamentul. Hai că le spăl eu!

— Mulţumesc.

De fapt, Etsuko nu voia să renunţe la îndeletnicirea mecanică de a spăla farfurii şi ceşti. În ultimul timp, a se transforma într-o maşinărie era pentru ea o dorinţă aproape carnală. Abia aştepta să i se vindece arsura şi să coasă, cu o viteză care avea să uimească pe toată lumea, chimonourile de toamnă ale ei şi ale lui Yakichi, care o aşteptau deja desfăcute şi spălate. Simţea că acul ei avea să se mişte cu o viteză supraomenească.

Bucătăria era luminată de un singur bec de douăzeci de waţi, atârnat de o grindă din tavanul înnegrit de funingine. Femeile erau nevoite să spele vasele aplecate peste chiuveta întunecată de umbra lor. Etsuko stătea rezemată de pervazul ferestrei şi o urmărea pe Miyo, care curăţa ceaunul. Sub brâul aspru şi decolorat din muselină, talia i se vedea uşor bombată. Arăta de parcă era gata să facă un ou. Fata asta zdravănă nu avea deloc greţuri matinale. Vara purta rochii largi, cu mânecă scurtă, dar nici prin minte nu-i trecea să se radă la subsuoară. Când asuda foarte tare, lua un prosop şi se ştergea nonşalant cu el la subsuoară, în văzul lumii. Şoldurile acelea, pline ca un fruct copt, formele mlădioase pe care şi Etsuko le avusese cândva, plinătatea aceea care te ducea cu gândul la o vază masivă şi grea, umplută ochi cu apă... Saburo făcuse totul. Grădinarul acela tânăr îşi plantase atent sământa şi o crescuse cu grijă. Aşa cum dimineaţa petalele crinului udate de rouă se lipesc între ele şi nu se mai desfac, aşa şi sânii ei şi pieptul lui Saburo se lipiseră prin sudoare şi nu se mai despărţeau...

Deodată, Etsuko l-a auzit pe Yakichi vorbind tare din baie. Baia era lipită de peretele bucătăriei. Saburo era afară, îngrijindu-se de foc. Cu el vorbea Yakichi.

Clipocitul neplăcut de însufleţit al apei a făcut-o parcă să simtă trupul acela bătrân şi osos, cu clavicule adâncite, în care băltea apa.

Vocea hodorogită a lui Yakichi îl chema pe Saburo, reverberând în tavanul băii:

— Saburo, Saburo!

— Da, domnule!

— Fă economie la lemne! De azi încolo, Miyo să facă baie odată cu tine şi să ieşiţi repede din apă. Dacă intraţi separat, durează mai mult şi se consumă un lemn sau două în plus.

După Yakichi au intrat în cadă Kensuke şi Chieko, apoi Asako şi copiii. Spre surprinderea lui Yakichi, Etsuko a anuntat deodată că se îmbăiază si ea.

Etsuko s-a întins în cadă şi a căutat dopul cu vârful degetelor de la picioare. După ea mai urmau doar Saburo şi Miyo. S-a cufundat în apa caldă până la obraz, apoi a întins mâna nebandajată şi a scos dopul.

Gestul ei nu ascundea nici un motiv sau scop complicat.

„Nu-i las eu pe Saburo şi pe Miyo să facă baie împreună!"

Acesta era motivul mărunt care o mânase pe Etsuko să intre în apă, în ciuda răcelii, şi să scoată dopul de la cadă.

Dintr-un capriciu, Yakichi construise o baie de patru *tatami*, cu o cadă pătrată din lemn de chiparos şi grătar pe jos, făcut şi el tot din chiparos. Cada era spaţioasă şi nu prea adâncă. Prin orificiul rămas acum fără dop, apa a început să se scurgă clipocind ca într-o scoică mică. Etsuko privea apa aceasta murdară şi tulbure zâmbind cu o satisfacţie surprinzător de copilărească.

„Ce naiba fac? Ce e aşa amuzant la năzbâtia asta? Năzbâtiile pe care le fac copiii sunt dictate de un motiv pe cât se poate de serios. Ei se simt abandonaţi, iar în lumea lor aceasta e singura modalitate de a atrage asupra lor atenţia adulţilor indiferenţi. Copiii trăiesc în aceeaşi lume a

abandonului ca femeile care iubesc fără să fie iubite. Şi asta e ceea ce îi împinge la cruzime pe cei care trăiesc într-o astfel de lume.”

Pe suprafaţa apei pluteau mici aşchii de lemn, fire de păr şi pete unsuroase de săpun care luceau ca mica, rotindu-se lent în cercuri. Etsuko şi-a ridicat umerii din apă, şi-a sprijinit braţul pe marginea căzii şi şi-a odihnit capul pe el. Apa s-a scurs cu repeziciune de pe umerii şi de pe braţul ei. La lumina slabă a becului gol, pielea ei încălzită emana un luciu difuz. Obrazul său a simţit în elasticitatea braţului lucios pe care îl atingea o zădărnicie cumplită, o umilinţă şi o irosire fără margini.

„E zadarnic, e zadarnic, e zadarnic!” a murmurat ea. Tinereţea care mocnea în pielea aceea fierbinte, preaplinul ei o iritau la culme. Parcă ar fi privit o vietate oarbă şi proastă.

Etsuko avea părul prins în creştetul capului cu un pieptene. Din când în când, stropi reci de apă cădeau din tavan pe părul şi pe ceafa ei, dar ea îşi ţinea mai departe obrazul pe braţ, fără să încerce să se ferească. Picăturile cădeau pe bandajul de la mâna scoasă afară din cadă şi se îmbibau plăcut în el.

Încet, foarte încet, cada se golea. Linia unde apa fierbinte se împreuna cu aerul a coborât alene de la umeri către piept, mângâindu-i pielea, gâdilând-o, apoi mai jos, până la pântece. Această dezmierdare delicată a lăsat în urma ei fiori reci care i-au cuprins tot corpul. Avea spatele rece ca gheaţa. Apa s-a transformat într-un vârtej rapid şi s-a retras de pe coapsele ei.

„Asta înseamnă moartea. Asta e moartea.”

Etsuko a dat să se ridice, vrând să strige după ajutor. Atunci şi-a revenit în fire. Şi-a dat seama că stătea dezbrăcată în cada goală, îngenuncheată.

Întorcându-se în camera lui Yakichi, s-a întâlnit pe hol cu Miyo. Pe un ton vesel, i-a zis batjocoritor:

— Vai, am uitat! Voi încă nu v-aţi spălat şi eu am golit deja cada. Scuze!

Miyo n-a înţeles cuvintele lui Etsuko, spuse cu repeziciune. S-a oprit

în loc fără să răspundă, privind cum îi tremură buzele livide.

În noaptea aceea, Etsuko a făcut febră şi a căzut ia pat. În cea de-a treia zi, temperatura i-a revenit aproape de normal. Era douăzeci şi patru octombrie.

După-amiază a dormit ca să-şi revină din oboseala convalescenţei. Când s-a trezit se făcuse deja noapte, iar Yakichi dormea alături de ea.

Ceasul din perete bătea ora unsprezece cu o încetineală neliniştitoare, Maggie lătra în depărtare, nopţile pustii se repetau la nesfârşit... Cuprinsă de o teamă cumplită, Etsuko l-a trezit pe Yakichi. Umerii lui acoperiţi cu o pijama cadrilată s-au ivit de sub aşternut. Yakichi i-a strâns cu stângăcie mâna întinsă şi a oftat nevinovat.

— Te rog, nu-mi da drumul! a zis Etsuko, privind textura stranie a lemnului din tavanul înceţoşat.

Nu se uita la Yakichi. Nici Yakichi nu se uita la ea.

— Îhî.

Yakichi a horcăit ca să scape de flegma din gât, apoi a tăcut. A luat o bucată de hârtie de la capul patului şi a scuipat în ea.

— În noaptea asta Miyo s-a culcat la Saburo în cameră, nu-i aşa? a zis Etsuko după un timp.

— Păi...

— Eu ştiu şi dacă nu-mi spui. Eu ştiu ce fac ei şi fără să-i văd.

— Mâine-dimineaţă Saburo pleacă la Tenri. Poimâine e festivalul. E noaptea dinainte de plecare, ce să-i faci?

— Asa e. Ce să-i faci?

Etsuko şi-a retras mâna. S-a învelit cu plapuma până peste cap şi a început să suspine.

Yakichi era derutat de situaţia tulbure în care se găsea. De ce nu se înfuria? Unde-i era mânia? Cum de nefericirea acestei femei îi dădea lui o senzaţie de apropiere, aproape complice? Yakichi i-a vorbit lui Etsuko pe o voce joasă şi caldă, prefăcându-se pe jumătate adormit. Înainte să încerce s-o ducă pe ea de nas cu o poveste de adormit copiii,

nemaisperând că va găsi o soluţie, trebuia să-şi păcălească propriile gânduri, neclare ca o moluscă.

— Mă gândesc şi la tine, că viaţa asta plictisitoare de la ţară îţi afectează nervii şi te face să gândeşti tot soiul de lucruri. Hai să mergem la Tokyo, la mormântul lui Ryosuke, când se face un an de la moartea lui, că tot ţi-am promis de mult. L-am rugat pe domnul

Kamisaka să-mi vândă din acţiunile de la Căile Ferate Kinki şi la o adică putem chiar să ne lăfaim la clasa a doua. Deşi ar fi mai bine să economisim banii de drum şi să mergem să ne distrăm în Tokyo. Putem să ne ducem la o piesă de teatru, că tot n-am mai fost de multă vreme. Doar vorba ceea, în Tokyo nu lipsesc distracţiile... Dar să ştii că mie ideal mi s-ar părea ceva mai mult de-atât. Eu mă gândesc să plec din Maidenmura şi să mă mut la Tokyo. Poate chiar să-mi reiau munca. Am câţiva prieteni vechi care au avut o revenire în forţă acolo. Sunt oameni de încredere, nu bărbaţi fără onoare ca Miyahara. Aşa mă gândeam, când mă duc la Tokyo, să mă întâlnesc cu vreo câţiva prieteni... Nu e o decizie uşoară, dar să ştii că la tine mă gândesc. Pentru tine o fac. Dacă tu eşti fericită, şi eu sunt fericit. Eu am trăit mulţumit aici, la moşie.

Dar, de când ai venit tu, nu mai am astâmpăr, parcă as fi un tinerel.

— Când plecăm?

— Ce zici să mergem cu expresul de pe treizeci? Expresul Heiwa, îl ştii. Îl cunosc eu pe şeful de gară de la Osaka şi pot să dau o fugă peste câteva zile să iau bilete.

Însă nu asta îşi dorea Etsuko să audă de la Yakichi. Mintea ei era în cu totul altă parte. Înstrăinarea aceasta cumplită îi îngheţa inima, oprind-o să cadă în genunchi înaintea lui şi să-l implore s-o ajute. Regreta acum mâna fierbinte, întinsă mai devreme către el. În palma ei durerea încă mai mocnea ca un tăciune aprins, şi după ce bandajul fusese înlăturat.

— Aş vrea să te rog ceva înainte să mergem la Tokyo. Cât e Saburo plecat la Tenri, vreau s-o dăm afară pe Miyo.

— Ce tot spui acolo?

Însă Yakichi nu era surprins. Cine se miră dacă ar auzi un bolnav spunând în toiul iernii că vrea să vadă zorele?

— Şi ce rezolvi dacă pleacă Miyo?

— Nu ştiu, dar mi se pare absurd să mă îmbolnăvesc si să sufăr aşa din cauza ei. Cine ar tine în casă o servitoare care îşi îmbolnăveşte stăpânul? În ritmul ăsta, mi-e teamă că Miyo o să mă omoare. Dacă nu vrei s-o dăm afară, tu o să fii cel care mă omoară, indirect. Miyo sau eu, una din noi două trebuie să plece. Dacă preferi să plec eu, chiar mâine mă duc la Osaka si îmi caut un rost acolo.

— Exagerezi! Miyo n-a greşit cu nimic, ce-o să zică lumea dacă o alungăm?

— Bine, atunci. Plec eu. Nu mai vreau să stau aici.

— Păi, nu-ţi propuneam să mergi la Tokyo?

— Împreună cu dumneata?

Cuvintele acestea nu aveau nici un ton insinuant, dar l-au făcut pe Yakichi să-şi imagineze cu nelinişte vorbele care puteau urma. Nevoind să le audă, bătrânul îmbrăcat în pijama cadrilată a început să se tragă mai aproape de aşternutul lui Etsuko. învelindu-se în plapumă ca într-un scut, Etsuko nu l-a lăsat să se apropie. Îl fixa cu o privire neclintită, mută. Ochii ei larg deschişi, în care nu se vedea nici ură, nici ranchiună şi nici dragoste, l-au făcut pe Yakichi să şovăie.

— Nu, nu, a zis Etsuko pe o voce scăzută, fără inflexiuni. Nu până nu pleacă Miyo.

De unde găsise puterea să-l refuze? Până să se îmbolnăvească, atunci când Yakichi se trăgea către ea şi îi simţea mişcările stângace, ca ale unui aparat stricat, ea închidea ochii cât mai repede cu putinţă. Îşi ţinea ochii închişi şi totul se întâmpla în jurul ei, în preajma trupului ei. Pentru Etsuko, ceea ce se petrecea cu corpul ei ţinea tot de lumea de afară. Oare de unde începea ea? Partea interioară a acestei femei, capabilă de lucruri atât de subtile, ascundea o forţă latentă, încătuşată, gâtuită, gata să explodeze.

Tocmai de aceea stupoarea lui Yakichi i se părea amuzantă.

— Eşti ca o fetiţă răzgâiată! Atunci n-am încotro. O să-ţi fac pe plac. Dacă vrei s-o alungăm pe Miyo cât e Saburo plecat, o alungăm. Dar...

— Saburo?

— Saburo n-o să se lase cu una, cu două.

— Saburo o să plece, zise Etsuko răspicat. O să se ducă după ea. Ei doi se iubesc... Eu m-am gândit să be Miyo dată afară tocmai ca Saburo să poată pleca fără să-i poruncească nimeni. Pentru mine, cel mai bine e ca Saburo să plece de aici, dar mi-e prea greu să i-o spun cu gura mea.

— Uite că în sfârşit cădem de acord cu ceva, zise Yakichi.

Chiar în acel moment, ţignalul ultimului tren rapid care trecea prin gara Okamachi a străpuns aerul nopţii.

Kensuke considera că arsura şi răceala lui Etsuko erau un fel de eschivare de serviciul militar. „Iar eu sunt un maestru în materie de fugit de armată, aşa că ştiu despre ce vorbesc", spunea el râzând. Cum Etsuko era bolnavă şi prin urmare scutită de muncă, iar peMiyo n-o puneau la multe treburi, fiind însărcinată în patru luni, povara muncii la cele zece prăjini de ogor ale familiei Sugimoto, de la recoltat orezul, scos cartofii şi cosit până la culesul fructelor, a căzut în anul acela pe umerii viguroşi ai lui Kensuke. Ca de obicei, acesta muncea în silă, boscorodind neîncetat, Înainte de reforma agrară, această bucată de pământ mare cât o batistă nici nu fusese declarată, dar acum până şi ea avea fixată o cotă-parte.

Pentru că se apropia obişnuita lui călătorie la Tenri, Saburo muncea din greu. Terminase în mare culesul fructelor. În pauzele de cules, trudea din greu şi la scosul cartofilor, la aratul de toamnă şi la cosit. Munca sub cerul proaspăt de toamnă îl transformase într-un tânăr şi mai bronzat, robust, cu o înfăţişare mai matură decât vârsta lui. Capul lui cu păr tuns scurt părea solid ca o căpăţână de taur tânăr. Într-o zi, primise o scrisoare de dragoste înflăcărată de la o fată din sat pe care nici n-o ştia prea bine şi i-a citit-o lui Miyo râzând. Când a mai sosit o scrisoare de la altă fată, nu i-a mai spus nimic lui Miyo. Dar asta nu însemna că avea ceva de ascuns sau că s-ar fi dus să o întâlnească. Nu însemna nici măcar că avea de gând

să-i răspundă. Firea lui tăcută era cea care îl îndemnase atunci să nu mai spună nimic.

Aceasta era o experienţă nouă pentru el. Pentru Etsuko ar fi fost o şansă importantă dacă ar fi intuit cumva că Saburo îşi dădea seama că e iubit. El începuse să fie vag conştient de impresia pe care o lăsa în jurul său. Până atunci, lumea exterioară fusese pentru el nu o oglindă, ci doar un spaţiu în care putea să alerge liber.

Această experienţă nouă, alături de bronzul lăsat de soarele tomnatic pe fruntea şi pe obrajii lui, adusese în atitudinea lui ceva din înfumurarea tinereţii, care lui îi lipsise până atunci. Dragostea o făcea pe Miyo să fie sensibilă la această schimbare si să o observe. Însă ea o interpretase drept o purtare de soţ pe care Saburo începea să o aibă faţă de ea.

Pe douăzeci şi cinci octombrie, Saburo a plecat, gătit în cele mai bune haine — sacoul vechi, primit de la Yakichi, pantalonii kaki, şosetele de la Etsuko şi pantofii lui sport. Ca bagaj, avea pe umăr traista din pânză aspră pe care o folosise la şcoală.

— Sfatuieşte-te cu mama ta despre căsătorie, i-a spus Etsuko. Adu-o aici cu tine, ca s-o cunoască pe Miyo. Poate să stea la noi câteva zile.

Nu-şi dădea nici ea seama de ce-i spunea aceste lucruri care fuseseră deja stabilite. Oare avea nevoie de un pretext ca să se pună singură într-o situaţie imposibilă? Sau era o încercare de a se convinge să renunţe la plan, gândindu-se la momentul cumplit în care mama lui Saburo venea şi afla cu stupoare că mireasa nu mai era?

Asta era tot ce îi spusese Etsuko, precipitat, când îl oprise în hol pe Saburo, în timp ce se ducea la

Yakichi să-si ia rămas-bun.

— Am înţeles. Vă mulţumesc mult!

În sclipirea din ochii lui, însufleţiţi de agitaţia plecării, se citea o recunoştinţă exagerată. De data aceasta, Saburo s-a uitat drept în ochii ei. Etsuko ar fi vrut să-i strângă mâna, să simtă îmbrăţişarea palmei lui puternice. A dat să-i întindă mâna dreaptă, care începuse să se vindece

de pe urma arsurii, dar s-a abţinut, gândindu-se că rana cicatrizată putea să-i lase în palmă o senzaţie neplăcută. Saburo a ezitat puţin, a clipit zâmbind vesel, i-a întors spatele şi a plecat grăbit mai departe.

— Ce traistă uşoară ai! Parcă te-ai duce la şcoală, i-a strigat Etsuko din spate.

Miyo a fost singura care l-a condus peste podul din faţa casei. Era dreptul ei. Etsuko a urmărit-o cu privirea cum îşi exercita acest drept.

Când a ajuns la capătul aleii pavate, de unde porneau treptele de piatră, Saburo s-a mai întors o dată şi i-a salutat milităreşte pe Yakichi şi Etsuko, aflaţi în curte. Chiar şi după ce s-a făcut nevăzut printre arţarii atinşi de culorile toamnei, zâmbetul lui care îi dezvelea dinţii a mai stăruit o vreme în mintea lui Etsuko.

Era ora la care Miyo trebuia să deretice în toate camerele. După numai cinci minute s-a întors, urcând greoi treptele de piatră, învăluită în razele de soare filtrate printre copaci.

— A plecat Saburo, nu? a întrebat Etsuko fără rost.

Da, a plecat, a răspuns şi Miyo fără rost.Pe chipul ei nu se citea nici o expresie, nici de bucurie, nici de întristare.

Când l-a văzut pe Saburo plecând, Etsuko a simţit în piept o tresărire de bunăvoinţă şi remuşcare. A fost cuprinsă de o senzaţie puternică de vinovăţie şi regret. S-a gândit chiar să renunţe la planul ei de a o alunga pe Miyo.

Dar când Miyo s-a întors şi i-a văzut pe chip uşurarea de a se şti deja aşezată la locul ei alături de Saburo, Etsuko s-a enervat şi a revenit imediat la hotărârea de a-şi pune planul în aplicare.

Capitolul 5

— Vine Saburo! Tocmai l-am văzut de la etaj. A luat-o pe scurtătura de pe câmp şi vine pe la cartierul de locuinţe sociale. Ciudat că e singur! Pe mama lui n-o zăresc.

Era seara zilei de douăzeci şi şapte, a doua zi după festivalul din Tenri. Chieko a venit în grabă cu acest anunţ la Etsuko, ocupată în acel moment cu gătitul.

Etsuko pusese grătarul pe sobiţa de pământ şi frigea nişte macrou. Când a auzit, a mutat grătarul cu peşte pe masa de alături şi a pus ceainicul pe foc. Mişcările ei liniştite trădau grija cu care îşi tempera emoţiile. Etsuko s-a ridicat şi i-a făcut semn lui Chieko să meargă cu ea la etaj.

Cele două au urcat scara precipitat.

— Saburo ăsta pune lumea pe jar, a zis Kensuke, care stătea întins şi citea un roman de Anatole France.

În scurt timp însă, înfierbântarea lui Etsuko şi a lui Chieko l-a molipsit şi pe el, aşa că s-a dus lângă ele la fereastră.

La marginea pădurii, la vest de cartierul de locuinţe sociale, soarele coborâse deja pe jumătate sub linia orizontului. Cerul strălucea aprins ca un cuptor.

Silueta care se zărea mergând în pas cadenţat printre mirişti era, neîndoielnic, a lui Saburo. Ce era ciudat la asta? Doar se întorcea în ziua stabilită, la ora stabilită.

Umbra i se întindea oblic în faţă. Traista agăţată pe umăr i se bălăbănea, drept care o ţinea apăsată cu mâna dreaptă, ca un elev de gimnaziu. Nu avea nimic pe cap. Pasul lui nu vădea nelinişte sau teamă. Era calm, dar zdravăn, neşovăitor. Dacă o ţinea drept, ieşea în strada principală. Saburo a cotit la dreapta şi a apucat-o pe poteca dintre parcelele de orez. Trecea pe lângă spalierele pe care se uscau snopii, atent din când în când pe unde calcă.

Etsuko şi-a auzit bătăile puternice ale inimii, oscilând între bucurie şi groază. Nu-şi dădea seama nici ea ce anume aştepta, fericirea sau nenorocirea. În orice caz, ceea ce aştepta sosise în sfârşit. Tumultul cumplit din pieptul ei o împiedica şi să vorbească. Cu greu, a reuşit să-i spună lui Chieko:

— Ce mă fac? Nu ştiu ce să fac!

Cât de uluiţi ar fi fost Kensuke şi Chieko cu o lună în urmă să audă asemenea vorbe şovăitoare ieşind din gura ei! Etsuko se schimbase. Femeia aceasta puternică îşi pierduse vigoarea. Ce aştepta ea acum era ca Saburo să-i arunce neştiutor ultimul zâmbet blând şi, după ce va fi aflat vestea, să-i arunce prima ocară aspră. Câte nopţi nu se zbuciumase Etsuko, imaginându-şi pe rând aceste două momente! Era convinsă de ce urma să se întâmple mai departe. Saburo avea s-o blesteme şi să fugă după Miyo. A doua zi pe vremea asta, Etsuko sigur nu avea să-l mai vadă. Poate că acum era ultima dată când putea să-l privească după voia inimii, în zare, de sus de la fereastră.

— Ce-i cu tine? Revino-ţi! îi zise Chieko. Dacă ai curajul pe care l-ai avut când ai dat-o afară pe Miyo, nu e lucru de care să nu fii în stare. Chiar ne-ai făcut să te vedem cu alţi ochi. Eu una te admir sincer.

Chieko a prins-o strâns de umăr, ca pe o soră mai mică.

Pentru Etsuko, faptul că o dăduse afară pe Miyo reprezenta prima ei încercare de a-şi alina suferinţa, reprezenta o concesie, chiar o capitulare. Însă Kensuke şi Chieko văzuseră acest gest ca pe o ofensivă.

„Să pui o gravidă în patru luni să-şi ia desaga la spinare şi să o alungi din casă e ceva", se gândea Chieko. Plânsetele lui Miyo, atitudinea necruţătoare a lui Etsuko, stăpânirea ei de sine când o dusese la gară şi o obligase să se urce în tren - evenimentele dramatice la care cei doi asistaseră cu o zi în urmă îi animaseră din cale afară. Nici nu-şi închipuiseră ei vreodată că puteau avea parte de un asemenea spectacol în Maidenmura. Miyo îşi pusese în spinare cufărul legat cu o funie, iar Etsuko o împinsese de la spate pe treptele de piatră ca un poliţist.

Yakichi se închisese la el în cameră şi, când Miyo venise să-şi ia

rămas-bun, i-a mulţumit pentru serviciul ei îndelungat, fără să-şi întoarcă privirea către ea. Asako se învârtea înmărmurită de colo-colo, fără să priceapă ce se întâmplase. Kensuke şi Chieko erau mulţumiţi că înţelegeau despre ce era vorba fără să ceară vreo explicaţie. Se făleau că şi ei puteau fi imorali prin simplul fapt că erau în stare să înţeleagă imoralitatea şi păcatul, dar atitudinea lor se asemăna cu cea a unui jurnalist care se dă drept stâlp al societăţii.

— Dacă tot ai reuşit să ajungi până aici, mai departe te ajutăm noi. Foloseşte-te de noi fără nici o jenă. Noi o să facem tot ce ne stă în putinţă.

— Etsuko, mă lupt pentru tine. Nici nu mai contează ce-o să creadă tata.

Stând la fereastră, cu Etsuko între ei, cei doi se întreceau în astfel de cuvinte. Etsuko s-a ridicat şi s-a dus la măsuţa de toaletă a lui Chieko, dându-şi pe spate părul de la tâmple.

— Pot să-mi dau cu nişte apă de colonie de la tine?

— Te rog.

Etsuko a luat sticluţa verde, şi-a turnat în palmă câteva picături şi le-a întins agitată pe la tâmple. Oglinda era acoperită cu o învelitoare din mătase decolorată. Etsuko n-a dat-o la o parte. Îi era teamă să se privească. Însă, până la urmă, gândindu-se că avea să-l întâlnească în curând pe Saburo, s-a îngrijorat de cum va arăta şi a tras învelitoarea de pe oglindă. I s-a părut că avea prea mult ruj pe buze, aşa că l-a şters cu o batistă dantelată.

Cum dispare fără urmă amintirea faptelor şi cum rămâne amintirea emoţiilor! Etsuko stătea în faţa oglinzii nevenindu-i să creadă că cea pe care o avea acum în faţa ochilor era aceeaşi femeie care ascultase ieri fără să clipească plânsetele lui Miyo când o înştiinţase despre concedierea ei nedreaptă, aceeaşi care obligase o femeie însărcinată să-şi ia bruma de avere în spinare şi căreia îi făcuse vânt. Se uita la ea cum stă neputincioasă, agăţată de lungul şir de suferinţe ale trecutului, cocoţată pe un morman întreg de sentimente putrede, imposibil de clintit din loc, fără să regrete şi fără să-şi domolească îndârjirea cu care refuza să

regrete. Dimpotrivă, nu vinovăţia e cea care îi învaţă pe oameni, iar şi iar, să fie letargici?

Kensuke si Chieko nu au ratat ocazia de a sări în ajutor.

— Dacă Saburo ajunge acum să te urască, se alege praful de tot, a spus Chieko. Cel mai bine ar fi ca tata să spună că el a fost cel care a dat-o afară pe Miyo, dar nu e dânsul atât de mărinimos.

— Tata a zis că n-o să-i spună nimic lui Saburo, dar că nici nu-şi asumă vreo responsabilitate.

— Fireşte că asta a zis. Dar lasă totul în seama mea. N-o să-ţi pară rău. Putem să-i spunem lui Saburo că Miyo a primit o telegramă că ai ei s-au îmbolnăvit subit şi a trebuit să se ducă acasă.

Etsuko şi-a venit în fire. În cei doi pe care îi avea în faţa ochilor nu vedea nişte povăţuitori, ci două călăuze necinstite care o ademeneau către un tărâm învăluit în ceaţă călduţă. Nu trebuia să se mai lase atrasă în ceata aceea. Toată încrâncenarea ei din ziua precedentă ar fi fost în van.

Chiar dacă gestul ei de a o da afară pe Miyo nu era altceva decât o declaraţie disperată de dragoste faţă de Saburo, Etsuko prefera să creadă că era un gest făcut pentru ea însăşi, ca să poată trăi, un gest pe care fusese nevoită să-l facă şi pe care avea chiar datoria să-l facă.

— Saburo trebuie să ştie clar că eu am fost cea care a dat-o afară pe Miyo. Şi eu am să i-o spun. Nu e nevoie să mă ajutaţi. Mă descurc singură.

Kensuke şi Chieko nu-i puteau interpreta decizia lui Etsuko decât ca pe nişte vorbe iraţionale dictate de disperare şi confuzie.

— Fii calmă şi gândeşte-te! Dacă faci aşa ceva, se alege praful de tot.

— Chieko are dreptate. Nu te sfătuim să faci asta. Lasă totul în seama noastră şi n-o să-ţi pară rău.

Cu un zâmbet misterios, Etsuko a făcut o uşoară grimasă. Singura cale de a scăpa de ajutorul lor nedorit era să-i supere şi să şi-i transforme în inamici. Aranjându-şi brâul la spate, cu gesturile unei păsări mari şi obosite care îşi curăţă penele, Etsuko s-a ridicat şi le-a spus din capul

scărilor:

— Chiar nu e nevoie să mă ajutaţi. Mi-e mai uşor asa.

Refuzul ei i-a lăsat fără glas pe Kensuke şi pe Chieko. S-au supărat aşa cum s-ar supăra nişte oameni care vor să ajute la stingerea unui incendiu, dar pe care jandarmul îi împiedică. Apa este esenţială când e vorba de un incendiu, dar ei erau asemenea unora care ţin mereu la îndemână un lighean de apă călduţă.

— Îi invidiez pe oamenii ăştia care nu sunt în stare să aprecieze bunătatea altora, zise Chieko.

— Toate ca toate, eu mă întreb de ce n-o fi venit mama lui Saburo, răspunse Kensuke, dându-şi seama că se lăsase prins de agitaţia lui Etsuko provocată de întoarcerea lui Saburo şi omisese să aducă subiectul în discuţie.

— Ce mai contează? Oricum noi n-o mai ajutăm în veci pe Etsuko. Şi nouă ne e mai uşor aşa.

— De acum încolo o să stăm liniştiţi şi-o să privim de pe margine, îşi arătă şi Kensuke intenţiile.

Pe de altă parte, Kensuke regreta că pierduse ocazia de a oferi un ajutor umanitar şi de a-şi dovedi astfel sofisticarea în faţa necazurilor.

Etsuko a coborât scările şi s-a aşezat lângă sobiţă. A luat ceainicul de pe foc şi a pus la loc grătarul. Sobiţa stătea pe o placă de lemn, fixată de Yakichi pe marginea prispei. Acolo pregătea Etsuko mâncarea pentru ei doi. De vreme ce Miyo nu mai era, aveau să facă cu rândul la prepararea orezului. Astăzi era rândul lui Asako, drept care acum se afla în bucătărie. În locul ei rămăsese Nobuko să-i cânte lui Natsuo şi să se joace cu el. Râsetele lor nebuneşti reverberau prin toate încăperile, cufundate deja în lumina amurgului.

— Ce e?

— Yakichi a ieşit din camera lui şi s-a aşezat pe vine lângă sobiţă. A luat agitat beţişoarele pentru gătit şi a întors macroul pe partea

cealaltă.S-a întors Saburo.

— E deja aici?

— Nu, încă n-a ajuns.

Cam la un metru şi jumătate distanţă, prispa era mărginită de un gard viu din tufe de ceai. Ultimele raze ale apusului poleiau vârfurile frunzelor. Bobocii tari de flori, încă nedeschişi, presărau pe ele o puzderie de umbre mărunte. Doar una sau două crenguţe crescute înalt, deasupra gardului neîngrijit cum trebuie, străluceau mai tihnit, luminate de dedesubt.

De pe treptele de piatră s-a auzit un fluierat. Era Saburo.

Etsuko şi-a amintit durerea pe care o simţise în seara când Saburo venise în camera în care ea şi Yakichi jucau *go* să le ureze noapte bună, iar ea nici nu putuse să se întoarcă spre el. Şi-a lăsat privirea în pământ.

— Am sosit! strigă Saburo, ivindu-se în spatele gardului viu.

Avea cămaşa descheiată la piept şi i se vedea gâtul arămiu. Privirea lui Etsuko s-a izbit de zâmbetul lui naiv şi tânăr. Gândul că nu avea să-i mai vadă vreodată acest surâs fără resentimente a strecurat în privirea ei o undă de chin dulce-amar.

— Îhî, răspunse Yakichi, dând absent din cap în semn de salut.

Nu s-a uitat la Saburo, ci doar la Etsuko.

Chiar atunci, o flacără s-a înălţat din grăsimea de peşte. Etsuko nu s-a clintit din loc, drept care Yakichi a suflat el în grabă ca s-o stingă.

„Ce tâmpenie! Toţi din casă s-au prins de dragostea lui Etsuko şi dau din colţ în colţ, numai mucosul ăsta habar n-are. "

Yakichi a stins agasat flacăra care se ridica iar din grăsimea de peşte.

Etsuko şi-a dat seama că tot curajul nebunesc pe care îl etalase cu câteva clipe în urmă în faţa lui Kensuke şi a lui Chieko, de a-i spune lui Saburo totul cu gura ei, fusese de fapt o iluzie. Cum să mai aibă ea curajul acela scandalos, odată ce îi văzuse zâmbetul atât de inocent şi de senin? Însă acum nu mai avea cui să ceară ajutorul.

În curajul pe care îl etalase Etsuko nu existase oare de la bun început ceva sortit eşecului? Nu ascundea el oare dorinţa de a prelungi oricât de

puţin momentele de linişte şi pace în care Saburo nu ştia de la nimeni despre acest scandal şi putea să trăiască sub acelaşi acoperiş cu Etsuko fără să se urască?

După o vreme, Yakichi spuse:

— Ciudat. N-a venit cu mama lui.

— Chiar aşa, răspunse Etsuko mirată, de parcă abia atunci îşi dădea seama. Să-l întreb dacă urmează să sosească mai târziu? întrebă ea cuprinsă de o nelinişte straniu de plăcută.

— Nu. Dacă-l întrebi, inevitabil va veni vorba despre Miyo.

Yakichi i-a retezat vorba pe un ton sarcastic, care avea asprimea pielii uscate şi bătrâne.

Următoarele două zile, o linişte stranie a domnit în jurul lui Etsuko. Aceste două zile au fost asemenea întremării aparente, inexplicabile, a unui bolnav fără speranţă, care aduce uşurare celor care veghează asupra lui, o înzdrăvenire ironică, menită să-i facă să-şi întoarcă din nou chipul, în van, către speranţa pe care o pierduseră deja.

Ce se întâmplase? Era fericire?

Etsuko a scos-o pe Maggie la o plimbare mai lungă. Apoi, cu Maggie în lanţ, l-a condus pe Yakichi până la gara Okamachi. Yakichi se ducea la Osaka să cumpere bilete la trenul expres. Era după-amiaza zilei de douăzeci si nouă.

Yakichi stătea de vorbă cu ea, sprijinit de gardul proaspăt vopsit alb, în gara unde doar cu câteva zile în urmă Etsuko o condusese pe Miyo cu o mină severă pe chip. Spre surprinderea ei, Yakichi se bărbierise şi se îmbrăcase în costum. Ba chiar îşi luase si bastonul de lemn. A lăsat să treacă mai multe trenuri care mergeau la Umeda.

Veselia neobişnuită care o cuprinsese pe Etsuko îl neliniştea pe Yakichi. Maggie se tot învârtea în jurul ei, adulmecând de zor, iar Etsuko o certa din când în când, clătinându-se pe vârful saboţilor de lemn. Alteori, cu ochii parcă puţin umezi şi un zâmbet blând, privea îndelung către oamenii care se opreau în faţa librăriei şi a măcelăriei de la gară şi care plecau apoi mai departe fără să cumpere nimic. În interiorul librăriei

fluturau steguleţe roşii şi galbene cu reclame la revistele pentru copii. Era o după-amiază noroasă, cu un vânt destul de aspru.

„Oare e aşa veselă fiindcă o fi vorbit cu Saburo? De-asta n-o fi venind azi cu mine la Osaka? Şi atunci de ce nu se opune să plece mâine cu mine într-o călătorie lungă?"

Yakichi vedea lucrurile greşit. Aparenta fericire a lui Etsuko nu era de fapt decât liniştea capitulării în faţa nebuloasei de care se lovise după ce degeaba îşi storsese creierii în fel şi chip.

Ziua precedentă Saburo şi-o petrecuse ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, cosind iarba şi muncind pe ogor. Nu părea deloc agitat. Când a trecut pe lângă el, şi-a scos pălăria de paie şi a salutat-o. În dimineaţa aceea, la fel.

Tânărul acesta tăcut nu vorbea decât atunci când stăpânii îi porunceau ceva sau îi puneau vreo întrebare. Nu-l deranja dacă nu scotea o vorbă toată ziua. Când era şi Miyo, se arăta vioi şi pus pe şotii. înfăţişarea lui sclipitoare, debordând de tinereţe, nu lăsa o impresie mohorâtă sau retrasă nici atunci când tăcea. Întregul său trup părea că vorbeşte soarelui şi naturii, că le cântă. Când muncea, în mişcările lui mustea o adevărată limbuţie a vieţii.

Era chiar posibil ca posesorul acestui suflet simplu şi naiv să fie convins că Miyo încă mai locuia acolo şi să creadă că era doar plecată cu treabă, urmând să se întoarcă poate chiar în cursul zilei. Şi chiar dacă îl neliniştea puţin absenţa ei, nu i-ar fi stat în fire să meargă la Yakichi sau la Etsuko şi să întrebe unde e Miyo.

Lui Etsuko îi plăcea să creadă că seninătatea lui Saburo depindea întru totul de ea însăşi, pentru că încă nu-i dezvăluise nimic. Şi atunci, dacă nu ştia nimic, era firesc să n-o blesteme şi să nu fugă după Miyo. Curajul ei de a-i mărturisi totul slăbea tot mai mult, dar Etsuko începea să creadă că acesta era mai degrabă un lucru de dorit, şi nu doar pentru ea, ci şi pentru această fericire a lui, iluzorie, efemeră.

Şi totuşi de ce nu venise cu mama lui? Atâta vreme cât nimeni nu-l întreba, Saburo nu se apuca să povestească în detaliu despre festivalul

din Tenri sau despre călătoria lui. Iar Etsuko nu ştia ce să creadă.

Din străfundul acestor nelinişti, în sufletul lui Etsuko se născuse un licăr de speranţă, o speranţă atât de plăpândă, încât, odată rostită, risca să se dovedească a fi doar o iluzie deşartă, vrednică de tot râsul. Vinovăţia şi speranţa o împiedicau să-l privească pe Saburo în ochi.

„Saburo ăsta are o mutră calmă şi nu se agită orice s-ar întâmpla, se gândea Yakichi. Şi eu, şi Etsuko am crezut că, dacă o dăm afară pe Miyo, o să fugă imediat după ea, însă văd că am socotit greşit. Dar nu-i nimic. Mâine plec cu Etsuko şi o să se termine totul. Cine ştie, poate la Tokyo o să dea vreun noroc peste mine."

Etsuko a legat-o pe Maggie de gard şi s-a întors cu faţa către şinele de tren, care luceau puternic sub cerul înnorat. Suprafaţa lor orbitoare de oţel, brăzdată de nenumărate zgârieturi fine, se întindea în faţa ei cu o seninătate straniu de familiară. Particule mărunte de pilitură argintie acopereau pietrişul înnegrit dintre ele. La un moment dat, şinele au început să răsune, vibrând uşor.

— Sper să nu plouă, zise Etsuko deodată, amintindu-şi de potopul din Osaka, în urmă cu o lună.

— După cum arată cerul, s-ar părea că nu, răspunse Yakichi privind atent văzduhul.

Cu un huruit puternic, trenul în direcţia Osaka a sosit în gară.

— Nu urci? îl întrebă Etsuko.

— De ce nu vrei să vii cu mine?

Zgomotul trenului îl forţase să-şi ridice vocea, îngăduindu-i un ton mai dur.

— Păi, uite cum sunt îmbrăcată! Şi mai e şi Maggie... răspunse Etsuko neconvingător.

— Pe Maggie putem s-o lăsăm la librărie. Patronului de acolo îi plac câinii, iar eu îi sunt muşteriu vechi.

Etsuko s-a aplecat să-i desfacă lanţul, cufundată în gânduri. Şi-a dat seama că îi surâdea ideea de a-şi sacrifica această ultimă după-amiază pe care o mai avea de petrecut în Maidenmura înainte de plecarea de a doua

zi. Deodată, ideea că s-ar întoarce acasă şi ar fi în preajma lui Saburo i-a apărut chinuitoare. Fusese convinsă că Saburo avea să dispară imediat după ce se întorcea de la Tenri, iar faptul că încă îl mai vedea plimbându-se prin faţa ei nu doar că o făcea să nu-şi creadă ochilor, dar o şi tulbura. Când îl vedea cum dă cu sapa în mijlocul ogorului ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, o cuprindea o spaimă cumplită.

Oare şi cu o zi în urmă ieşise la o plimbare lungă tot ca să scape de frica aceasta?

— Bine, vin şi eu, zise ea desfăcându-i lanţul lui Maggie.

Etsuko mergea alături de Yakichi prin inima oraşului, exact aşa cum se imaginase în timp ce se plimba cu Saburo pe şoseaua pustie. Câte nepotriviri, câte complicaţii le rezervă viaţa oamenilor, iar şi iar! Abia când au ieşit în zarva de afară şi-au amintit că pasajul subteran de sub magazinul universal Hankyu ducea până în incinta gării Osaka.

Cu bastonul ţinut de-a curmezişul, Yakichi s-a avântat să traverseze intersecţia, trăgând-o pe Etsuko după el. Mâinile li s-au desprins.

— Hai mai repede! Hai mai repede! a vociferat el, ajuns la limanul trotuarului opus.

Cei doi au ocolit parcarea până pe partea cealaltă, speriaţi de claxoanele maşinilor care vuiau necontenit pe lângă ei, şi şi-au croit drum prin forfota din gară. Un golan care făcea speculă cu bilete la trenul de noapte îi aborda pe toţi pe care îi vedea cărând bagaje. Lui Etsuko i s-a părut că gâtul lui negricios şi suplu semăna cu al lui Saburo şi s-a întors să-l privească.

Yakichi şi Etsuko au traversat holul din dreptul intrării principale, în care megafoanele anunţau zgomotos plecarea şi sosirea trenurilor. Au pătruns apoi pe un coridor care acum li se părea liniştit după toată gălăgia şi au văzut deasupra capului un indicator pe care scria „Biroul şefului de gară".

Cât timp Yakichi a vorbit cu şeful de gară, Etsuko a rămas în sala de aşteptare, unde a aţipit fără să vrea în fotoliul acoperit cu o husă albă de

pânză. A trezit-o vocea cuiva care vorbea tare la telefon. În timp ce-i privea pe funcţionarii de la căile ferate cum se învârteau prin biroul spaţios, a simţit o oboseală cumplită. Sufletul ei istovit era copleşit de durere numai când vedea forfota aceea violentă a vieţii. Ţinându-şi capul rezemat de spătarul fotoliului, privirea ei cădea pe un telefon de birou, asaltat neîntrerupt când de ţârâituri, când de voci gălăgioase.

„Telefon... Am senzaţia că n-am mai văzut aşa ceva de-o veşnicie. E un aparat tare straniu. Deşi tot felul de emoţii se întrepătrund neîncetat prin măruntaiele lui, tot ce poate el să facă e să scoată un ţârâit monoton. Oare nu-i provoacă nici un pic de durere toată ura, dragostea, dorinţa care trec prin lăuntrul lui? Sau poate că ţârâitul lui e de fapt un urlet de durere insuportabilă, convulsivă, slobozit neîncetat."

— Scuză-mă că a durat atâta. Am luat bilete, să ştii. Se pare că nu-i uşor să găseşti locuri la expresul de mâine. Chiar mi s-a făcut un mare serviciu.

Yakichi i-a pus cele două bilete albastre în mâna întinsă.

— Sunt la clasa a doua, special pentru tine.

Adevărul era că biletele la clasa a treia se epuizaseră de trei zile. Pentru clasa a doua putea să cumpere şi de la ghişeu, dar, dacă apucase să intre în biroul şefului de gară, nu mai putea să strâmbe din nas şi să dea înapoi.

Au trecut apoi pe la magazinul universal să cumpere periuţe de dinţi, praf de dinţi, o cremă de faţă pentru Etsuko şi nişte whisky ieftin pentru „petrecerea de rămas-bun" din seara aceea, după care au pornit către casă.

Pentru că terminase de aranjat bagajele pentru călătoria de a doua zi încă din cursul dimineţii, după ce a pus în geantă micile cumpărături din Osaka, singurul lucru care îi mai rămăsese de făcut lui Etsuko era să pregătească masa pentru petrecere, o cină uşor mai festivă. Chieko, care nu prea mai vorbea cu ea de atunci, şi Asako au ajutat-o la gătit.

Obiceiurile sunt lucruri care în general se respectă superstiţios.

Astfel, propunerea lui Yakichi ca toţi membrii casei să cineze în seara aceea în încăperea de zece *tatami* pe care nu o foloseau niciodată nu avea cum să fie întâmpinată cu prea mult entuziasm.

— Etsuko, e ciudat ce-a propus tata, zise Kensuke, care venise în bucătărie să ciugulească din ce se gătea. Te pomeneşti că la Tokyo o să-l veghezi pe patul de moarte. Noi îţi suntem recunoscători.

Etsuko s-a dus să vadă dacă era gata curăţenia în camera de zece *tatami.* încăperea goală şi întunecată, în care pătrundea doar ultima geană de lumină a amurgului, arăta ca un grajd mare şi pustiu. Saburo mătura podeaua, singur, cu faţa către curte.

Etsuko privea din prag silueta acestui tânăr, nespus de solitară. Poate că întunericul din cameră, mătura din mâinile lui, foşnetul ei mohorât pe *tatami* accentuau impresia aceasta, dar Etsuko a avut senzaţia că atunci vede pentru prima data înlăuntrul lui.

Şi-a simţit pieptul sfâşiat de vinovăţie şi, la fel de intens, mistuit de dragoste. Prin durerea aceasta Etsuko înţelegea pentru prima dată ce înseamnă cu adevărat să suferi din dragoste. Teama care o cuprinsese deunăzi de a-l vedea pe Saburo probabil că tot de acolo i se trăgea.

Şi totuşi, singurătatea lui era ceva cast, ceva compact, care nu-i lăsa lui Etsuko nici o deschizătură prin care să se poată strecura înăuntru. Tumultul dragostei îi călca în picioare raţiunea şi memoria şi, puţin câte puţin, o făcea s-o uite pe Miyo - motivul pentru care se simţea vinovată. Ea se gândea doar să-i ceară iertare lui Saburo, să-i îndure blestemele şi să se pedepsească pe ea însăşi. Intenţiile ei lăudabile erau pline de un egoism evident, dar această femeie care părea să se gândească numai la ea simţea de fapt prima dată gustul unui egoism atât de pur.

Saburo a observat-o pe Etsuko stând în umbră şi s-a întors către ea.

— Aveţi nevoie de ceva?

— E gata curăţenia?

— Da.

Etsuko a înaintat până în mijlocul încăperii şi a privit în jur. Îmbrăcat într-o cămaşă kaki, cu mânecile suflecate, Saburo stătea nemişcat, cu

mătura rezemată de umăr. A observat că pieptul femeii - ca o stafie în întuneric - tresălta puternic.

— Auzi, îngăimă Etsuko, ai vrea, te rog, să mă aştepţi la noapte, la ora unu, în vie? Vreau neapărat să vorbesc ceva cu tine înainte să plec.

Saburo nu răspunse.

— Ce zici?

— Da, doamnă.

— Deci vii, sau nu?

— Vin.

— La ora unu, în vie. Ai grijă să nu afle nimeni.

— Da.

Saburo s-a îndepărtat stânjenit de ea, începând să măture în altă parte.

Deşi în camera de zece *tatami* trebuia să fie un bec de o sută de waţi, când l-au aprins, nu lumina nici cât unul de patruzeci. În lumina aceea chioară, încăperea părea mai mohorâtă decât întunericul nopţii.

— Ce deprimant e! a zis Kensuke la un moment dat, şi mai departe, pe parcursul cinei, toţi şi-au ridicat pe rând privirea către bec.

Alt lucru straniu era că se scoseseră măsuţele individuale folosite pentru musafiri, iar cei opt membri ai casei, împreună cu Saburo, stăteau rânduiţi intr-un careu cu Yakichi în centru, care trona cu spatele către *tokonoma*[17]. Era atât de întuneric, încât nici nu se distingea bine mâncarea din vasele adânci, din porţelan de Arita. La sugestia lui Kensuke, au restrâns careul, trăgându-se mai aproape sub becul chior. Acum arătau de parcă se adunaseră la o şezătoare mohorâtă, nu la o cină festivă.

Mesenii au închinat laolaltă paharele cu whisky de mâna a doua.

Măcinată de neliniştile pe care singură şi le crease, Etsuko nu mai vedea nici mutra de măscărici a lui Kensuke, nu mai auzea nici vorbăria cu pretenţii de intelectuală a lui Chieko şi nici râsetul ascuţit şi vesel al lui

---

[17] Firidă în casele japoneze unde se expun aranjamente florale şi diverse alte obiecte decorative.

Natsuo. Aşa cum alpinistul caută creste tot mai înalte, şi Etsuko, atrasă de puterea frământărilor şi a suferinţei, îsi crea tot mai multe nelinişti si dureri.

Cu toate acestea, neliniştea ei de acum avea un aer banal, diferit faţă de angoasele ei creative de până atunci. Primele semne ale acestui noi tip de anxietate apăruseră deja atunci când o concediase pe Miyo. Amploarea greşelilor pe care putea să le comită astfel, puţin câte puţin, risca s-o coste rolul încredinţat ei pe acest pământ, scaunul pe care cu greu i se îngăduise să se aşeze. Poate că ceea ce pentru unii era o intrare, pentru ea era o ieşire — o uşă aflată sus, la înălţimea unui foişor de foc, o intrare la care mulţi nu puteau nici să ajungă. Însă Etsuko locuia chiar acolo, într-o încăpere fără ferestre. Dacă deschidea uşa vrând să iasă, risca să facă un pas greşit şi să cadă în gol. Poate că toată înţelepciunea de care avea nevoie ca să părăsească acea încăpere avea ca singur temei hotărârea că nu va ieşi niciodată de acolo.

Etsuko stătea alături de Yakichi, drept care era liberă să nu-şi privească bătrânul tovarăş de drum decât dacă întorcea intenţionat capul către el. Atenţia i-a fost captată de paharul lui Saburo, aşezat drept în faţa ei, pe care Kensuke îl îndemna să-l bea. Palmele lui simple şi robuste ţineau ocrotitor paharul umplut cu lichidul de culoarea chihlimbarului, care strălucea fermecător în lumină.

„N-ar trebui să bea atât de mult! Dacă întrece măsura, se duce totul de râpă. Adoarme răpus de beţie şi se alege praful de tot. În noaptea asta e singura mea şansă, pentru că mâine o să fiu deja plecată. "

Când Kensuke a dat să-i toarne din nou, Etsuko nu s-a abtinut si a întins mâna.

— Vai, doamnă, ce severă sunteţi! Lăsaţi-vă băiatul să bea!

Era prima dată când Kensuke făcea o astfel de insinuare la adresa lor de faţă cu toată lumea. Saburo, care nu putea Să dibuiască sensul ascuns din spatele cuvintelor sale, zâmbea neştiutor, cu paharul gol în mână. Prefăcându-se calmă, Etsuko a zâmbit si ea si a spus:

— Dar pentru un minor alcoolul e otravă curată.

Sticla dispăruse deja în mâinile ei.

— Luaţi aminte, Etsuko e preşedinta Asociaţiei pentru Protecţia Minorilor, îşi arătă şi Chieko ostilitatea reprimată, luându-i partea soţului.

În acest punct era posibil ca subiectul absenţei lui Miyo, considerat tabu în ultimele trei zile, să fie abordat pe şleau. Din fericire, amabilitatea şi ostilitatea, oferite în doze potrivite, reuşiseră să se contracareze reciproc, iar acest tabu fusese păstrat graţie răcelii rezultate. Yakichi, care întotdeauna se prefăcea că nu observă nimic, Kensuke şi Chieko, a căror amabilitate fusese refuzată, Saburo, apoi Asako, care nu schimba multe cuvinte cu ei, făcuseră posibilă respectarea acestui tabu printr-un acord tacit. Dar, dacă l-ar fi încălcat câtuşi de puţin, pericolul ar fi fost iminent. În acest moment se putea foarte bine ca Chieko să dea totul în vileag, chiar sub ochii lui Etsuko.

„Ce mă fac dacă tocmai în noaptea asta, când m-am hotărât să-i dezvălui totul lui Saburo şi să-i îndur ocările, mă trezesc nevoită să stau şi să privesc cum află de la altcineva? Saburo nu s-ar înfuria, ci mai degrabă şi-ar ascunde întristarea şi ar tăcea. Mai rău, fiind de faţă cu toată lumea, ar zâmbi si ar încerca să mă ierte. Aşa s-ar sfârşi totul. Suferinţa pe care o aşteptam, speranţele nebune, dulcea nimicire, toate s-ar termina aici. Nu trebuie să se întâmple absolut nimic până la ora unu la noapte! Nu trebuie să intervină nimic nou până nu zic eu!“

Etsuko stătea ţeapănă şi palidă, fără să mai spună nimic.

Chiar dacă Yakichi, părtaşul nedoritor şi neputincios la agonia ei, nu reuşea să priceapă decât vag motivul îngrijorării sale, avea suficient exerciţiu în a ghici amploarea temerilor sale lăuntrice. Pentru ca totul să meargă bine în călătoria care începea a doua zi, şi-a dat seama că era esenţial să se arate acum mărinimos şi să o apere în faţa lui Kensuke şi a lui Chieko. Astfel, a salvat-o pe Etsuko, lansându-se într-una din interminabilele lui tirade de preşedinte de companie, în stare să strice cheful tuturor.

— Saburo, ar fi bine să te opreşti. Când eram de vârsta ta, eu nici nu

fumam, darămite să beau. Tu nu fumezi, iar ăsta e lucru demn de toată lauda. E mai bine să laşi plăcerile frivole cât eşti tânăr, asta îţi va prinde bine pe viitor. Poţi să prinzi gustul băuturii şi după patruzeci de ani, că nu e deloc prea târziu. De pildă, şi pentru Kensuke e încă devreme. Dar, e adevărat, vremurile se schimbă. Există o diferenţă între generaţii, fapt care trebuie luat în considerare, dar chiar si-asa...

Toată lumea tăcea. Deodată, Asako a exclamat, fără să facă vreo aluzie:

— Vai, Natsuo a adormit! Dau fuga să-l culc şi mă întorc!

Asako l-a luat în braţe pe băieţel, care adormise pe genunchii ei, şi s-a ridicat. Nobuko a urmat-o.

— Să luăm aminte de la Natsuo si să fim si noi cuminţi! zise Kensuke pe un ton copilăros, ghicind unde bătea Yakichi. Etsuko, te rog să-mi înapoiezi sticla, continuă el. O să beau singur.

Etsuko a luat sticla pe care o pusese absent lângă ea şi a împins-o la fel de absent în faţa lui Kensuke. Nu mai putea să-şi dezlipească ochii de la Saburo nici dacă ar fi vrut. De fiecare dată când privirile li se întâlneau, el era primul care îşi ferea ochii, stânjenit.

Uitându-se astfel la el, plecarea de a doua zi, pe care până atunci se forţase să o vadă drept un destin inevitabil, a început să i se pară deodată drept ceva nesigur, care se putea schimba oricând. Gândul acesta a panicat-o. Singura destinaţie pe care o avea acum în minte nu era Tokyo, ci - dacă se putea numi destinaţie - plantaţia de vie din spatele casei.

Locul pe care membrii casei Sugimoto îl numeau „în vie“ se referea de fapt la bucata de pământ care cuprindea cele trei sere cu viţă-de-vie lăsate de izbelişte şi livada de piersici de o prăjină şi jumătate. Era porţiunea prin care treceau atunci când se duceau în drumeţie sau la festival. În afara acestor ocazii, familia Sugimoto rareori călca în această insulă de cinci prăjini, pe jumătate abandonată.

Etsuko se gândea deja la pregătirile pe care trebuia să le facă pentru întâlnirea cu Saburo - cum să se îmbrace, cum să facă să n-o observe Yakichi pregătindu-se, cu ce să se încalţe, cum să lase deschisă uşa din

spate de la bucătărie, care scârţâia cumplit, astfel încât să n-o observe nimeni. A cuprins-o neliniştea.

Făcând un pas înapoi, şi-a dat seama că, doar pentru a purta o conversaţie mai lungă cu Saburo, nu era nevoie de atâtea ascunzişuri, de întâlnit la o asemenea oră, într-un asemenea loc. Toate acestea păreau mai degrabă un efort zadarnic, ridicol. Acum câteva luni, când nimeni nu ştia de dragostea ei, lucrurile ar fi stat altfel, însă acum, când secretul ei era pe jumătate dezvăluit public, ca să evite vreo neînţelegere inutilă, putea să poarte acea conversaţie lungă afară, în miezul zilei. Tot ce îşi dorea era să facă o lungă şi tristă mărturisire, nimic mai mult.

Ce o făcea atunci să prefere atâtea ascunzişuri?

Tot ce-şi dorea ea în această ultimă noapte era să aibă un secret, fie şi doar de formă. Să aibă alături de Saburo primul şi poate ultimul secret, pe care să-l împărtăşească împreună. Chiar dacă, într-un final, Saburo nu avea să-i ofere nimic, voia să aibă de la el măcar acest mic secret, care nu era deloc lipsit de pericol. Etsuko se simţea îndreptăţită să-i ceară cu orice preţ acest dar.

De la mijlocul lui octombrie, Yakichi obişnuia să doarmă cu un fes de lână pe cap, care să-l apere de frigul nopţii.

Pentru Etsuko, acesta era un semnal subtil. În nopţile în care Yakichi se băga în pat cu fesul pe cap, însemna că nu apela la ea. Când nu şi-l punea însemna că avea treabă cu ea.

Petrecerea se încheiase, iar la ora unsprezece, Etsuko asculta deja răsuflarea lui Yakichi care dormea alături de ea. Având în vedere călătoria de a doua zi, trebuia să se odihnească suficient. Fesul de lână îi alunecase uşor într-o parte, dezvelindu-i părul alb şi năclăit. Părul lui refuza să devină de un alb imaculat, păstrându-şi la nesfârşit nuanţa aceea înspicată, cu aspect murdar.

Etsuko îi examina atent fesul negru la lumina veiozei pe care o folosea de obicei la citit, când nu putea să adoarmă. După un timp, a stins-o. Nu voia să-i dea de gândit în caz că se trezea şi o găsea citind

până târziu.

Etsuko a petrecut aproape două ore pe întuneric, într-o stare de aşteptare cumplită. Nerăbdarea şi imaginaţia ei aprinsă îi zugrăveau întâlnirea secretă cu Saburo ca pe o fericire nemărginită. Uitase de datoria pe care o avea, de a face o confesiune care avea să-i atragă ura, aşa cum o călugăriţă cuprinsă de ardoare îşi uită rugăciunea.

Etsuko şi-a pus peste cămaşa de noapte hainele ascunse în bucătărie, s-a strâns cu un brâu lat, stacojiu, şi-a înfăşurat la gât un şal vechi de lână, în culorile curcubeului şi şi-a îmbrăcat pe deasupra haina neagră de satin. Maggie dormea, legată, în coteţul ei de lângă uşa de la intrare şi nu exista nici un risc să latre. Când a ieşit prin spate, luna lumina văzduhul senin al nopţii ca în miezul zilei. Înainte să se îndrepte către plantaţia de vie, Etsuko a trecut pe la camera lui Saburo. Ferestrele erau deschise, iar plapuma azvârlită într-o parte. Cu siguranţă sărise pe geam şi o luase înainte către vie. Descoperind acest semn de bună credinţă, pieptul i s-a umplut cu o fericire voluptuoasă, inimaginabilă.

Deşi spuneau că se află „în spatele casei", viţa-de-vie era despărţită de vilă printr-o vale abruptă, ca o ravenă, în care se cultivau cartofi. Via era mărginiră de un crâng de bambus lat de câţiva metri, care nu lăsa serele să se vadă deloc dinspre casă.

Etsuko a străbătut poteca năpădită de iarbă care traversa câmpul de cartofi. Se auzea o bufniţă ţipând. În lumina lunii, pământul răscolit, din care fuseseră scoşi cartofii, arăta ca un model în relief al unui lanţ muntos, de mucava. Într-un loc, poteca era năpădită de rugi, iar alături, în pământul afânat, se vedeau câteva urme de paşi, lăsate de talpa de cauciuc a pantofilor lui Saburo.

Etsuko a ieşit din crângul de bambus, a urcat povârnişul şi a ajuns la umbra unui stejar de unde putea vedea porţiunea cu plantaţia. La intrarea în una din serele rămase aproape complet fără geamuri, Saburo stătea absent, cu braţele încrucişate.

Părul lui negru, scurt, strălucea puternic în lumina lunii. Nu părea să

simtă frigul, pentru că nu purta haină. Era îmbrăcat cu un pulover cenuşiu lucrat de mână, căpătat de la Yakichi.

Când a zărit-o pe Etsuko, şi-a desfăcut braţele vioi, şi-a lipit călcâiele şi a salutat-o de la distanţă.

Etsuko s-a apropiat, însă nu reuşea să spună nimic.

După un timp, a privit în jur şi a zis:

— Nu avem unde să ne aşezăm, nu?

— Ba da, e un scaun în seră.

Cuvintele lui, lipsite de orice urmă de şovăială sau stânjeneală, au dezamăgit-o uşor.

Saburo şi-a plecat capul şi a intrat în seră, iar Etsuko l-a urmat. Panourile din acoperiş, rămase fără geamuri, frunzele uscate şi strugurii stafidiţi îşi proiectau umbrele pe podeaua acoperită cu paie. Saburo a şters bine cu o batistă scăunelul rotund din lemn, bătut de ploaie şi răsturnat, şi i l-a oferit lui Etsuko. A răsturnat apoi un butoi ruginit de tablă şi s-a aşezat pe el. Butoiul s-a dovedit instabil, drept care s-a aşezat turceşte pe podea.

Etsuko tăcea. Saburo a luat un pai şi l-a înfăşurat pe degete ca să-l facă să vibreze.

— Eu am dat-o afară pe Miyo! a izbucnit Etsuko deodată.

Saburo s-a uitat la ea impasibil.

— Ştiu.

— Cine ţi-a spus?

— Doamna Asako.

— Asako...?

Saburo şi-a plecat privirea în pământ şi şi-a înfăşurat din nou paiul pe degete. Îi era jenă să-i privească direct chipul consternat.

În imaginaţia ei stârnită din cale afară, aerul abătut al tânărului cu privirea plecată trăda efortul lui din ultimele zile de a se arăta vesel si senin, deşi fusese despărţit în mod nedrept de iubita lui. Etsuko vedea în el blândeţea uluitoare, care rezistase eroic în faţa tristeţii, precum şi acuzaţiile violente şi mute care se ascundeau în spatele acestei blândeţi

fără egal. Reproşurile lui mute îi străpungeau pieptul mai puternic decât orice injurii, oricât de violente. Aşezată pe scaun, Etsuko s-a îndoit în faţă. A început să implore pe o voce febrilă, şoptită, frângându-şi mâinile. Din când în când, glasul i se întretăia de suspine, arătând cât de intense erau emoţiile cu care se lupta. Cu toate acestea, vocea ei suna de parcă era supărată.

— Te rog, iartă-mă! Sufeream cumplit. N-am avut încotro! Iar tu m-ai minţit. M-ai minţit şi mi-ai spus că n-o iubeşti pe Miyo, deşi vă iubiţi atât de mult! Minciuna ta m-a făcut să sufăr tot mai mult şi, ca să ştii şi tu la ce chinuri m-ai supus fără măcar să-ţi dai seama, am vrut să te fac să guşti şi tu în aceeaşi măsură din suferinţa asta de nedescris. Tu nici nu-ţi poţi imagina prin ce chinuri am trecut! Dacă aş putea să-mi smulg suferinţa din piept şi să o aşez lângă a ta, am putea vedea care e mai puternică. Atât de rău mi-a fost, încât m-am pierdut cu firea şi mi-am ars mâna în foc. Priveşte! E din cauza ta! M-am ars din cauza ta.

În lumina lunii, Etsuko şi-a întins palma arsă. Saburo i-a atins uşor degetele scofâlcite de parcă ar fi fost ceva înfricoşător, apoi şi-a retras imediat mâna.

„Am mai văzut şi la Tenri cerşetori cu mâna întinsă. Cei care îşi expun rănile ca să-ţi stârnească mila sunt chiar îngrozitori. Iar doamna e aşa, ca un cerşetor foarte mândru. “

Astfel s-a gândit Saburo, fără să-şi dea seama că motivele mândriei lui Etsuko se datorau, toate, suferinţei.

Nici măcar acum Saburo nu înţelesese că Etsuko îl iubeşte.

Se străduia să extragă din confesiunea ei ocolită doar ceea ce avea o noimă pentru el. Femeia pe care o avea în faţa lui suferea. Acesta era un fapt cert. Deşi nu-i putea înţelege motivul, ea suferea din cauza lui. Iar pe oamenii care suferă trebuie să îi alini. Dar cum anume să facă asta?

— Staţi liniştită, vă rog să nu vă faceţi griji din pricina mea. Fără Miyo o să-mi fie urât un pic, dar nu e mare lucru.

Etsuko nu putea să creadă că asta simţea el cu adevărat. Năucită de generozitatea lui absurdă, privirea ei suspicioasă încă mai căuta în

gentileţea lui simplă şi blândă minciuna plină de modestie, politeţea distantă.

— Iar mă minţi! Cum să nu fie mare lucru dacă eşti forţat să te desparţi de femeia pe care o iubeşti? După câte ţi-am mărturisit şi cât ţi-am cerut iertare, tu încă ascunzi ce simţi şi nu vrei să mă ierţi din inimă!

Ideea aceasta fixă a lui Etsuko, romanţioasă până în străfunduri, nu putea întâmpina un oponent mai zadarnic decât sufletul lui Saburo, simplu ca o bucată de sticlă. Dezorientat, Saburo a socotit că, în fond, lucrul pentru care Etsuko îl blama era minciuna. Se revoltase că a minţit-o spunând că nu o iubeşte pe Miyo, dar, dacă îi dovedea că acesta era de fapt adevărul, ar fi împăcat-o.

— Nu am minţit, a zis el pe un ton răspicat. Chiar nu e cazul să vă faceţi griji, pentru că nu o iubesc pe Miyo.

Etsuko nu mai suspina. Acum aproape că râdea.

— Iar mă minţi! Aceeaşi minciună! Chiar crezi că poţi să mă păcăleşti cu povestea asta de adormit copiii?

Saburo nu mai ştia ce să facă. Se simţea pierdut în faţa acestei femei dificile, căreia degeaba îi vorbea. Nu-i mai rămânea decât să tacă.

Tăcerea lui blândă a reuşit, în sfârşit, să o liniştească pe Etsuko. Acum asculta atentă ţignalul îndepărtat al unui mărfar care gonea prin noapte.

Cufundat în gânduri, Saburo nici nu-l auzea.

„Ce să spun ca să mă creadă? Data trecută, doamna a făcut mare caz cu «o iubeşti, sau nu?», de parcă ar fi fost un lucru care să cutremure pământul. Iar acum zice că mint orice aş spune şi refuză să mă asculte. E clar, îi trebuie dovezi. Dacă îi spun adevărul, sigur o să mă creadă. “

Saburo şi-a schimbat poziţia, aplecându-se către ea, şi a început deodată să vorbească nestăvilit:

— Nu mint. Eu nu prea voiam s-o iau pe Miyo de nevastă. Chiar am vorbit cu mama despre asta, la Tenri. Ea oricum se opune din capul

locului, zice că e prea devreme să mă însor. De copil nici nu i-am zis, n-am putut pentru nimic în lume. Mama s-a opus tot mai tare, de ce să mă însor cu o femeie care nici măcar nu-mi place? A zis că nici nu vrea să vadă la faţă o asemenea femeie nesuferită şi n-a mai venit la Maidenmura, de la Tenri s-a dus direct acasă.

Povestea aceasta atât de simplă, relatată cu stângăcie, era plină de adevăruri greu de pus în cuvinte.

Etsuko savura din plin fericirea intensă, ca de vis, a acelor clipe care se puteau sfârşi oricând, fără să se teamă. Îl asculta cu ochii scânteind şi nările fremătând.

Ca în transă, l-a întrebat:

— De ce nu mi-ai spus? De ce nu mi-ai spus asta mai devreme?

Şi apoi:

— Deci asta era. De-asta mama ta nu a venit cu tine.

Apoi a continuat la fel:

— Şi atunci, când te-ai întors aici, ţi-a convenit că Miyo nu mai era.

Etsuko rostise aceste cuvinte pe jumătate în gând, pe jumătate cu voce tare. Nici ea nu mai putea să discearnă conştient care era monologul ei interior, care i se repeta necontenit în minte, şi care era monologul rostit.

În vis, vlăstarul creşte cât ai clipi şi se preschimbă în pom roditor, iar păsărelele pot ajunge mari cât un armăsar. Transa în care se afla Etsuko i-a preschimbat o biată speranţă, vrednică de râs, într-una gata să se transforme în realitate.

„Şi dacă cea pe care o iubeşte Saburo sunt chiar eu? Trebuie să-mi fac curaj şi să aflu. N-am voie să mă tem că aşteptările îmi vor fi înşelate. Dacă n-o să-mi fie înşelate, o să fiu fericită. E foarte simplu."

Astfel gândea Etsuko. Însă speranţele de care nu te temi că se vor spulbera nu sunt atât speranţe, cât un fel de deznădejde.

— Bine. Şi atunci pe cine iubeşti? îl întrebă ea.

Femeia aceasta inteligentă greşea aici, deoarece nu cuvintele erau menite să-i aducă împreună. Dacă şi-ar fi aşezat uşor mâna pe umărul lui,

poate că aşa s-ar fi pus în mişcare totul. Poate că aceste două suflete plămădite diferit s-ar fi contopit printr-o simplă atingere.

Însă din pricina cuvintelor care se proptiseră între ei ca o stafie încăpăţânată, Saburo nu a putut să înțeleagă cum trebuia sângele care îmbujorase obrajii lui Etsuko. El doar se cutremura în fata acestei întrebări, ca un elev confruntat cu o problemă de matematică.

„Iubeşti... nu iubeşti... ? “

Iar asta?! Iar.

Cuvântul acesta, care suna ca o parolă iscusită, era pentru el un concept de prisos, care îi complica inutil viaţa pe care şi-o dusese până acum în atâta tihnă, la voia întâmplării, şi care încadra într-o ramă inutilă viaţa pe care trebuia s-o ducă mai departe. Înlăuntrul lui nu exista nici o cămăruță în care să ducă un trai în care acest cuvânt să-i fie o necesitate zilnică, pentru care să-şi pună chiar viaţa rămăşag. Nici măcar nu putea să-şi imagineze aşa ceva. Mai mult, prostia celor care locuiesc în astfel de încăperi şi care ard întreaga casă pentru a o putea distruge era pentru el culmea absurdității.

Un tânăr stătea alături de o tânără. Era şi firesc ca Saburo să o sărute pe Miyo. S-au împreunat. Apoi pântecul lui Miyo a prins rod. Din nou, cursul firesc al lucrurilor l-a făcut pe Saburo să se sature într-un fel de Miyo. Joaca aceea de copil se înfierbântase, dar era o joacă la care era bine-venit oricine, nu neapărat Miyo. Poate că „s-a săturat“ e impropriu spus. Pentru Saburo, Miyo nu mai trebuia neapărat să fie Miyo.

El nu se ghidase niciodată după ideea că, dacă nu iubeşti pe cineva anume, înseamnă că iubeşti pe altcineva, iar dacă iubeşti pe cineva anume, nu poți iubi şi pe altcineva.

Prin urmare, Saburo nu ştia din nou ce să răspundă.

Cine îl încolțise astfel pe acest tânăr simplu şi naiv? Cine era vinovat că-1 împinsese în acest punct şi-l făcea să dea răspunsuri nepotrivite?

Saburo credea că trebuie să se bizuiască pe o judecată dictată nu de sentimente, ci ancorată în realitatea lumii. Aceasta este o atitudine

frecvent întâlnită în rândul tinerilor care cresc de mici mâncând la masa altcuiva.

Gândindu-se astfel, până şi el a citit imediat în ochii lui Etsuko dorinţa de a-i rosti numele ei.

„Ce ochi umezi are doamna! Am înţeles. Aşteaptă să-i răspund cu numele dânsei. Sigur asta e."

Saburo a luat un bob de strugure negru şi stafidit de lângă el şi, rostogolindu-l în palmă, cu ochii plecaţi, a spus răspicat:

— Pe dumneavoastră, doamnă.

Tonul lui, mult prea impregnat de minciună, lăsa de înţeles că nu o iubeşte mult mai clar decât dacă i-ar fi spus-o în faţă. Nu-ţi trebuia o minte limpede ca să miroşi această minciună naivă, iar Etsuko, deşi atât de cufundată în transă, si-a revenit în fire la auzul acestor vorbe si s-a ridicat.

Totul se sfârsise.

Şi-a trecut mâinile prin părul răcit de aerul nopţii şi l-a netezit. Apoi a spus, pe un ton calm şi curajos:

— Hai să ne întoarcem. Mâine plec devreme şi trebuie să mă odihnesc puţin.

Saburo şi-a lăsat umărul stâng să cadă uşor şi s-a ridicat nemulţumit.

Simţind aerul rece strecurându-i-se pe la gât, Etsuko şi-a aranjat mai bine şalul în culorile curcubeului.

Saburo a observat că buzele ei străluceau uşor întunecat în umbra frunzelor uscate de viţă-de-vie.

Cât timp se luptase cu acest dialog obositor, Saburo ridicase din când în când ochii către ea, aruncându-i câte o privire fugară. Etsuko i se înfăţişa nu ca o femeie, ci ca un fel de arătare, întruparea unui spirit misterios care se tânguieşte, suferă, sângerează sau chiar ţipă de bucurie — un adevărat ghem de nervi lăsaţi la vedere.

Însă atunci când Etsuko s-a ridicat şi şi-a aranjat şalul, Saburo a perceput-o pentru prima dată ca pe o femeie. Când a dat să iasă din seră, Saburo a întins braţele şi a oprit-o.

Etsuko s-a zvârcolit şi l-a străfulgerat cu privirea.

Aşa cum o vâslă se loveşte de fundul altei bărci prin apa întunecată, înecată în alge, braţele lui tari s-au izbit prin toate rândurile de haine de pieptul ei moale.

Privirea ei nu-l mai făcea să şovăie. Buzele i s-au deschis tremurător într-un râs senin, liniştitor, fără să scoată nici un sunet. Apoi, fără să-şi dea seama, a clipit rapid de câteva ori.

În tot acest răstimp Etsuko n-a spus nimic. Oare înţelesese, în sfârsit, că vorbele erau inutile? Tăcea pentru că, aidoma celui care după ce apucă să privească o dată până în străfundul prăpastiei rămâne fascinat şi nu se mai poate gândi la nimic altceva, în sfârşit îmbrăţişase strâns deznădejdea şi nu mai putea să-i dea drumul?

Strânsă de trupul acesta tânăr şi fericit, lipsit de frământări sau apăsări, pielea lui Etsuko a început să transpire. Un *zori* i-a căzut din picior şi a aterizat cu talpa în sus.

Etsuko se împotrivea fără să-şi dea nici ea seama prea bine de ce îi opune atâta rezistenţă. O făcea de parcă îşi căuta un reazem.

Braţele lui Saburo o imobilizaseră si nu-i mai dădeau drumul. Etsuko îsi ferea fata încontinuu ca să nu-i întâlnească buzele. Luptându-se cu ea, Saburo s-a dezechilibrat, s-a împiedicat de scaun şi a căzut într-un genunchi pe paie. Profitând de ocazie, Etsuko a scăpat din braţele lui şi a ieşit în fugă din seră.

Oare de ce a ţipat? De ce a strigat după ajutor? Pe cine a strigat? Ce alt nume mai era în afara lui Saburo pe care să vrea atât de mult să-l cheme? Ce alt ajutor exista în afara lui? Şi atunci, de ce a ţipat după ajutor? Si ce rezolva cu asta? Unde se afla, încotro s-o apuce... ? De unde să fie salvată şi încotro să fie dusă?

Saburo a prins-o lângă seră şi a doborât-o la pământ în iarba stufoasă. Corpul ei s-a afundat într-o tufa de iarbă. Pe mâinile lor tăiate de frunze, sudoarea s-a amestecat cu sângele. Nici unul din ei n-a băgat de seamă.

Privind de aproape chipul înfierbântat al lui Saburo, lucind de

sudoare, Etsuko se întreba dacă există pe lume ceva mai frumos decât expresia unui tânăr însufleţit de ardoare, aprins de dorinţă. Trupul ei încă se împotrivea, înfruntând acest gând.

Saburo a ţintuit-o cu braţele şi cu pieptul la pământ şi a tras jucăuş cu dinţii de nasturii de la haina ei de satin. Etsuko era pe jumătate inconştientă. Simţea cu o dragoste nestăvilită cum capul lui mare şi greu se rostogolea agitat pe pieptul ei.

Şi totuşi, în clipa aceea, a ţipat.

Ţipătul ei puternic l-a făcut să-şi revină în fire. Înainte chiar să simtă spaima, trupul său agil dădea deja să fugă. S-a gândit la fugă nu printr-o conexiune logică sau afectivă, ci ca un animal căruia instinctul îi spune că viaţa îi e în pericol. S-a desprins de ea, s-a ridicat şi a început să alerge în direcţia opusă casei.

În acel moment, o putere nebănuit de mare a prins fiinţă în Etsuko. S-a trezit abrupt din starea de stupoare în care era pe jumătate cufundată şi a ţâşnit după Saburo.

— Stai! Stai! a ţipat ea.

Cu cât striga ea mai mult, cu atât se străduia el mai tare să fugă. Alergând, a încercat să scape de braţele femeii încolăcite în jurul lui. Etsuko s-a agăţat de piciorul lui cu toată puterea şi s-a lăsat târâtă câţiva metri prin tufişurile spinoase.

Când s-a trezit deodată si a observat că Etsuko nu mai era în pat alături de el, Yakichi s-a dus în camera lui Saburo, chinuit de un presentiment rău. A văzut că şi aşternutul lui era gol. Sub fereastră, a descoperit urme de paşi.

S-a dus în bucătărie şi a privit uşa din spate deschisă, prin care pătrundeau razele lunii. Pe aici se putea merge doar către livada de peri sau către plantaţia de vie. Yakichi muncise în fiecare zi la peri şi ştia că pământul era moale acolo. A pornit către potecuţa care ducea la vie.

Deodată s-a oprit, s-a întors din drum şi a apucat sapa sprijinită de perete la intrarea în şopron. Nu a luat-o mânat de vreun imbold puternic,

ci probabil ca să se apere.

Când a ieşit din crângul de bambus, a auzit ţipătul lui Etsuko. Yakichi şi-a pus sapa pe umăr şi a luat-o la goană.

Zbătându-se să scape de Etsuko, Saburo a întors capul şi l-a văzut pe Yakichi venind în fugă. Atunci s-a oprit în loc. Gâfâind puternic, l-a aşteptat pe Yakichi să se apropie, nemişcat.

Simţind deodată că Saburo nu se mai împotriveşte, Etsuko s-a ridicat nedumerită. Durerea care trebuia să-i fi cuprins întreg corpul încă nu se făcea simţită.

A observat alături umbra cuiva. S-a întors si l-a văzut pe Yakichi îmbrăcat în pijama, cu sapa sprijinită de pământ. Avea pieptul dezgolit şi gâfâia puternic.

Etsuko l-a privit drept în ochi fără nici o teamă.

Trupul bătrânului tremura. Şi-a plecat capul, neputând să-i înfrunte privirea.

Şovăiala lui plină de slăbiciune a înfuriat-o pe Etsuko. A smuls sapa din mâinile bătrânului şi a ridicat-o peste umărul lui Saburo, care stătea lângă ea şocat, fără să aştepte nimic, fără să priceapă nimic. Oţelul alb, spălat cu grijă, a trecut peste umărul lui şi i s-a împlântat în grumaz.

Tânărul a scos un ţipăt slab, înăbuşit, din gâtlej. S-a împleticit în faţă, iar următoarea lovitură i-a spintecat pieziş ţeasta. Saburo s-a prăbuşit la pământ, cuprinzându-şi capul în mâini.

Yakichi şi Etsuko stăteau împietriţi, privind corpul care încă se mai zvârcolea slab. Însă ochii lor nu vedeau nimic.

După câteva clipe de tăcere, lungi, interminabile, Yakichi a zis:

— De ce l-ai omorât?

— Fiindcă nu l-ai omorât tu.

— Eu nu voiam să-l omor.

Etsuko i-a întors o privire nebună.

— Minţi! Aveai de gând să-l omori. Eu asta aşteptam. Singura cale să mă salvezi era să-l omori pe Saburo. Si totuşi ai ezitat. Tremurai. Tremurai ca un laş. Iar atunci n-am avut încotro decât să-l omor eu.

— Încerci să dai vina pe mine?

— Cine dă vina pe tine? Mâine dis-de-dimineață mă duc la poliție. Mă duc singură.

— Nu e nici o grabă. Sunt mai multe lucruri pe care le-am putea face. Dar ce ți-a venit, de ce-a trebuit să-l omori?

— Pentru că mă făcea să sufăr.

— Dar nu era vina lui.

— Nu era vina lui?! Nici vorbă de așa ceva. A primit pedeapsa cuvenită pentru că m-a făcut să sufăr. Nimeni n-are voie să-mi facă rău! Nimeni nu poate să mă rănească pe mine!

— Cine zice?

— Eu zic! Iar ce decid eu nimeni nu poate să schimbe!

— Ești o femeie cumplită!

Yakichi a slobozit un oftat de ușurare de parcă abia atunci își dădea seama că nu el era făptașul.

— Uite, chiar nu e cazul să ne grăbim. Hai să ne gândim pe îndelete ce să facem. Dar până atunci, ar fi bine să nu-l găsească nimeni.

Yakichi a luat sapa din mâna lui Etsuko. Avea coada udă, împroșcată cu sânge.

Următorul lucru pe care l-a făcut Yakichi a fost straniu. În apropiere se afla o porțiune de pământ moale, de unde se recoltase deja orezul. Aici s-a pus pe săpat o groapă, ca un muncitor care face brazde târziu în noapte.

În timpul destul de îndelungat în care Yakichi a săpat groapa Etsuko a stat așezată pe pământ, privind leșul lui Saburo, întins alături pe burtă. Puloverul i se sumecase ușor la spate și, de sub cămașa kaki, ridicată și ea odată cu puloverul, i se zărea pielea. Căpătase o nuanță pământie, palidă. Avea capul întors într-o parte, cu un obraz îngropat în iarbă și dintre buzele contorsionate într-o grimasă de durere se zărea albul dinților lui ascuțiți. Ai fi zis că zâmbește. Sub fruntea mânjită de creierul prelins, ochii îi erau strâns închiși, parcă adânciți în orbite.

Când a terminat de săpat, Yakichi a venit lângă Etsuko și a bătut-o

uşor pe umăr.

Partea de sus a corpului era plină de sânge şi nu se putea atinge. Yakichi a apucat cadavrul de picioare şi l-a târât prin iarbă, lăsând în urmă o dâră neagră, vizibilă şi în întuneric. Capul lui Saburo, întors cu faţa în sus, părea că se înclină aprobator de fiecare dată când trecea peste pietre sau denivelări.

Cei doi au aruncat în grabă pământ peste cadavrul întins în groapa nu prea adâncă. La sfârşit a mai rămas faţa lui zâmbitoare, cu gura întredeschisă şi ochii închişi. Dinţii din faţă îi străluceau cumplit de albi în lumina lunii. Etsuko a lăsat sapa, a luat pământ în palme şi i l-a aruncat în gură. Pământul a alunecat înăuntru ca într-o gaură întunecată. Yakichi a tras cu sapa o grămadă de pământ de alături şi i-a acoperit faţa.

După ce au acoperit groapa cu un strat gros de pământ, Etsuko l-a bătătorit cu picioarele, încălţată doar în *tabi.* Pământul moale îi lăsa o senzaţie familiară, de parcă ar fi călcat pe piele dezgolită.

Între timp, Yakichi s-a învârtit împrejur, cercetând pe jos cu atenţie şi călcând cu piciorul urmele de sânge. A pus pământ deasupra, apoi le-a bătătorit din nou, facându-le să dispară...

Şi-au spălat în bucătărie mâinile murdare de sânge şi de pământ. Etsuko şi-a scos *tabi* şi haina împroşcată de sânge. Îşi găsise celălalt *zori* şi se încălţase pe drum înapoi.

Lui Yakichi îi tremurau mâinile si nu reuşea să toarne apă. Etsuko nu tremura deloc şi a turnat ea, apoi a spălat cu grijă sângele rămas în chiuvetă.

Etsuko şi-a luat *tabi* şi haina mototolită şi a plecat prima. Rănile căpătate când Saburo o târâse pe jos o dureau uşor. Dar încă nu era durere adevărată.

Maggie lătra, însă s-a oprit subit.

Cu ce s-ar putea compara somnul care a pus stăpânire pe ea, ca o binecuvântare divină, în momentul în care s-a întins în pat? Alături de ea, Yakichi îi asculta uluit respiraţia liniştită. Oboseala îndelungată, oboseala

nesfârşită, oboseala cumplită, mult mai apăsătoare decât crima pe care tocmai o comisese... oboseala mulţumitoare, născută din amintirea nenumăratelor suferinţe acumulate pentru un gest care să producă o schimbare... Cum altfel ar putea cineva să aibă un somn atât de pur, dacă nu ca răsplată pentru o asemenea oboseală?

După această scurtă odihnă care i se îngăduise, Etsuko s-a trezit. În jurul ei domnea un întuneric deplin. Ceasul din perete bătea fiecare secundă greoi şi trist. Alături de ea, Yakichi stătea treaz şi tremura. Etsuko n-a zis nimic. Glasul ei n-ar fi răzbătut până la nimeni. Şi-a aţintit ochii larg deschişi în întuneric. Nu se vedea nimic.

Se auzea în depărtare cântatul cocoşilor. Deşi mai era multă vreme până în zori, cocoşii începuseră deja să strige această oră din noapte. Departe, nu se ştie unde, unul a cântat. Apoi altul i-a răspuns. Şi încă unul. Şi încă unul. Chemările cocoşilor în miez de noapte nu aveau sfârşit. Continuau să răsune. Continuau la infinit...

Şi totuşi, nu se întâmplase nimic.

Romanul *Sete de iubire* a fost ecranizat în 1967, în regia lui Koreyoshi Kurahara, cu Ruriko Asaoka în rolul principal.

Sub masca imperturbabilă a chipului delicat, Etsuko este un personaj tragic, fascinant. Se avântă orbeşte spre Saburo, fără să-i pese că nesocoteşte tabuul social (ea e o văduvă de familie bună, el - un grădinar de la ţară), tabuul vârstei (Saburo e mai tânăr decât ea), tabuul specific japonez al exhibării sentimentelor (Etsuko face gesturi necugetate, care o trădează). Asemenea Medeei, ea distruge totul pentrii o iubire care nu îi poate aduce decât suferinţă şi dezonoare. Admirabil în redarea senzaţiilor şi intens în construirea suspansului psihologic, romanul este un triumf al erotismului, spaimei şi compasiunii.

„Deşi e un roman de tinereţe, *Sete de iubire* se dovedeşte una dintre cele mai bune cărţi ale lui Mishima. “

Donald Keene

„Pasiunea lui Etsuko pentru Saburo nu poate fi pusă la îndoială. Deşi luptă să rămână lucidă, tânăra are ca scop să experimenteze puterea propriei sexualităţi. Când suferinţa lui Etsuko se transformă în furie, ni se semnalează faptul că societatea este insensibilă la nevoile ei individuale şi nu permite pasiunilor omeneşti, pe cât de distructive, pe atât de creative, să se manifeste. Ca şi în alte romane ale sale, Mishima meditează asupra libertăţii necondiţionate; prin dispariţia lui Saburo, Etsuko pare eliberată de propria pasiune şi de banalitatea vieţii ei de dinainte."

DavidAtkinson

„Mishima este unul dintre cei mai originali scriitori ai vremurilor noastre.“

New York Times